

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van het Pensioenfonds Werk en (re)Integratie

1.	Inleiding	3
2.	De organisatie van het fonds	4
2.1	Waar staat PWRI voor	4
2.2	Verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	6
2.3	Integriteitsbeleid	11
2.4	Uitbesteding van werkzaamheden.....	13
2.5	Educatie/geschiktheid bestuur	13
3.	Procedures en criteria voor aansluiting	15
4.	Hoofdpijnen Uitvoeringsreglement.....	17
5.	Hoofdpijnen Pensioenreglement	18
5.1	Pensioenreglement SW en CAO Aan de Slag	18
5.2.	Reglement AOV.....	21
6.	Risicohouding	22
7.	Risicomangement	24
7.1	Risicobeleid	24
7.2	Risicobereidheid	25
7.3	Risicoacceptatie kwalitatief.....	Error! Bookmark not defined.
7.4	Risicomangementproces	27
8.	Financiële opzet.....	28
8.1	Technische voorzieningen (TV).....	28
8.2	Reserves.....	31
8.3	Premiebeleid	32
8.4	Beleid voor verhogen en verlagen van persoonlijke pensioenvermogens en uitkeringen ...	33
8.5	AOV rente- en rendementstoekenning	36
8.6	Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	36
8.7	Uitkeringenbeleid.....	37
8.8	Solidariteitsbeleid	38
9.	Beleggingsbeleid.....	42
9.1	Beleggingscyclus.....	42
9.2	Beleggingsovertuigingen	42
9.3	Beleid maatschappelijk verantwoord beleggen	43
9.4	Taken en verantwoordelijkheden	44
9.5	Risicomangement binnen vermogensbeheer	45
9.6	Strategisch beleggingsbeleid.....	46
9.7	Uitvoering beleggingsbeleid.....	54
9.8	Monitoring en evaluatie	57
9.9	Crisisbeleid.....	58
10.	Communicatie.....	59

10.1	Communicatiebeleid.....	59
10.2	Fondskompas.....	59
10.3	De pensioengids; onze zorgambitie.....	60
10.4	Evaluatie van de communicatie.....	60
11.	Vaststelling.....	61
Bijlage 1	Verklaring inzake beleggingsbeginselen.....	62
Bijlage 2	Financieel Crisisplan.....	69

1. Inleiding

Stichting Pensioenfonds Werk en (re)Integratie (PWRI, hierna: het fonds of PWRI) werkt volgens een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). Het opstellen van een ABTN is een verplichting die voortvloeit uit de Pensioenwet (PW) en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftk).

De ABTN van het fonds geeft de centrale criteria aan op basis waarvan het fonds het (financieel) beleid voert. Het doel van de ABTN is om inzicht te geven in het functioneren van het fonds en om het door het fonds gevoerde beleid te omschrijven. De ABTN gaat met name in op de financiële, actuariële en bedrijfstechnische opzet en de grondslagen waarop het rust.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze ABTN wordt de inrichting en besturing van het fonds beschreven. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de criteria voor aansluiting. Daarna komen de hoofdlijnen van het uitvoeringsreglement (4) en het pensioenreglement (5). Hoofdstuk 6 gaat in op de risicohouding en hoofdstuk 7 op het risicomangement. In hoofdstuk 8 komt de financiële opzet aan bod. Hoofdstuk 9 gaat in op de sturingsmiddelen en hoofdstuk 10 op het beleggingsbeleid. Hoofdstuk 11 gaat ten slotte in op het communicatiebeleid. Daarnaast zijn als bijlagen toegevoegd de beleidsdocumenten: de verklaringen inzake beleggingsbeginselen en het financieel crisisplan.

Deze ABTN is vastgesteld op 13 februari en vervangt de voorgaande versie van 14 maart 2025. Deze ABTN beschrijft de situatie vanaf 1 januari 2026.

2. De organisatie van het fonds

2.1 Waar staat PWRI voor

Missie

PWRI voert het pensioen uit voor alle werknemers die vallen onder de doelgroep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en die niet onder een andere pensioenregeling vallen.

De pensioenen van ongeveer 190.000 mensen – actieve deelnemers, voormalige deelnemers en gepensioneerden – zijn aan PWRI toevertrouwd. Zij mogen rekenen op een goed bestuur en beheer van hun pensioen.

PWRI biedt een zo goed mogelijk pensioen tegen zo verantwoord mogelijke kosten. Het is de ambitie van PWRI om jaarlijks de pensioenen te verhogen. Maar verhoging is afhankelijk van de bewegingen in de economie en het beleggingsresultaat van PWRI.

Visie

Onze deelnemers vormen het hart van ons pensioenfonds. PWRI is actief betrokken op haar deelnemers en laat zien dat zij een betrouwbare partner is die eerlijk is naar alle betrokkenen. PWRI pakt proactief haar rol om het belang van deelnemers te dienen. In alles wat PWRI doet is ze zich bewust van de leefomgeving van haar deelnemers. (** onze kernwaarden Betrokken, Betrouwbaar, Eerlijk & Bewust worden in het addendum verder toegelicht*)

PWRI heeft oog voor alle betrokkenen bij het fonds. PWRI houdt rekening met en heeft aandacht voor zowel (voormalige) deelnemers, gepensioneerden als ook werkgevers, zaakbehartigers en sociale partners. PWRI is benaderbaar én bereikbaar voor hen als zij vragen hebben.

In al onze communicatie is begrijpelijkheid en duidelijkheid van groot belang. PWRI wil dat elke deelnemer kan zien hoe het ervoor staat met zijn/haar pensioen. En dat deelnemers houvast ervaren en een gerust gevoel hebben over hun pensioen.

Op de pensioenmomenten die er toe doen, in alle levensfasen, is PWRI actief betrokken op haar deelnemers. Denk aan een nieuwe baan, samenwonen of met pensioen gaan. PWRI is de gids voor deelnemers bij het maken van individuele pensioenkeuzes op al deze momenten. En zorgt op deze momenten, waar mogelijk, voor proactieve informatievoorziening rondom het individuele pensioen voor onze deelnemer of hun nabestaanden.

PWRI zorgt voor een deskundige aansturing en professionele uitvoering van de pensioenregeling. Hierop is zij aanspreekbaar en te allen tijde bereid verantwoording af te leggen. PWRI wil het noodzakelijke rendement halen om, nu en in de toekomst, de ambities te realiseren voor haar deelnemers rondom pensioenen. Daarbij is PWRI maatschappelijk verantwoord, sociaal bewust en transparant in haar keuzes en beleid. Omdat ook onze (voormalige) deelnemers en gepensioneerden het sociale aspect belangrijk vinden, kijken we extra of bedrijven goed omgaan met hun medewerkers.

Kernwaarden

De kernwaarden van PWRI zijn: betrokken, betrouwbaar, eerlijk en bewust. Deze worden hierna toegelicht.

BETROKKEN	PWRI is betrokken . We hebben oprechte interesse in onze deelnemers. EN hebben aandacht voor de werkomgeving en de persoonlijke omgeving. We willen weten wat zij belangrijk vinden en gaan actief met onze deelnemers hierover in gesprek. Als ook met onze individuele werkgevers en sociale partners. Met de inzichten uit deze gesprekken passen we continu onze dienstverlening aan. Als we weten wat er bij onze deelnemers leeft, geloven we dat we de beste zorg kunnen bieden.
BETROUWBAAR	PWRI is betrouwbaar . We zorgen voor een solide uitvoering van de pensioenregeling. We zijn altijd aanspreekbaar op onze verantwoordelijkheden en bereid verantwoording af te leggen. Deze transparantie is voor ons van groot belang. Deelnemers kunnen van ons op aan op de pensioenmomenten die er toe doen. Zowel tijdens het opbouwen van het pensioen als het moment dat al pensioen wordt ontvangen.
EERLIJK	PWRI is eerlijk . We zijn eerlijk in alles wat we doen: onze communicatie, ons pensioenbeleid en ons beleggingsbeleid. We maken keuzes die evenwichtig zijn voor <i>alle</i> deelnemers. Dat betekent dat we de belangen van iedereen goed afwegen. We leggen uit waarom we onze keuzes maken en zorgen dat dit in begrijpelijke woorden wordt gecommuniceerd. Ook zijn we altijd benaderbaar en bereikbaar voor onze deelnemers als zij hier vragen over hebben.
BEWUST	PWRI is een sociaal bewust fonds. Wij beleggen bewust in bedrijven die goed omgaan met hun medewerkers. Dit sociale aspect is wat onze deelnemers ook belangrijk vinden. Voor anderen én voor hen zelf. PWRI vindt dat ook. We zijn ons ook altijd bewust van de omgeving van onze deelnemers. Zowel de werkomgeving, waar we actief in contact staan en samenwerken met werkgevers, als de privé-omgeving waar we ook oog hebben voor zaakbehartigers.

In december 2023 heeft PWRI zijn fondskompas vastgesteld. Als onderdeel hiervan heeft PWRI zijn 'uithangbord' en de fondsvoordelen vastgesteld.

PWRI. Zorgt voor jouw pensioen

Wat heeft PWRI te bieden En tot welke voordelen telt dat op

Jouw pensioen	<ul style="list-style-type: none"> Met z'n allen zetten we geld opzij voor ieders pensioen. Wij betalen de inleg voor je pensioen als je door een nieuwe oorzaak arbeidsongeschikt raakt. Geld voor je gezin als je komt te overlijden. 	We zorgen voor je pensioen
Onze diensten	<ul style="list-style-type: none"> Informatie op de manier van jouw voorkeur: digitaal, of anders via de post of persoonlijk. We helpen je bij het maken van passende pensioenkeuzes. En zorgen dat de mensen om jou heen je ook kunnen helpen met jouw pensioen. 	We zorgen voor jou
Het fonds	<ul style="list-style-type: none"> We zorgen goed voor je pensioen en houden het betaalbaar en begrijpelijk. We zorgen voor elkaar en we delen risico's in het leven. We beleggen het geld zorgvuldig, ook in bedrijven met werk voor kwetsbare mensen. Om te weten wat belangrijk is, luisteren we goed naar onze deelnemers, 	We zorgen voor elkaar

Onderstaand schema geeft de organisatiestructuur van het fonds weer.

Het bestuur van het fonds kent een paritair bestuur en bestaat uit acht leden, vier leden van werkgeverszijde en vier leden van werknemerszijde waarvan een lid namens de pensioengerechtigden.

Aan werkgeverszijde is vertegenwoordigd:

- de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Aan werknemerszijde zijn vertegenwoordigd:

- FNV
- CNV
- Het bestuurslid namens de pensioengerechtigden benoemd op voordracht van de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan.

Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter, een vicevoorzitter en een plaatsvervangend vicevoorzitter. Het voorzitterschap en het vicevoorzitterschap wisselt tweejaarlijks paritair.

2.2 Verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Bestuur

Het bestuur is belast met het besturen van het fonds. Het fonds heeft ten doel:

- als bedrijfstakpensioenfonds voor werknemers die onder de CAO SW, en de cao Aan de slag vallen alsmede voor werknemers van werkgevers die op grond van artikel 2 vrijwillig zijn aangesloten pensioenovereenkomsten uit te voeren ten behoeve van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden;
- als rechtsopvolger van de Stichting Aanvullende Oudedagsvoorziening SW, overeenkomstig de bepalingen van deze statuten en het reglement van de regeling oudedagsvoorziening uit te voeren.

Het bestuur tracht deze doelstellingen te bereiken door:

- a. overeenkomstig het Pensioenreglement uitkeringen toe te kennen bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden;

- b. overeenkomstig de bij het reglement te stellen regelen termijnbetalingen ingevolge de regeling aanvullende oudedagsvoorziening te verrichten;
- c. andere wettige middelen te gebruiken

Taken en bevoegdheden van het bestuur zijn:

- het bepalen van het dagelijks beleid van het fonds en het zorgdragen voor de uitvoering van de statuten en reglementen. Het bestuur wordt daarin beleidsmatig geadviseerd en operationeel ondersteund door een bestuursbureau;
- het aanstellen van commissies (facultatief) met het oog op het adviseren van het bestuur en op basis van een bestuursbesluit geheel of gedeeltelijk delegeren van één of meer van zijn bevoegdheden. De taken, de bevoegdheden en de werkwijze van de commissies worden vastgelegd in een door het bestuur vast te stellen reglement. Een door het bestuur aangewezen commissie is voor de uitoefening van de aan hem verleende bevoegdheden verantwoording schuldig aan het bestuur;
- het instellen van een bestuursbureau. De taken, bevoegdheden en werkwijze van het bestuursbureau worden geregeld in een reglement;
- het beleggen van de beschikbare gelden van het fonds volgens het 'prudent person' principe. Daarbij neemt het bestuur redelijke eisen van liquiditeit en rendement van de beleggingen in acht;
- het beheer van de bezittingen van het fonds;
- alle daden van beheer en beschikking binnen de doelstelling van het fonds;
- het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bewaring van registergoederen;
- het raadplegen van een deskundige;
- het wijzigen van de statuten;
- het sluiten van een uitvoeringsovereenkomst met een werkgever die niet onder de werkingssfeer van het fonds valt maar die zich op vrijwillige basis bij de stichting wil aansluiten.
- het aan één of meer medewerkers van het fonds en aan derden schriftelijk verlenen van een volmacht tot vertegenwoordiging.

Dagelijks bestuur

Het fonds kent een dagelijks bestuur bestaande uit de voorzitter en vicevoorzitter van het bestuur. De voorzitter en vicevoorzitter wisselen tweejaarlijks paritair van functie. De directeur en de bestuurssecretaris van het bestuursbureau neemt deel aan het overleg van het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur is belast met de voorbereiding van ingekomen stukken en zaken die in de vergadering van het bestuur aan de orde zullen komen en de aansturing van de directeur van het bestuursbureau. Het bestuur kan taken aan het dagelijks bestuur mandateren. Het dagelijks bestuur is verantwoording verschuldigd aan het bestuur.

Bestuurscommissies

Het bestuur werkt met vaste commissies die het bestuur adviseren. Het bestuur kan op basis van een bestuursbesluit één of meer van zijn bevoegdheden geheel of gedeeltelijk delegeren aan een commissie. Deze commissies bestaan uit vier bestuursleden en zijn paritair samengesteld. Bij de Beleggingscommissie en de Commissie Interne Beheersing kan hiervan worden afgeweken wanneer de situatie erom vraagt. De commissies zijn verantwoording schuldig aan het voltallige bestuur. Elke commissie heeft een voorzitter. Tweejaarlijks wisselt het voorzitterschap van de commissies paritair. Bij de Beleggingscommissie en de Commissie Interne Beheersing kan van deze termijn worden afgeweken wanneer de situatie hier om vraagt. De voorzitter en vicevoorzitter van het bestuur mogen

geen voorzitter zijn van een commissie. Aan de commissies kunnen adviseurs en externe deskundigen worden toegevoegd. De commissies worden ondersteund door het bestuursbureau.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie draagt zorg voor een adequaat strategisch beleggingsbeleid en jaarlijks beleggingsplan en legt dit ter advies voor aan het bestuur. Gezien het belang hiervan wordt het gehele bestuur bij de voorbereiding hiervan betrokken. De beleggingscommissie adviseert het bestuur over alle onderdelen van het beleggingsproces, waaronder de taken gerelateerd aan de uitvoering, monitoring en evaluatie inclusief de eerstelijns risicobeheersing. Desgevraagd dan wel op eigen initiatief adviseert de beleggingscommissie het bestuur met betrekking tot (onderdelen van) het beleggingsbeleid.

Extern deskundigen kunnen deel uitmaken van de beleggingscommissie.

Commissie Interne Beheersing

De commissie interne beheersing adviseert het bestuur over het intern beleid van het fonds, waaronder uitbestedingsbeleid, IT beleid, integriteitsbeleid, geschiktheidsbeleid, gedragscode, screeningbeleid, klokkenluidersregeling en het beloningsbeleid.

De commissie draagt tevens zorg voor de voorbereiding van de totstandkoming van een adequate begroting van het pensioenfonds en legt een voorstel daartoe ter goedkeuring voor aan het bestuur. De commissie interne beheersing bewaakt de uitvoering van de begroting en rapporteert daarover aan het bestuur.

De commissie interne beheersing ziet er ook op toe dat het jaarverslag tijdig aan het bestuur wordt voorgelegd. De commissie bespreekt het jaarverslag met het bestuursbureau, de administrateur, de certificerende actuaris en de externe accountant. En adviseert het bestuur omtrent het vaststellen van het jaarverslag.

Desgevraagd dan wel op eigen initiatief adviseert de commissie interne beheersing het bestuur met betrekking tot (onderdelen van) integrale en beheerste bedrijfsvoering en de andere beleidsgebieden die behoren tot de taken van de commissie interne beheersing.

Pensioencommissie

De pensioencommissie bereidt de opstelling van beleid en de besluitvorming hierover voor ten behoeve van het bestuur ten aanzien van pensioenbeheer. Hieronder vallen:

- a. juridische- en actuariële beleidsonderwerpen;
- b. premie-, en uitkeringenbeleid;
- c. pensioenbeheerbeleid;
- d. juridische toetsing van pensioenbeheersvraagstukken.

De pensioencommissie adviseert het bestuur over het pensioenbeheerbeleid, de taken die zijn uitbesteed aan de pensioenbeheerder en de eerstelijns risicobeheersing van het pensioenbeheer.

De pensioencommissie besluit namens het bestuur op advies van het bestuursbureau over individuele verzoeken van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden inzake de toepassing van de pensioenregeling en op verzoeken inzake de klachtenregeling. Desgevraagd dan wel op eigen initiatief adviseert de pensioencommissie het bestuur met betrekking tot (onderdelen van) het pensioenbeheerbeleid.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bereidt een adequaat strategisch communicatiebeleid voor. Dit beleid moet erop gericht zijn de (gewezen) deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgevers op begrijpelijke wijze voor te lichten over hun pensioen(resultaten) bij PWRI, het beleggingsbeleid, de financiële situatie en andere relevante aspecten.

De communicatiecommissie adviseert het bestuur over het communicatiebeleid en het daarop gebaseerde communicatiejaarplan.

De communicatiecommissie adviseert het bestuur over de taken die zijn uitbesteed aan de pensioenuitvoerder met betrekking tot communicatieactiviteiten en de website. Daarnaast adviseert de communicatiecommissie over de eerstelijns risicobeheersing van de pensioencommunicatie.

Desgevraagd dan wel op eigen initiatief adviseert de communicatiecommissie het bestuur met betrekking tot (onderdelen van) het communicatiebeleid.

Bestuursbureau

Het bestuursbureau heeft tot doel om het bestuur beleidsmatig te adviseren en operationeel te ondersteunen.

Het bestuursbureau is belast met de volgende taken:

- het voeren van het secretariaat van het (dagelijks) bestuur, de bestuurscommissies, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht;
- het voorbereiden en uitvoeren van het bestuursbeleid;
- Het adviseren van het bestuur over de wijzigingen in het pensioenreglement, de statuten en de reglementen en over alle relevante juridische onderwerpen;
- het plannen van de werkzaamheden van het fonds, het opstellen van jaarplannen en de voortgangscontrole;
- het opstellen van de begroting;
- beheren en monitoren van het risicobeleidskader en rapportage hierover aan stakeholders;
- het opstellen van een procuratieregeling die door het bestuur wordt vastgesteld;
- het coördineren van de verslaglegging en het opstellen van periodieke financiële rapportages aan het bestuur;
- het toezicht houden op de juiste uitvoering van bestuursbesluiten;
- het beheren en evalueren van de overeenkomsten met de uitvoeringsorganisatie;
- het analyseren van en adviseren over rapportages, het bewaken van de Service Level Agreements;
- het toezicht houden op de naleving van externe en interne regels en de Code Pensioenfondsen, het bijhouden van statuten, reglementen, overeenkomsten en het toezicht houden op de naleving van overeenkomsten;
- ervoor zorgen dat de administratieve organisatie van het fonds en van de externe uitvoerders voldoet aan de eisen van de wetgever en toezichthouder;
- alle overige taken die het bestuur noodzakelijk acht in het belang van het fonds.

Sleutelfunctiehouder RMF

De sleutelfunctiehouder van de Risicomanagement Functie (RMF) heeft als functiedoel om onafhankelijk van de eerste lijn de opzet en werking van het risicobeheersingsraamwerk van het fonds inclusief de uitbesteede werkzaamheden te beoordelen, te monitoren en hierover te rapporteren aan het bestuur.

Sleutelfunctiehouder AF

De actuariële functie is belast met de actuariële activiteiten zoals omschreven in artikel 22b lid 2 van

het besluit implementatie herziene IORPII-richtlijn. De AF ondersteunt het bestuur met een oordeel over de berekening van de technische voorzieningen (TV).

Sleutelfunctiehouder IAF

De sleutelfunctiehouder van de Interne Audit Functie (IAF) heeft als functiedoel om onafhankelijk van de eerste en tweede lijn de risicobeheersing en interne controle van de externe partijen en van de interne organisatie van PWRI te beoordelen, te monitoren en hierover te rapporteren aan het bestuur.

Overige fondsorganen

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft vijftien leden: 6 leden zijn gekozen door de deelnemers, 4 leden zijn gekozen door de pensioengerechtigden en 5 leden zijn benoemd door de VNG.

Het bestuur stelt het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over:

- het beleid inzake beloningen;
- de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de profielschets voor leden van de raad van toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachtenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het vaststellen, wijzigen of beëindigen van het uitvoeringsreglement;
- het omzetten van het fonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;

Het Verantwoordingsorgaan geeft een oordeel over het handelen van het bestuur, het door het bestuur gevoerde beleid en de door het bestuur gemaakte beleidskeuzes evenals over beleidskeuzes voor de toekomst waaronder de keuzes die van invloed zijn op de uitvoeringskosten. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het bestuursverslag opgenomen. Het oordeel omvat in ieder geval een oordeel over de gemaakte uitvoeringskosten.. Het jaarlijks oordeel van het verantwoordingsorgaan wordt voor commentaar voorgelegd aan het bestuur. In het jaarverslag worden het oordeel van het verantwoordingsorgaan en het commentaar van het bestuur daarop integraal overgenomen.

Intern toezicht

Het fonds kent een raad van toezicht, die uit drie onafhankelijke leden bestaat. Het bestuur benoemt deze leden op bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het bestuursverslag. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde. De raad van toezicht stelt ook de profielschetsen voor de leden van de raad van toezicht op.

De Raad van Toezicht kan de benoeming van een bestuurslid beletten indien deze niet voldoet aan de vastgestelde profielschets. Aan de goedkeuring van de raad van toezicht zijn onderworpen de besluiten van het bestuur tot vaststelling van:

- het bestuursverslag en de jaarrekening;
- het geschiktheidsprofiel voor bestuursleden;
- het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het beleid inzake het opstellen en beëindigen van uitvoeringsreglementen;
- het omzetten van het fonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Klachtencommissie

Als een deelnemer zich niet kan verenigen met de reactie op een klacht, kan hij zich wenden tot de klachtencommissie. Deze commissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen. Het bestuur benoemt een lid op voordracht van de werknemersgeleding in het bestuur en een lid op voordracht van de werkgeversgeleding in het bestuur. Het bestuur benoemt een voorzitter. Voor de leden en de voorzitter kan het bestuur een plaatsvervanger benoemen. De voorzitter en zijn plaatsvervanger dienen jurist te zijn.

De commissie hoort de klager en het bestuur en doet een uitspraak in de zaak. De uitspraak wordt in de vorm van een advies aan het bestuur voorgelegd. De pensioencommissie besluit namens het bestuur over de klacht waarbij het advies van de klachtencommissie wordt meegewogen.

Stichting Geschillen Instantie Pensioenfondsen – GIP

Klachten kunnen bij een gehele of gedeeltelijke afwijzing door PWRI of bij het verstrijken van de afhandeltermijn worden voorgelegd aan de GIP.

Al naar gelang kan de klacht door de ombudsman van het GIP worden bemiddeld tussen de deelnemer en PWRI of kan de klacht worden beslecht door een bindende of niet-bindende uitspraak van de geschillencommissie van het GIP¹.

2.3 Integriteitsbeleid

Het bestuur heeft een integriteitsbeleid opgesteld. Doelstelling van dit integriteitsbeleid is het stimuleren dat aan het fonds verbonden personen handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen en met de specifieke waarden en normen die gelden voor het fonds in het bijzonder.

Het integriteitsbeleid is gericht op het beperken van compliance risico's. Het fonds heeft zich ten doel gesteld ervoor te zorgen dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, alsook de opgestelde interne regels en procedures door alle bij het fonds betrokken personen worden nageleefd. Het instellen van een compliance-functie en interne regels, waaronder in het bijzonder de gedragscode en de incidentenregeling zijn belangrijke middelen om deze doelstelling te realiseren.

Gedragscode

Het bestuur heeft een gedragscode opgesteld. De gedragscode bevat de gedragsregels voor alle verbonden personen. Het doel van de Gedragscode is het waarborgen en handhaven van het vertrouwen in het fonds door belanghebbenden, door gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen.

---

¹ Het klachtenproces via de GIP is vastgelegd in het GIP Procesreglement Ombudsman Pensioenen en geschillencommissie

Bij indiensttreding of benoeming ondertekent de verbonden persoon een verklaring dat hij de gedragscode zal naleven. Aan het eind van ieder kalenderjaar, bij tussentijds vertrek of bij het niet langer verbonden zijn aan het fonds, moet iedere verbonden persoon een verklaring ondertekenen over de juiste naleving van de geldende bepalingen in de gedragscode over het afgelopen jaar.

Klokkenluidersregeling

De Klokkenluidersregeling bevat een procedure voor het melden van (potentiële) misstanden binnen PWRI. De regeling bevat waarborgen voor de bescherming van aan PWRI verbonden personen die te goeder trouw melding maken van (potentiële) misstanden. Met deze regeling geeft PWRI uitvoering aan de vereisten van de Wet op het financieel toezicht (Wft), de Pensioenwet, de Code Pensioenfondsen 2024 en de Wet Bescherming Klokkenluiders 2023.

Doelstelling van deze regeling is enerzijds om inzicht te geven in de wijze waarop (redelijke vermoedens van) misstanden gemeld en behandeld worden (de procedure) en anderzijds om duidelijkheid te verschaffen over de (rechts)bescherming van de verbonden persoon die een (redelijke vermoeden van een) misstand meldt.

Incidentenregeling

Incidenten kunnen een gevaar vormen voor de integere en beheerste bedrijfsvoering van PWRI. De Incidentenregeling geeft aan welke stappen gevolgd worden als (het vermoeden bestaat dat) er sprake is van een Incident binnen het pensioenfonds. Doel van deze regeling is het beschrijven van de procedure omtrent het melden, vastleggen en afhandelen van Incidenten zodat eventuele schade kan worden voorkomen of beperkt en herhaling van het Incident wordt voorkomen. De Incidentenregeling is opgesteld in overeenstemming met de model Incidentenregeling van de Pensioenfederatie met de uitzondering dat onderscheid wordt gemaakt tussen de afhandeling van compliance incidenten en operationele incidenten.

Witwassen, terrorismefinanciering en sanctiewetgeving

Het fonds heeft in het Sanctiebeleid beheersmaatregelen gedefinieerd die er toe moeten bijdragen dat de risico's verbonden aan het betrokken raken bij witwassen, fraude of terrorismefinanciering door het handelen van verbonden personen of partijen aan wie diensten worden uitbesteed, worden geminimaliseerd.

Beloningsbeleid

PWRI hanteert een beheerst beloningsbeleid op basis van vaste vergoedingen. De vergoeding van bestuursleden is gebaseerd op het uitvoeren van de bestuursfunctie en twee commissielidmaatschappen, de werkdruk en de verantwoordelijkheid van de functie. Het uitgangspunt is een voltijdsvergoeding van € 139.016 per jaar (1 juli 2025). Voor bestuursleden geldt een werkelijk tijdsbeslag van 0,4 FTE, voor de voorzitter en de vicevoorzitter is dat 0,5 FTE.

De leden van het bestuur krijgen geen bonussen, leningen, voorschotten of garanties van het fonds. De leden van het bestuur zijn geen deelnemer in de pensioenregeling van het fonds.

De Raad van Toezicht (RvT) ontvangt eveneens een vaste vergoeding op basis van een voltijdsvergoeding van € 139.016 per jaar (1 juli 2025). Voor leden van de RvT geldt tijdsbeslag van 0,1 FTE en voor de voorzitter van de RvT 0,2 FTE

Leden van het Verantwoordingsorgaan ontvangen per 1 juli 2025 een vaste vergoeding van € 6.789 per jaar. De leden van het dagelijks bestuur van het Verantwoordingsorgaan ontvangen € 9.0517 per jaar.

Afhankelijk van de afspraken voldoet PWRI de vergoedingen (gedeeltelijk) aan organisaties die bestuursleden of leden van het Verantwoordingsorgaan hebben afgevaardigd.

Jaarlijks per 1 juli worden de vergoedingen van het bestuur en de organen aangepast aan de stijging van het minimumloon.

2.4 Uitbesteding van werkzaamheden

Het bestuur heeft een uitbestedingsbeleid opgesteld. Het bestuur is ervan overtuigd dat door diensten uit te besteden de kwaliteit van de uitvoering voor (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en werkgevers het beste is gediend.

Het uitbestedingsbeleid geeft weer hoe het bestuur omgaat met het uitbesteden van activiteiten en biedt inzicht in de afwegingen die het bestuur maakt om activiteiten al dan niet uit te besteden en de wijze waarop PWRI zijn uitbestedingsrisico's beheersen.

Het doel van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van continuïteit en constante kwaliteit van dienstverlening en activiteiten, waardoor een goede reputatie en de integriteit van het fonds gehandhaafd blijft. Het bestuur kan besluiten de uitbesteding van diensten om moverende redenen niet volgens het uitbestedingsbeleid te laten verlopen. Indien er van het uitbestedingsbeleid wordt afgeweken zal het bestuur de betreffende dienst(en) (laten) toetsen op marktconformiteit (prijs en kwaliteit) en beargumenteren waarom van het beleid wordt afgeweken. Het besluit wordt schriftelijk door het bestuur vastgelegd.

Risicoanalyse en –beheersing

. Het bestuur heeft voor de risico's die de doelstellingen van het fonds kunnen bedreigen de vier risicocategorieën strategisch, operationeel, financieel en compliance & integriteit geformuleerd en de risico's en beheersmaatregelen per risicocategorie in kaart gebracht.

Uitbestede diensten

Het bestuur heeft gekozen de onderstaande werkzaamheden (deels) uit te besteden:

- Bestuursondersteuning
- Beleidsadvisering
- Pensioenadministratie
- Financiële administratie
- Communicatie
- Fiduciair beheer (advisering, selectie en monitoring vermogensbeheerders)
- Vermogensbeheer (uitvoering mandaten)
- Bewaarneming (administratie en rapportage)
- Overige diensten (onder andere adviserend actuaris, compliance officer)

Vastlegging afspraken en evaluatie uitbestedingsrelaties en externe adviseurs

De condities van de uitbestedingen zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomsten en Service Level Agreements. Het bestuur evalueert jaarlijks alle uitbestedingsrelaties en externe adviseurs. Op basis van een door het bestuur vastgesteld rotatieschema worden uitbestedingsrelaties per 3 of 5 jaar uitgebreider geëvalueerd.

2.5 Educatie/geschiktheid bestuur

De hoofdoelen van het geschiktheidsbeleid zoals geformuleerd in het geschiktheidsplan zijn:

- het formuleren van de benodigde, maar ook wenselijke geschiktheid waarover de individuele bestuursleden en het bestuur als geheel dienen te beschikken. Dit betreft zowel de vereiste deskundigheid, alsook de competenties en het professionele gedrag dat wordt gevraagd.
- vastleggen van het beleid ten aanzien van (her)benoeming en opvolging.
- het bevorderen en waarborgen van de deskundigheid, competenties en het professionele gedrag binnen het bestuur.

- vaststellen in hoeverre het bestuur voldoet aan de geschiktheidseisen en welke lacunes opgevuld moeten worden.

Inventarisatie/zelfevaluatie bestuur

Het bestuur volgt Thema 5 van de Code Pensioenfondsen door continue aandacht te besteden aan het eigen functioneren. Deze evaluatie vindt zowel plaats ten aanzien van het gehele bestuur als ten aanzien van individuele bestuursleden. Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren. Hiertoe is een regelmatige reflectie noodzakelijk, met als doel successen te benoemen en de zwakke plekken te identificeren en die te verbeteren door passende maatregelen.

Het bestuur is van mening dat een onafhankelijke derde partij de objectiviteit van de zelfevaluatie verhoogt en bijdraagt aan het voeren van een open en gestructureerde discussie. Het bestuur voert ieder jaar een zelfevaluatie uit. Daarnaast voert het DB gesprekken met de individuele bestuursleden. Ook vindt in iedere bestuursvergadering een moment van evaluatie plaats.

3. Procedures en criteria voor aansluiting

De aansluiting van werkgevers en werknemers bij het fonds is geregeld in:

- de statuten;
- het besluit tot verplichtstelling voor het pensioenfonds, afgegeven krachtens artikel 2 van de Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet Bpf 2000) door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Bij besluit van 15 december 2022, Staatscourant 2022, 25579 is het besluit tot verplichtstelling voor het pensioenfonds laatstelijk gewijzigd;
- uitvoeringsovereenkomst(en) met niet verplicht aangesloten werkgevers.

De verschillende genoemde documenten bevatten bepalingen over de criteria die gelden voor aansluiting en beëindiging van aansluiting evenals de gevolgen van beëindiging van aansluiting.

Aansluiting

Conform artikel 6 van de Statuten van het fonds zijn aangesloten werkgevers die:

- krachtens artikel 2 van de van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 verplicht is tot naleving van het bij of krachtens de statuten en het pensioenreglement bepaalde; of die
- op zijn verzoek ten behoeve van zijn werknemers door het bestuur als zodanig is toegelaten en die zich op vrijwillige basis heeft aangesloten door een uitvoeringsovereenkomst met het fonds af te sluiten.

Besluit tot verplichtstelling

De deelneming in het fonds is verplicht gesteld voor

A. werknemers die op grond van:

- de Wet sociale werkvoorziening (Wet van 11 september 1997, Staatsblad 1997, 465);
- de Wet inschakeling werkzoekenden (Wet van 4 december 1997, Staatsblad 1997, 735);

in dienst zijn van:

- Een gemeente als bedoeld in artikel 123 Grondwet, gelegen in het Europese deel van het Koninkrijk der Nederlanden;
- Een samenwerkingsverband tussen gemeenten, als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wet van 20 december 1984, Staatsblad 1984, 667), waarvan de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening volledig is overgedragen.

De verplichting tot deelname geldt tot de dag waarop zij de pensioengerechtigde leeftijd in de zin artikel 7a lid 1 van de Algemene Ouderdomswet bereiken.

- Werknemers die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen met loonkostensubsidie, of in geval van Wajong loondispensatie, en die:

Arbeidsbeperkt zijn als bedoeld in artikel 38b van de Wet Financiering sociale verzekeringen (Wet van 16 december 2004, Staatsblad 2005, 36), of met een arbeidsbeperkte worden gelijkgesteld als bedoeld in artikel 38f, vijfde lid van die wet; of

Werkzaam zijn in een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 10b lid 1 van de Participatiewet (Wet van 9 oktober 2003, Staatsblad 2003, 375 (beschut werk);

en in dienst zijn van:

- Een (onderdeel van een) gemeente als bedoeld in artikel 123 Grondwet gelegen in het Europese deel van het Koninkrijk der Nederlanden;
- Een samenwerkingsverband tussen gemeenten op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wet van 20 december 1984, Staatsblad 1984, 667); of
- een privaatrechtelijke rechtspersoon waar in geval van rechtspersonen met aandeelhouders ten minste de helft (vijftig procent (50%) of meer) van de aandelen in die rechtspersoon toebehoort aan één of meerdere gemeenten, of in geval van rechtspersonen zonder aandeelhouders de bestuurlijke zeggenschap binnen de rechtspersoon in overwegende mate bij gemeentelijke bestuurders ligt dan wel bij de door de gemeenten aangewezen of voorgedragen bestuurders van de rechtspersoon.

en optreden in de hoedanigheid van een publieke organisatie belast met de uitvoerende taak van de Participatiewet en het werkgeverschap die (mede) als hoofddoelstelling hebben:

- het bieden of organiseren van arbeidsplaatsen en/of leerwerkplaatsen voor de (re)integratie van personen met een vergrote afstand tot de arbeidsmarkt, met het oog op het verwerven van een (duurzaam) economisch zelfstandige positie; en/of
- het in het kader van de bevordering van de participatie op de arbeidsmarkt, werknemers ter beschikking kunnen stellen.

De verplichting tot deelname geldt tot de dag waarop zij de pensioengerechtigde leeftijd in de zin van artikel 7a lid 1 van de Algemene Ouderdomswet bereiken.'

Vrijwillige aansluiting

Het bestuur is op grond artikel 2 van de Statuten bevoegd een uitvoeringsovereenkomst af te sluiten met een werkgever die niet onder de werkingssfeer van het fonds valt maar die zich op vrijwillige basis bij de stichting wil aansluiten indien:

- de loonontwikkeling bij deze werkgever ten minste gelijk is aan de loonontwikkeling in de CAO Sociale Werkvoorziening of de CAO Aan de slag; of
- er sprake is van een groepsverhouding tussen de werkgever die zich vrijwillig wil aansluiten en een andere werkgever die onder de werkingssfeer van het fonds valt; of
- dit aansluitend gebeurt aan een periode waarin de werkgever wel onder de werkingssfeer van het fonds viel; en
- deze werkgever werk biedt aan werknemers die vallen in de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt en waarvoor geen andere pensioenregeling van toepassing is; en
- het personeelsbestand van deze werkgever, waarvoor aansluiting wordt gezocht, moet in samenstelling in actuariael opzicht globaal overeenkomen met de werknemers die onder de CAO Sociale Werkvoorziening of de CAO Aan de slag vallen; en
- het verzoek van deze werkgever mede wordt ondersteund door de betreffende werknemers in dienst van de werkgever.

4. Hoofdpijnen Uitvoeringsreglement

De afspraken over de uitvoering van de pensioenovereenkomst tussen het fonds en de aangesloten werkgevers zijn vastgelegd in het uitvoeringsreglement zoals bedoeld in artikel 25 van de PW.

In het uitvoeringsreglement is de rechtsverhouding tussen het fonds en de aangesloten werkgevers vastgelegd en worden de volgende onderwerpen beschreven:

- Werking van het uitvoeringsreglement ;
- Verplichte- en vrijwillige aansluiting en vrijstelling
- Pensioenpremie; premiebeleid, vaststelling premie, premieplicht en premiebetaling-
- Informatieverplichtingen PWRI aan de werkgever
- Informatieverplichtingen werkgever
- Privacy
- Wijziging uitvoeringsreglement en pensioenreglement
- Solidariteitsreserve; regels en uitgangspunten en procedures
- Vrijwillige voortzetting na einde dienstverband
- Gemoedsbezwaren
- Onvoorziene situaties

5. Hoofdpijnen Pensioenreglement

5.1 Pensioenreglement SW en CAO Aan de Slag

De hoofdpijnen van deze pensioenregeling zijn:

Regeling	Solidaire premiereregeling
Financiering	Premie-inleg
Deelnemer	<ul style="list-style-type: none"> • Werknemer met een WSW-indicatie in dienst van een gemeente, gemeenschappelijke regeling of een openbaar lichaam. • Werknemer op grond van de Wet inschakeling werkzoekenden werkzaam bij een gemeente, gemeenschappelijke regeling of openbaar lichaam. • Werknemer waarop cao Aan de slag van toepassing is. • Werknemer in dienst bij een werkgever die vrijwillig bij PWRI is aangesloten. • Een deelnemer die vanwege arbeidsongeschiktheid recht heeft op voortzetting van pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid. • Een deelnemer die deelname aan de pensioenregeling vrijwillig voortzet.
Toetredingsleeftijd	Geen
Pensioenleeftijd	AOW-leeftijd
Pensioengevend inkomen	Het pensioengevend inkomen wordt maandelijks vastgesteld. Dit is het salaris, vermeerderd met (de reservering van) vaste toeslagen zoals bijvoorbeeld vakantiegeld
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris minus de franchise.
Franchise	Het bestuur stelt voor elk jaar de franchise vast. De franchise is ten minste het fiscaal minimum. De franchise is € 15.308 (niveau 2026).
Ouderdomspensioen	Het premiepercentage voor de opbouw van ouderdomspensioen is 15,2%.
Kleine pensioenen	Als het opgebouwde pensioen maximaal € 2,- bruto per jaar is, dan vervallen deze aanspraken aan het fonds. Is het opgebouwde pensioen, na einde deelneming, tussen de € 2 en € 632,63 (afkoopgrens 2026) bruto per jaar dan draagt PWRI deze aanspraken automatisch over aan de huidige pensioenuitvoerder van de gewezen deelnemer. Als het na vijf pogingen niet is gelukt om het pensioen automatisch over te dragen, dan blijft het pensioen bij PWRI. De afkoopgrens is ten behoeve van de uitvoering van de pensioenregeling omgezet in een leeftijdsafhankelijke staffel.
Variatie hoogte ouderdomspensioen	<p>Als het pensioen ingaat vóór de AOW-leeftijd kan ervoor worden gekozen om tot de AOW-leeftijd een hoger pensioen te ontvangen om het ontbreken van de AOW-uitkering op te vangen.</p> <p>Als het pensioen gaat in op de AOW-leeftijd kan ervoor worden gekozen om voor de periode van maximaal 10 jaar een hoog of laag pensioen te krijgen. De verhouding tussen het hoge en lage ouderdomspensioen moet in beide gevallen binnen de grens van 100:75 vallen.</p>

Vervroeging/uitstel van ingang	De (gewezen) deelnemer kan zijn ouderdomspensioen eerder laten ingaan dan de AOW-leeftijd. Het ouderdomspensioen kan op zijn vroegst ingaan vanaf 5 jaar voor de AOW-leeftijd. Waarbij het pensioen ingaat op de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer het pensioen wil laten ingaan. Later uittreden is mogelijk tot AOW-leeftijd plus 3 jaar. Het ouderdomspensioen gaat dan uiterlijk in op de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer de leeftijd van AOW plus 3 jaar bereikt.
Partnerpensioen	<p>Het Partnerpensioen bij overlijden vóór pensionering bedraagt 23% van het pensioengevend salaris (risicobasis).</p> <p>Als iemand op moment van pensioeningang een partner heeft, geldt het uitgangspunt dat een deel van het pensioenvermogen wordt ingezet voor dekking van partnerpensioen. Het partnerpensioen bij overlijden na pensionering bedraagt dan standaard 70% van het ouderdomspensioen als iemand een partner heeft. Een keuze voor een lager percentage is mogelijk. In geval er geen partner is, geldt het uitgangspunt dat het pensioenvermogen volledig wordt ingezet voor ouderdomspensioen.</p>
Aanvullend partnerpensioen	Anw-hiaatregeling. Dit is een aanvulling op het partnerpensioen voor de partner van de overleden deelnemer die niet in aanmerking komt voor een Anw-uitkering en voldoet aan de nader in het pensioenreglement gestelde voorwaarden.
Wezenpensioen	<p>Het wezenpensioen bij overlijden vóór pensionering bedraagt 4,6% van het pensioengevend salaris (risicobasis).</p> <p>Het wezenpensioen bij overlijden na pensionering bedraagt 14% van het ouderdomspensioen.</p> <p>Het wezenpensioen wordt verdubbeld als het kind ouderloos wordt.</p>

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (VPA) De pensioenopbouw hangt af van de mate van arbeidsongeschiktheid die door UWV is vastgesteld en wordt gebaseerd op het pensioengevend inkomen van de deelnemer voordat deze arbeidsongeschikt werd. De volledige dekking van het partnerpensioen en wezenpensioen blijft in stand alsof iemand nog werkzaam zou zijn gebleven voor het arbeidsongeschikte deel. De premievrije opbouw en dekking over het arbeidsongeschikte deel wordt stopgezet als het recht op de wettelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering eindigt of als het pensioen ingaat.

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)

Arbeidsongeschiktheid ontstaan na 2013

Mate van arbeidsongeschiktheid	Pensioenopbouw	Dekking nabestaandenpensioen
80% of meer	50%	100%
65% - 80%	36,25%	72,5%
55% - 65%	30%	60%
45% - 55%	25%	50%
35% - 45%	20%	40%
0% - 35%	0%	0%

Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)

Arbeidsongeschiktheid ontstaan na 2013

Mate van arbeidsongeschiktheid	Pensioenopbouw	Dekking nabestaandenpensioen
80% of meer	50%	100%
65% - 80%	36,25%	72,5%
55% - 65%	30%	60%
45% - 55%	25%	50%
35% - 45%	20%	40%
25% - 35%	15%	30%
15% - 25%	10%	20%
0% -15%	0%	0%

De deelnemer die al arbeidsongeschikt was voordat hij deelnemer werd bij PWRI, komt alleen in aanmerking voor VPA als sprake is van een toename van de arbeidsongeschiktheid door een andere oorzaak.

Arbeidsongeschiktheidspensioen ingegaar voor 2006 Het arbeidsongeschiktheidspensioen is bij de ingang per maand bruto het verschil tussen de WAO-loondervingsuitkering en de WAO-vervolguitkering, vermeerderd met 8% van dat verschil.

Jaarlijkse aanpassing van het pensioen	Het ouderdomspensioen, (aanvullend) partnerpensioen, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen wordt elk jaar vanaf 1 januari opnieuw vastgesteld. Het pensioen kan dan afhankelijk van het behaalde rendement, rekenregels en fondsbeleid veranderen ten opzichte van het pensioen in het jaar daarvoor. Het pensioen kan dan stijgen of dalen. Een daling van het pensioen proberen we zoveel mogelijk te voorkomen door het inzetten van de solidariteitsreserve.
Vrijwillige aansluiting	Werkgevers die niet verplicht bij het fonds zijn aangesloten, kunnen onder voorwaarden vrijwillig aansluiten. Aan de vrijwillige aansluiting stelt het fonds voorwaarden (zie hoofdstuk 3 ABTN). De overeenkomst wordt aangegaan voor een periode van minimaal vijf jaar. Daarbij gelden alle bepalingen die zijn opgenomen in de statuten en reglementen.

5.2. Reglement AOV

De AOV-regeling is geen pensioenregeling. Het betreft een regeling in de zin van een spaarfonds conform de Pensioen- en spaarfondsenwet. Vanaf 1990 vindt geen inleg meer plaats in de AOV-regeling. Het AOV-tegoed wordt, afhankelijk van de in 2011 gemaakte keuze van de deelnemer, gebaseerd op sparen of beleggen.

De hoofdlijnen van de AOV-regeling zijn:

Leeftijd ingang AOV-tegoed	De maand na de maand waarin de rekeninghouder de AOW-leeftijd bereikt
Duur uitkering	Maximaal 75 gelijke maandelijkse termijnen + eventueel een 76 ^e termijn die betrekking heeft op de gedurende de uitkeringstermijn behaalde rente of rendement
Vervroeging van ingang	Ingang van het AOV-tegoed is mogelijk vanaf 65 jaar
Overlijden	In geval van overlijden van de rekeninghouder wordt het (resterende) AOV-tegoed uitgekeerd aan de erfgenamen (partner, kinderen, overige rechtverkrijgenden).

6. Risicohouding

In artikel 14t, lid 1 t/m 3 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (BUPW) is vastgelegd dat het pensioenfonds per leeftijdscohort de risicohouding vastlegt waarop het beleggingsbeleid of de toedelingsregels zijn gebaseerd. Een pensioenfonds stelt de risicohouding vast na overleg met de organen van het fonds. Het vaststellen van de risicohouding wordt gebaseerd op in ieder geval de uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. De uitvoerder onderbouwt hoe en in welke mate deze elementen hebben bijgedragen aan de risicohouding.

De volledige onderbouwing die ten grondslag ligt aan de vastgestelde risicohouding, is opgenomen in het document *Risicohouding*. Hieronder zijn de risicohouding en de afspraken voor het periodiek toetsen van de risicohouding opgenomen.

Op basis van het beschreven proces en de overwegingen in het document *Risicohouding*, stelt het bestuur de volgende grenzen voor de risicohouding vast:

Vastgestelde wettelijke maatstaven per leeftijdscohort														
<i>Actieven (tot 68) en pensioengerechtigden (vanaf 68)</i>														
Leeftijd	≤ 30	31 - 35	36 - 40	41 - 45	46 - 50	51 - 55	56 - 60	61 - 65	66 - 67	68	69 - 75	76 - 80	81 - 85	≥ 86
Verwachting	130%	100%	75%	60%	50%	45%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	5%	2%
Leeftijd	< 30	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 - 66	67	68 - 74	75 - 79	80 - 84	≥ 85
Risico opbouwfase	70%	70%	70%	65%	65%	60%	55%	45%	40%	35%				
Risico uitkeringsfase											10%			
Lange termijn											30%	25%	20%	15%
<i>Gewezen deelnemers (tot 68)</i>														
Leeftijd	≤ 30	31 - 35	36 - 40	41 - 45	46 - 50	51 - 55	56 - 60	61 - 65	66 - 67					
Verwachting	170%	115%	75%	50%	50%	45%	35%	25%	20%					
Leeftijd	< 30	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 - 66	67				
Risico opbouwfase	90%	90%	85%	80%	75%	70%	60%	55%	40%	35%				

Periodieke toetsing risicohouding

De risicohouding wordt ten minste eenmaal in vijf jaar, of indien een belangrijke gebeurtenis daartoe aanleiding geeft, geëvalueerd (artikel 14d, vijfde lid BUPW). De evaluatie van de risicohouding wordt voorafgegaan door een risicopreferentieonderzoek onder de deelnemers. Daarbij worden ook wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken betrokken. De vastgestelde risicohouding wordt aangepast indien de toetsing hier aanleiding toe geeft. De risicohouding in voorliggend document is gebaseerd op de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek in 2021. In 2026 wordt een nieuw risicopreferentieonderzoek uitgevoerd.

De toetsing van het beleggingsbeleid aan de vastgestelde risicohouding (in termen van de wettelijke maatstaven) vindt op grond van artikel 14d, lid 1, BUPW en Wvb minimaal jaarlijks op basis van een scenarioanalyse plaats. Deze toetsing vindt plaats op basis van de meest recent beschikbare uniforme scenarioset (P-set) van DNB aan de vastgestelde wettelijke maatstaven voor de risicohouding per leeftijdscohort. De blootstelling wordt berekend per geboortjaar, dus op basis van cohorten van één

jaar, en in ieder geval voor deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Indien de vastgestelde grenzen worden overschreden dan zal het fonds acteren conform de wettelijke voorschriften.

De uitkomsten die volgen uit een doorrekening zullen op basis van dezelfde scenarioset worden getoetst aan de vastgestelde eigen maatstaven.

7. Risicomanagement

7.1 Risicobeleid

Het risicobeleid van het fonds is vastgelegd in het beleidsdocument integraal risicomanagement dat is vastgesteld op xxx 2026.

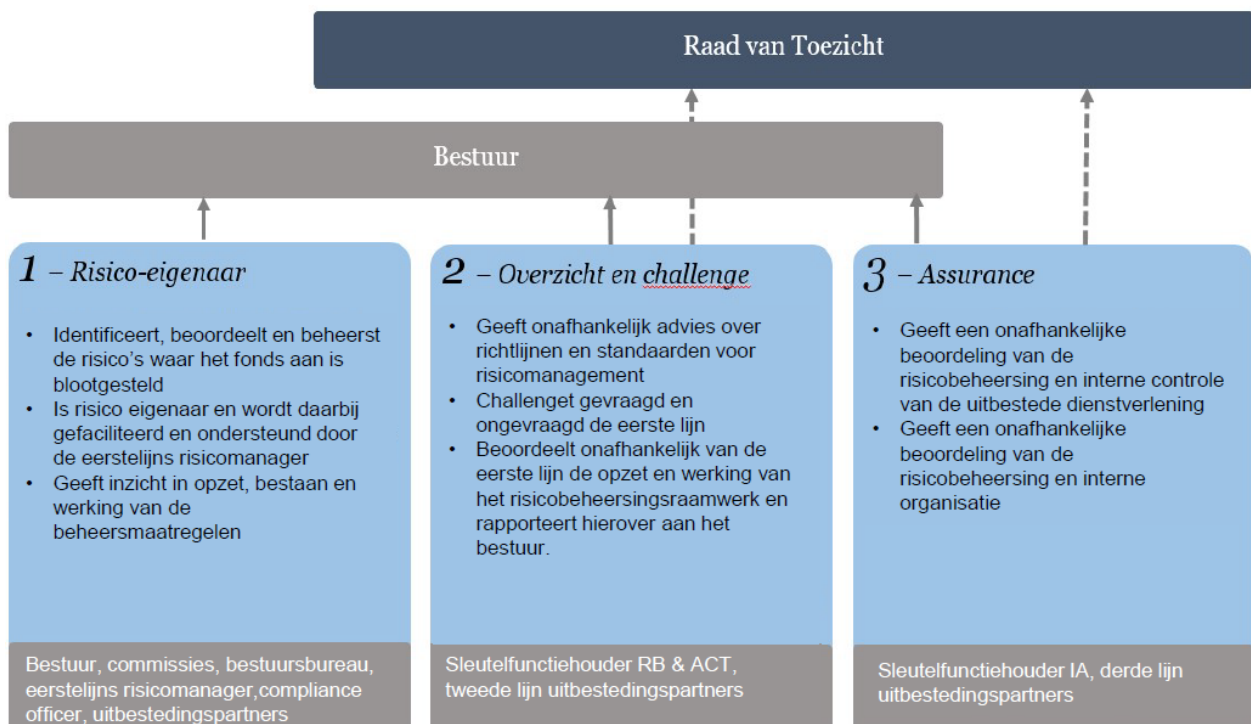
De doelstelling van het fonds is een zo goed mogelijk pensioen te bieden tegen zo verantwoord mogelijke kosten. Het fonds streeft naar een koopkrachtig pensioen. Dit betekent dat het fonds als ambitie heeft om de uitkeringen in de mediaan volledig mee te laten groeien met een gemiddelde inflatie van 2,0% per jaar.

Integraal risicomanagement (IRM) heeft als doel om risico's die de doelstellingen van het fonds in gevaar kunnen brengen tijdig te identificeren en te mitigeren tot een acceptabel niveau. Integraal risicomanagement wil zeggen dat het risicomanagement geïntegreerd is binnen alle lagen van het besturingsmodel van het fonds (het zogenaamde '3 Lines -model') en alle relevante risico's omvat op financieel en niet-financieel gebied.

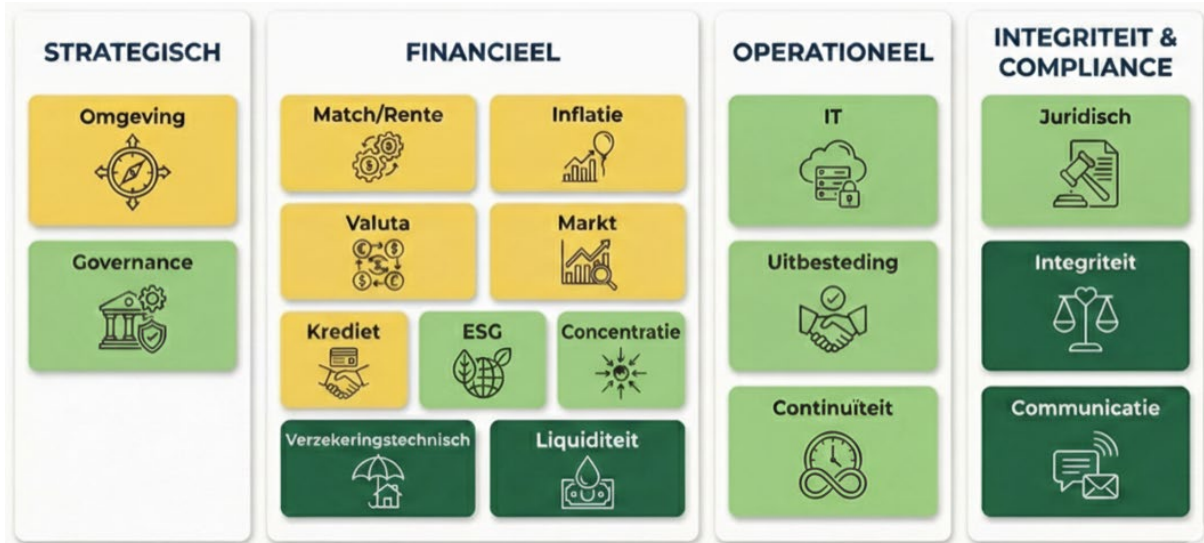
Het bestuur is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen van het fonds zoals die volgen uit de missie, visie en doelstellingen. Daarbij kunnen slechts risico's worden genomen die het fonds zich qua vermogen of reputatie kan veroorloven en die passen binnen de risicobereidheid van het fonds. Het bestuur richt zich hierbij op het samenspel tussen performance management en riskmanagement.

Het bestuur van PWRI kiest ervoor om voor de organisatie van het risicomanagement het model van de "three-lines-" (3 Lines-model) toe te passen. Binnen het 3 Lines-model worden drie onafhankelijke 'lijnen' onderscheiden waarbij elke lijn een specifieke rol en verantwoordelijkheid heeft. Een nauwe samenwerking tussen de verschillende lijnen is vereist voor een effectieve werking van het integraal risicomanagement.

Schematisch is het 3 Lines-model binnen PWRI als volgt ingericht:

7.2 Risicotaxonomie

7.3 Risicobereidheid

De risicobereidheid geeft de risico's weer die het fonds bereid is te accepteren om de fondsdoelstellingen te behalen. Het fonds loopt hierbij 'gewenste' en 'ongewenste' risico's. Het lopen van gewenste risico's is hierbij acceptabel om één van de belangrijkste doelen van het fonds waar te kunnen maken, namelijk een waardevast pensioen. Zo worden in het vermogensbeheer beleggingsrisico's bewust genomen omdat zonder risico geen rendement gehaald kan worden en zonder rendement geen verhogingen in de uitkeringsfase worden toegekend. Daarnaast loopt het fonds diverse 'ongewenste' risico's. Deze zijn ongewenst omdat zij geen rendement opleveren. Voorbeelden daarvan zijn operationele of juridische risico's. Deze risico's zijn inherent aan een organisatie en haar processen. Bij het bepalen van de risicobereidheid van dit soort risico's wordt een balans gezocht tussen risico's, beheersing en kosten.

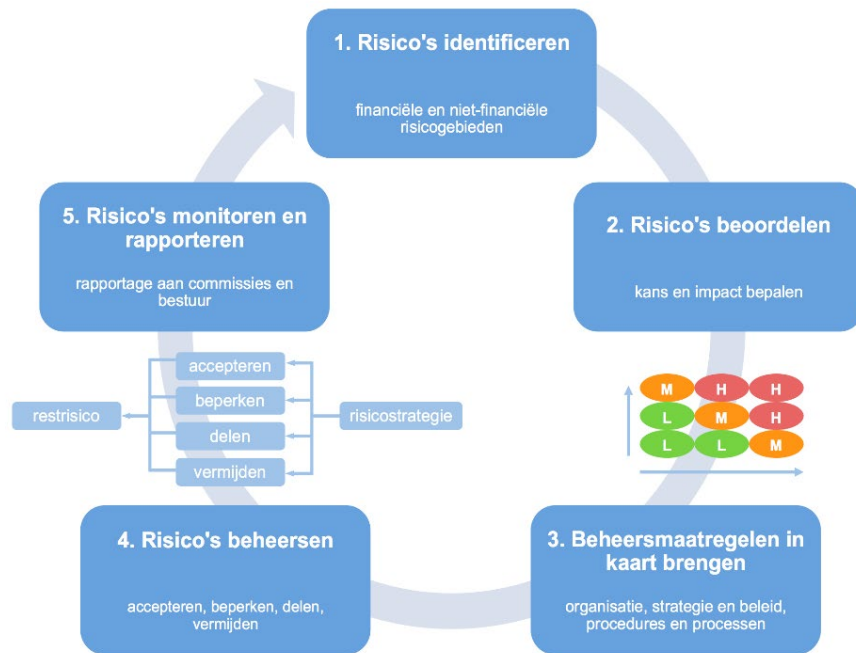
Bij de bepaling van de risicobereidheid van het fonds in het algemeen zijn de missie, visie en doelstellingen de uitgangspunten. De risicobereidheid is namelijk afgeleid van deze parameters, maar tegelijkertijd geeft de risicobereidheid de grenzen weer waarbinnen het fonds zich moet blijven bewegen om zijn doelstellingen te kunnen realiseren.

Vanuit het bestuur zijn op de risicocategorieën strategisch, operationeel, financieel en compliance & integriteit de volgende kwalitatieve risicobereidheids grenzen gedefinieerd:

7.4 Risicomanagementproces

Het risicomanagementproces is gericht op het identificeren en beheersen van de risico's en daarmee het vergroten van de haalbaarheid van de strategie en doelstellingen. In het risicomanagementproces worden de volgende stappen doorlopen:

- 1. Risico's identificeren** – Het identificeren van gebeurtenissen die van invloed zijn op de realisatie van de doelstellingen. Uitgangspunt voor het identificeren van risico's zijn de missie en strategie van het fonds. Het identificeren is in ieder geval een jaarlijkse exercitie bij de jaarlijkse risk selfassessment van het bestuur. Tussentijds kunnen commissies op basis van het bespreken van zogenaamde risicologs (dit betreft de bespreking van de risico's uit de risicotaxonomie waarvoor de betreffende commissie verantwoordelijk is) ook het bestuur adviseren risico's te wijzigen of toe te voegen.
- 2. Risico's beoordelen** – Het beoordelen van de risico's vindt plaats op basis van de kans dat het risico zich voordoet en de impact die het risico heeft. De impact kan zowel kwantitatief als kwalitatief van aard zijn. De risicobeoordeling gaat uit van de door PWRI onderscheiden risicocategorieën (Strategisch, Financieel, Operationeel, Compliance).
- 3. Beheersmaatregelen in kaart brengen** – In de voorgaande stap is op basis van de kans en impact het bruto-risico (zonder rekeningen te houden met bestaande beheersmaatregelen) bepaald. Vervolgens worden in deze stap de relevante beheersmaatregelen in kaart gebracht. Beheersmaatregelen kunnen worden getroffen op diverse niveaus (organisatiecultuur/ governance, strategie en beleid, organisatorische beheersmaatregelen (procedures en processen)).
- 4. Risico's beheersen** – Door het bruto-risico af te zetten tegen de beheersmaatregelen kan het netto-risico worden bepaald. Vervolgens wordt aan de hand van de risicobereidheid bepaald op welke wijze PWRI reageert op het risico (accepteren, mitigeren, overdragen,, vermijden). De beheersmaatregelen worden geborgd in de organisatie van PWRI, onder andere via governance, beleid en -processen.
- 5. Risico's monitoren en rapporteren** – De eerstelijns (risicomanager en bestuursbureau) monitort de risico's en beoordeelt de effectieve werking van de beheersmaatregelen. De eerstelijns risicomanager rapporteert per kwartaal over de beheersing van financiële en niet-financiële risico's aan het bestuur onder opiniering van de sleutelfunctiehouder risicobeheer.

8. Financiële opzet

Alle pensioenaanspraken die voortvloeien uit de pensioenreglementen heeft het fonds in eigen beheer. Sociale partners betrokken bij Cao SW en Cao Aan de slag hebben één gezamenlijke pensioenregeling afgesproken. De middelen daarvoor worden eveneens gezamenlijk beheerd. De kosten van de pensioenopbouw, risicodekkingen en pensioenuitvoering worden bepaald op basis van de binnen het fonds afgesproken financieringswijze.

8.1 Technische voorzieningen (TV)

De technische voorzieningen (TV) van het pensioenfonds bestaan uit TV voor risico deelnemer en TV voor risico fonds.

De TV voor risico deelnemer bestaan uit de persoonlijke pensioenvermogens. De TV voor risico fonds betreft de voorziening latent wezenpensioen FTK, de kostenvoorziening, de VPA-voorziening en de IBNR-voorziening. Deze onderdelen worden hieronder nader toegelicht.

Persoonlijke pensioenvermogens

De persoonlijke pensioenvermogens betreffen de kapitalen die voor elk van de (voormalige) deelnemers en uitkeringsgerechtigden worden aangehouden. Deze persoonlijke pensioenvermogens zijn gevormd op het moment van invaren of bij aanvang deelnemerschap als laatstgenoemde na 1 januari 2025 plaatsvindt. De persoonlijke pensioenvermogens worden gevuld met de afgesproken spaarpremies en aangepast op basis van toegekende rendementen.

Vanaf de uitkeringsfase worden de uitkeringen onttrokken uit de persoonlijke pensioenvermogens.

Bij overlijden ontvangen de eventuele nabestaanden conform het pensioenreglement een partner- en/of wezenpensioen. Het persoonlijke pensioenvermogen dat eventueel resteert valt vrij aan het collectief. Voor arbeidsongeschikte deelnemers worden de premies vanuit de VPA-voorziening ingelegd.

Voorziening latent wezenpensioen FTK

De voorziening voor latent wezenpensioen dat is opgebouwd in het FTK is per 1 januari 2025 gelijk aan de voorziening voor latent wezenpensioen per 31 december 2024. Deze voorziening wordt aangehouden ter dekking van de geëerbiedigde wezenpensioenen uit het FTK voor deelnemers die overlijden op of na 1 januari 2025.

Jaarlijks wordt deze voorziening geactualiseerd op basis van het deelnemersbestand en de rentetermijnstructuur per jaareinde.

Kostenvoorziening

De kostenvoorziening is zodanig bepaald dat, wanneer er in het pensioenfonds geen opbouw meer plaatsvindt en dus geen premie wordt betaald, het pensioenfonds de toekomstige uitvoeringskosten zelf kan afwikkelen. Het pensioenfonds wordt in die situatie 'slapend' genoemd.

Uitgangspunt bij de vaststelling van de kostenvoorziening zijn de verwachte uitvoeringskosten. Op basis van deze uitvoeringskosten wordt een inschatting gemaakt van de uitvoeringskosten die resteren als het pensioenfonds slapend is. Vervolgens wordt een prognose van deze uitvoeringskosten naar de toekomst gemaakt. Kosten waarvan op voorhand is vastgelegd dat deze tijdelijk zijn worden voor de resterende duur meegenomen in de prognose. Voor de overige kosten wordt verondersteld dat deze afnemen met de wortel van het aantal deelnemers. Daarbij geldt een ondergrens aan de uitvoeringskosten. Er wordt verondersteld dat deze ondergrens bij één deelnemer gelijk is aan circa € 50.000.

Bij de bepaling van de kostenvoorziening wordt rekening gehouden met inflatie door de verwachte toekomstige kosten contant te maken met een reële rentetermijnstructuur. Deze is gebaseerd op de nominale rentetermijnstructuur volgens de methodiek van DNB, waarbij een afslag voor inflatie (op

basis van inflatieswaps rekening houdend met minimale verwachtingswaarden voor de prijsinflatie als bedoeld in het tweede lid van artikel 23a Besluit FTK) wordt toegepast.

De kostenvoorziening wordt maandelijks meegenomen bij de vaststelling van het eigen vermogen.

VPA-voorziening

Voor arbeidsongeschikte deelnemers is onder de voorwaarden die zijn opgenomen in het pensioenreglement sprake van gedeeltelijke premievrije voortzetting van pensioenopbouw (via persoonlijke pensioenvermogens) en premievrije voortzetting van de risicodekkingen. Voor de toekomstige premievrije voortzetting voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers wordt een VPA-voorziening aangehouden.

Bij de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije opbouw tot de verwachte AOW-datum van de deelnemer. Deze verwachte AOW-datum wordt berekend op basis van de periodelevensverwachting die jaarlijks door het CBS wordt gepubliceerd.

IBNR-voorziening

Het fonds hanteert een overige technische voorziening uitloopriscio premievrije deelname. Aan deze voorziening voegt het fonds jaarlijks de in de premie begrepen opslag voor premievrijstelling toe. Jaarlijks valt uit het uitloopriscio premievrije deelname de premieopslag voor premievrijstelling van twee boekjaren daarvoor vrij.

Gehanteerde grondslagen

De grondslagen die worden gebruikt bij de vaststelling van de TV, als genoemd in onderstaande tabel, worden periodiek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De grondslagen worden driejaarlijks herijkt en vastgesteld door het bestuur (laatst september 2024). Uitzondering hierop zijn de Prognosetafel en de factoren voor actuariële omzettingen. Iedere 2 jaar wordt een update van de Prognosetafel gepubliceerd (laatste update: september 2024). In het jaar van publicatie wordt de update verwerkt. De factoren voor actuariële omzettingen worden jaarlijks vastgesteld. Bij de driejaarlijkse herijking van de grondslagen wordt een referentieperiode van 9 jaar gehanteerd, waarbij deze periode bij ieder nieuw grondslagenonderzoek 3 jaar naar voren schuift, tenzij er redenen zijn om een andere referentieperiode te hanteren.

De Prognosetafel AG2024 houdt rekening met de ontwikkeling van de levensverwachting van de gehele Nederlandse bevolking. De deelnemers van het fonds hebben gemiddeld een lagere levensverwachting dan de gehele Nederlandse bevolking. Daarom houdt PWRI rekening met een leeftijdsafhankelijke oversterfte die op de populatie van het fonds is gebaseerd.

De TV zijn gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Sterfte	Deze ontleent PWRI aan de Prognosetafel AG2024 met een correctie voor oversterfte door middel van leeftijdsafhankelijke en fondsspecifieke correctiefactoren.
Rekenrente	Deze is conform de rentetermijnstructuur, zoals gepubliceerd door DNB.
Leeftijdsvaststelling	We gaan er voor de leeftijdsvaststelling vanuit dat deelnemers geboren zijn op de 1e dag van hun geboortemaand.
• Partnerschap en leeftijdsverschil tussen partners	We gaan uit van de volgende partnerfrequenties: Mannen <ul style="list-style-type: none"> • Een lineaire stijging van 1,3% op leeftijd 21 tot 54% op leeftijd 68. • Op leeftijd 68: 100%

	<ul style="list-style-type: none"> • Na leeftijd 68 aflopend met sterfte van de medeverzekerde vrouw <p>Vrouwen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een lineaire stijging van 6,4% op leeftijd 21 tot 34% op leeftijd 44. • Een constant percentage van 34% wordt verondersteld voor de leeftijden vanaf 44 tot en met 55 jaar. • Vanaf leeftijd 56 een lineaire daling naar 30% op leeftijd 68. • Op leeftijd 68: 100% • Na leeftijd 68: aflopend met sterfte van de medeverzekerde man <p>Uitgangspunt bij de leeftijdsvaststelling van de partners van de hoofdverzekerden is dat een medeverzekerde vrouw 3 jaar jonger is dan de hoofdverzekerde man, en een medeverzekerde man 2 jaar ouder is dan de hoofdverzekerde vrouw.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Uitkeringen 	Bij de waardering van de aanspraken gaan we uit van de veronderstelling dat de pensioenuitkeringen aan het begin van de maand plaatsvinden.
Actuariële omzettingen	Een deelnemer kan ervoor kiezen om zijn AOV-tegoed om te zetten in aanspraken in de SPR.

Proces maandrapportage DNB

DNB vraagt maandelijks via de staat M101B informatie op met betrekking tot de voorzieningen, het vermogen en het minimaal vereist eigen vermogen van PWRI.

De berekening van de kostenvoorziening en het minimaal vereist eigen vermogen worden opgesteld door WTW en aan APG aangeleverd. APG stelt de technische voorzieningen voor risico deelnemer en de overige technische voorzieningen vast en berekent de aanwezige solvabiliteit en dekkingsgraad.

Over de aanlevering en verwerking van het vermogen is tussen PWRI, APG, CTI en SSt een "Afsprakendocument betreffende Gegevenslevering ten behoeve van het Pensioenfonds Werk en (re)Integratie" opgesteld.

APG dient de ingevulde staat M101B maandelijks in bij DNB.

Sleutelfunctiehouder AF

De sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie (AF) controleert ieder kwartaal het verloop van de technische voorzieningen. Daarnaast beoordeelt de sleutelfunctiehouder AF uitgevoerde grondslagenonderzoeken.

Verwerking beleidsbeslissingen en grondslagwijzigingen

Bij wijzigingen van het beleid of de actuariële grondslagen van het fonds, is het beleid om de betreffende wijziging te verwerken aan het einde van het jaar waarin het bestuursbesluit van kracht is geworden.

Niet-opgevraagde pensioenen

Een niet-opgevraagd ouderdomspensioen (OP) is een OP dat op de reglementaire uiterste ingangsdatum (AOW-leeftijd + 3 jaar) nog niet door de (gewezen) deelnemer is aangevraagd. Vanaf de reguliere ingangsdatum (AOW-leeftijd) tot aan de uiterste ingangsdatum wordt de (gewezen) deelnemer gezien als "uitsteller". Het OP wordt systeemtechnisch daadwerkelijk toegekend op de uiterste ingangsdatum, inclusief alle bijbehorende financiële stromen, waarbij de maandelijkse gemiste bruto uitkering vrijvalt aan de operationele reserve.

Het fonds spant zich gedurende langere periode in om de (gewezen) deelnemer te bewegen tot reactie en aanvraag van het pensioen. Voordat tot afkoop wordt overgegaan, ontvangt de (gewezen) deelnemer een brief dat bij uitblijven van een reactie tot afkoop zal worden overgegaan. Blijft de aanvraag uit, dan vindt afkoop plaats op 31 december van het kalenderjaar volgend op het kalenderjaar van de uiterste wettelijke ingangsdatum (AOW + 5 jaar).

Overige voorziening: spaarfonds gemoedsbezwaarden

Het bestuur kan aan een werknemer die gemoedsbezwaren heeft tegen iedere vorm van verzekeren, individuele vrijstelling van deelneming verlenen. Dit ontslaat zijn werkgever noch betrokkene van de verplichting de reguliere bijdragen aan het fonds af te dragen. Deze bijdragen worden op een individuele spaarrekening gestort, waaraan maandelijks rente wordt toegevoegd. Deze rente is gebaseerd op de hierboven genoemde rekenrente bij een looptijd van 25 jaar. De betrokkene ontvangt het gespaarde bedrag na zijn AOW-leeftijd in gelijke termijnen gedurende vijftien jaar. Overlijdt de betrokkene voordat de uitkeringen zijn ingegaan, dan ontvangt de partner het gespaarde bedrag in gelijke termijnen gedurende vijftien jaar. Overlijdt de betrokkene nadat de uitkering is ingegaan, dan ontvangt de partner dan wel wettige erfgenamen in de resterende periode de uitkeringen. Op de balans van het fonds in de jaarrekening wordt deze voorziening aangemerkt als schuld.

8.2 Reserves

Het fonds kent de volgende reserves:

- Solidariteitsreserve: de solidariteitsreserve heeft als doel het voorkomen van verlaging van ingegane pensioenen, het aanvullen van het eigen vermogen tot het minimaal vereist eigen vermogen (indien nodig) en het voorkomen van negatieve persoonlijke pensioenvermogens. Meer informatie over de solidariteitsreserve staat in paragraaf 8.8.
- Premiedepot: zie paragraaf 8.3.
- Overige reserve: De overige reserve is gevormd ten behoeve van de volgende resultaten:
- Voorfinanciering voor de feitelijke premie voor een periode van twee maanden
- Verwerking resultaten op risicodekking levenslang partnerpensioen (bij overlijden van hoofdverzekering vóór de pensioendatum)
- Verwerking resultaten op risicodekking aanvullend partnerpensioen
- Verwerking resultaten op risicodekking wezenpensioen
- Verwerking resultaten op risicodekking VPA
- Verwerking resultaten op uitvoeringskosten
- Verwerking resultaten op niet-opgevraagd pensioen
- Debiteurenrisico (geen premie wel recht)
- TWK mutaties
- Overige onvoorziene financiële resultaten, zoals het aanvullen van een eventueel tekort in de solidariteitsreserve, boetes, betalingen/toezeggingen uit coulance.

Tekort en overschot

De overige reserve dient ten minste gelijk te zijn aan het minimaal vereist eigen vermogen (zie paragraaf 8.7). Als er twee jaar achter elkaar op 31 december een tekort is in de overige reserve, zal dit na een bestuursbesluit moeten worden aangevuld vanuit de solidariteitsreserve of de persoonlijke pensioenvermogens.

PWRI heeft een bovengrens vastgesteld van 2,0% van de persoonlijke pensioenvermogens. Het meerdere boven deze bovengrens wordt overgeheveld naar de solidariteitsreserve.

8.3 Premiebeleid

Benodigde premie

De benodigde premie bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Spaarpremie ten behoeve van de persoonlijke pensioenvermogens
2. Risicopremies ten behoeve van (aanvullend) partnerpensioen en wezenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum
3. Risicopremies ten behoeve van voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid
4. Premies ten behoeve van (toekomstige) uitvoeringskosten

Feitelijke premie

Sociale partners hebben voor de periode 2026-2030 een premie afgesproken die gelijk is aan 23,9% van de pensioengrondslag. Deze premie blijft gedurende deze vijfjaarsperiode ongewijzigd, tenzij er dwingende redenen zijn om de premie tussentijds aan te passen.

Premiedepot

Er is een premiedepot dat wordt ingezet op het moment dat de feitelijke premie lager is dan de benodigde premie. Jaarlijks toetst het bestuur of de feitelijke premie ten minste gelijk is aan de benodigde premie. Indien de feitelijke premie lager is, zal het bestuur de premie aanvullen vanuit dit depot. Indien de feitelijke premie hoger is, zal het bestuur het verschil tussen de feitelijke en benodigde premie toevoegen aan het depot.

Vaststelling van benodigde premie

Er wordt rekening gehouden met de volgende onderdelen:

Spaarpremie ten behoeve van de persoonlijke pensioenvermogens

De spaarpremie ten behoeve van de persoonlijke pensioenvermogens is door sociale partners bepaald op 19,0% van de pensioengrondslag. De persoonlijke pensioenvermogens dienen ter financiering van het ouderdomspensioen op de pensioendatum en eventueel partnerpensioen bij overlijden na de pensioendatum.

Risicopremie ten behoeve van levenslang partnerpensioen en wezenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum

Het fonds stelt de risicopremie vast op basis van de grondslagen in paragraaf 8.1. Daarbij geldt dat voor de rekenrente het fonds de rentetermijnstructuur hanteert die door DNB is gepubliceerd per 30 september van het jaar voorafgaande aan het jaar waarover de risicopremie wordt berekend.

Risicopremie ten behoeve van aanvullend partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum

Deze premie wordt tijdens het driejaarlijkse grondslagenonderzoek vastgesteld als een percentage van de pensioengrondslagsom. In het grondslagenonderzoek van 2024 is vastgesteld dat de premie 0,6% van de pensioengrondslagsom bedraagt.

Risicopremie ten behoeve van voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid

Deze premie wordt tijdens het driejaarlijkse grondslagenonderzoek vastgesteld als een percentage van de pensioengrondslagsom. In het grondslagenonderzoek van 2024 is vastgesteld dat de premie 1,9% van de pensioengrondslagsom bedraagt.

Opslag voor uitvoeringskosten

De opslag voor uitvoeringskosten valt uiteen in drie componenten:

- De verwachte uitvoeringskosten voor het jaar waarvoor de premie wordt bepaald (niet zijnde vermogensbeheerkosten)
- De vrijval van de kostenvoorziening voor de verwachte afname van het aantal deelnemers in het jaar waarvoor de premie wordt bepaald (als gevolg van overlijden of uitgaande waardeoverdracht)
- De verhoging van de kostenvoorziening voor de verwachte toename van het aantal deelnemers in het jaar waarvoor de premie wordt bepaald als gevolg van nieuwe toetredingen

Voor 2026 bedraagt de vooraf ingeschatte opslag voor uitvoeringskosten 1,7% van de pensioengrondslagsom.

Samenstelling benodigde premie voor 2026

De premie voor 2026 is in onderstaande tabel weergegeven, in percentages van de pensioengrondslagsom.

	Benodigde premie 2026
Spaarpremie	19,0%
Risicopremie levenslang partnerpensioen	2,5%
Opslag aanvullend partnerpensioen	0,6%
Opslag VPA	1,9%
Opslag uitvoeringskosten	1,7%
Totaal	25,7%
Onttrekking premiedepot	-/- 1,8%
Feitelijke premie	23,9%

8.4 Beleid voor verhogen en verlagen van persoonlijke pensioenvermogens en uitkeringen

Het fonds heeft een beleid om de persoonlijke pensioenvermogens aan te passen op basis van de behaalde rendementen. Binnen een solidaire premieregeling wordt het totaal rendement opgesplitst in het beschermingsrendement en het overrendement.

Het beschermingsrendement zorgt voor een gedeeltelijke compensatie van de impact van een rentewijziging op het pensioen. Bij 100% beschermingsrendement is de vermogensbijschrijving zodanig dat de, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren, toekomstige pensioenuitkeringen en lopende pensioenuitkeringen nominaal stabiel blijven. Het beschermingsrendement wordt gefinancierd vanuit het totaal behaalde rendement en wordt leeftijdsafhankelijk toebedeeld aan de vermogens op basis van marktwaardering, waarbij toedelingsregels worden gehanteerd. Het overrendement is het saldo van het totaal behaalde rendement op de beleggingen, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat en het toebedeelde beschermingsrendement op basis van de toedelingsregels.

Bij de vormgeving van de mate van renteafdekking kan worden gekozen voor de directe methode (feitelijke) en de indirecte methode (theoretisch) voor renteafdekking. Het bestuur is van mening dat de indirecte methode het best passend is bij de risicohouding van de deelnemers van PWRI. Deelnemers krijgen dan de renteafdekking die ex-ante was beoogd. De betere uitlegbaarheid en een betere uitvoerbaarheid (geen verschillende matchingportefeuilles; meer integraal portefeuillebeheer) ondersteunen deze keuze.

De leeftijdsafhankelijke toedeelregels zijn weergegeven in onderstaande tabel. In het geval van het beschermingsrendement is dit percentage de procentuele renteafdekking voor de betreffende leeftijd.

Bij het overrendement is het percentage de gewenste blootstelling aan de beleggingen gericht op rendement voor de betreffende leeftijd (c.q. return allocatie).

Toedeelregels	Overrendement (Allocatie naar aandelen na mapping)	Beschermingsrendement voorrenterisico (Renteafdekking lifecycle)
≤20	100%	0%
21	100%	0%
22	100%	0%
23	100%	0%
24	100%	0%
25	100%	0%
26	100%	0%
27	100%	0%
28	100%	0%
29	100%	0%
30	100%	0%
31	100%	0%
32	100%	0%
33	100%	0%
34	100%	0%
35	100%	0%
36	100%	0%
37	100%	0%
38	100%	0%
39	100%	0%
40	100%	0%
41	99%	0%
42	98%	0%
43	97%	0%
44	96%	0%
45	95%	0%
46	94%	3%
47	93%	7%
48	92%	10%
49	91%	13%
50	90%	16%
51	87%	20%

Toedeelregels	Overrendement (Allocatie naar aandelen na mapping)	Beschermingsrendement voorrenterisico (Renteafdekking lifecycle)
52	84%	23%
53	82%	26%
54	79%	29%
55	76%	33%
56	73%	36%
57	71%	39%
58	68%	42%
59	65%	46%
60	62%	49%
61	59%	52%
62	57%	55%
63	54%	59%
64	51%	62%
65	48%	65%
66	46%	68%
67	43%	72%
68	40%	75%
69	40%	75%
70	40%	75%
71	40%	75%
72	40%	75%
73	40%	75%
74	40%	75%
75	40%	75%
76	40%	75%
77	40%	75%
78	40%	75%
79	40%	75%
80	40%	75%
81	40%	75%
82	40%	75%
83	40%	75%
84	40%	75%
85	40%	75%

Toedeelregels	Overrendement (Allocatie naar aandelen na mapping)	Beschermingsrendement voorrenterisico (Renteafdekking lifecycle)
86	40%	75%
87	40%	75%
88	40%	75%
89	40%	75%
≥90	40%	75%

Alle deelnemers binnen de collectieve uitkeringsfase sluiten voor wat betreft het overrendement en beschermingsrendement aan bij de 68-plussers (40% overrendement en 75% beschermingsrendement). Ook als die deelnemers jonger dan 68 jaar zijn.

8.5 AOV rente- en rendementstoekenning

De AOV-regeling is een oudedagsvoorziening in de zin van de Pensioen en Spaarfondsenwet. Met de oprichting van het Pensioenfonds hebben de deelnemers in de AOV-regeling de keuze kunnen maken om de opgebouwde tegoeden om te zetten in pensioen in de pensioenregeling. Voor deelnemers die daar niet voor gekozen hebben, is de AOV-regeling in stand gehouden, maar vindt er geen inleg meer plaats. De AOV-regeling heeft een van de pensioenregeling afgescheiden vermogen. In 2011 hebben de deelnemers in de AOV-regeling de keuze kunnen maken hun tegoed niet langer te beleggen, maar ermee te sparen.

Jaarlijks worden de tegoeden van de spaarders aangepast met een rentepercentage op basis van de toegekende rente op de deposito's. De tegoeden van de beleggers worden aangepast met een rendementspercentage op basis van het toegekende beleggingsrendement.

De berekening van de rente en het rendement over de tegoeden vindt jaarlijks plaats in november, op basis van de standen van het vermogen per 30 september. Deze standen zijn een schatting voor de standen ultimo het jaar. Wanneer de werkelijke ontwikkeling van het vermogen in het laatste kwartaal afwijkt van deze schatting, wordt hiervoor in de rente- en rendementstoekenning van het volgende jaar gecorrigeerd.

Voor de beleggers wordt een buffer van 10% van de tegoeden aangehouden.

Voor de AOV-spaarders wordt een spaardersbuffer aangehouden. Deze buffer heeft geen vastgestelde omvang en kan door het bestuur worden aangewend om de in enig jaar aan de AOV spaarders toe te delen rente te verhogen.

De kosten voor het uitvoeren van de AOV-regeling en het vermogensbeheer komen ten laste van het vermogen van de spaarders en beleggers.

Wanneer er sprake is van niet opgevraagde tegoeden, die verjaard zijn, kunnen deze tegoeden gebruikt worden om de rente en het rendement te verhogen. Deze vrijgevallen tegoeden worden toebedeeld naar de spaarders en beleggers naar rato van het geschatte vermogen aan het eind van het jaar.

8.6 Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)

Het MVEV is gedefinieerd in het Besluit FTK en is afhankelijk van de risico's die een pensioenfonds loopt. Deze betreffen demografische risico's (zoals sterfte en invaliditeit) en financiële risico's (zoals deze in de beleggingen naar voren komen).

Conform het Besluit FTK, artikel 11a, toetst een fonds op 31 december van ieder jaar of voldaan wordt aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen. Deze vereisten houden in dat de overige reserve ten minste gelijk is aan het minimaal vereist eigen vermogen. Indien het fonds op 31

december niet voldoet aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen, beoordeelt het fonds of op 31 december van het voorafgaande boekjaar voldeed aan deze vereisten.

Een pensioenfonds dat zowel op 31 december van het lopende boekjaar als op 31 december van het voorafgaande boekjaar niet voldeed aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen neemt direct maatregelen zodat het op 31 december voldoet aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen.

Het fonds voert een beschikbare premieregeling uit. De beheerskosten liggen daarbij voor een periode van minder dan 5 jaar vast. Dit betekent dat het MVEV gelijk is aan 25% van de beheerslasten, verhoogd met opslagen voor arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico's.

Per 1 januari 2025 is het MVEV van het fonds als volgt:

Risicofactor	Bedrag in € miljoen
1. 25% van de beheerslasten	4,1
2. opslag overlijdensrisico's	25,9
3. opslag arbeidsongeschiktheidsrisico's	6,0
Minimaal vereist eigen vermogen	36,0

8.7 Uitkeringenbeleid

Onderdeel van het beleid is het uitkeringenbeleid. Binnen het uitkeringenbeleid heeft PWRI een aantal handvatten waarmee het verloop van de uitkering kan worden beïnvloed. Het uitkeringenbeleid bestaat uit beleid voor de spreidingsperiode en -termijn en de keuze voor het projectierendement. Daarnaast maakt het fonds gebruik van een collectieve uitkeringsfase.

Voor deze componenten van het uitkeringenbeleid geldt: het uitkeringenbeleid voegt geen kapitaal toe, het beïnvloedt de ontwikkeling van de uitkering.

Spreidingsmethode en -termijn

In de Solidaire Premieregeling (SPR) heeft spreiden als belangrijkste doel om effecten geleidelijk te verwerken in de ingegane uitkeringen. Beleggingsrisico's worden beperkt gedeeld via de solidariteitsreserve waardoor positieve en negatieve uitkomsten direct zichtbaar kunnen zijn in de uitkering in een volgend jaar.

Het fonds geeft de voorkeur aan geen spreiding van financiële resultaten. Het niet toepassen van spreiding betekent in feite dat rendementen zich doorvertalen in een aanpassing van de uitkering. Negatieve aanpassingen worden zoveel als mogelijk voorkomen door de solidariteitsreserve. En het spreiden van positieve mutaties met 'jezelf' acht het bestuur onwenselijk, niet goed uitlegbaar en niet passend bij de deelnemerskenmerken (o.a. gelet op de kortere levensverwachting dan gemiddeld). De uiteindelijke keuze voor spreiding moet echter ook in samenhang worden genomen met de keuze voor het projectierendement.

Projectierendement

Het projectierendement is het ingerekende toekomstig rendement voor de vaststelling van variabele uitkeringen. Bij een hoger projectierendement begint de pensioenuitkering hoger, maar is er daarna meer kans op tegenvallers. Bij een lager projectierendement begint de pensioenuitkering lager, maar is er een grotere kans op meevallers en dus een stijging van de pensioenuitkering.

Het fonds kiest voor een projectierendement gelijk aan de risicovrije rente (DNB RTS). Een opslag op het projectierendement zou de solidariteitsreserve extra belasten (een hogere startuitkering wordt immers beschermd), wat niet goed uitlegbaar is. Een afslag zou betekenen dat de eerste uitkering lager

is, waardoor (i) de pensioendoelstelling niet/minder snel gehaald wordt, terwijl (ii) een groot deel van de gepensioneerden in belangrijke mate afhankelijk is van het pensioen naast AOW. Bovendien kan ook zonder afslag de inflatie (zijnde de DNB doelstelling van 2%) worden bijgehouden in de mediaan. Het fonds acht het onnodig om voor gepensioneerden naar meer te streven dan naar waardevastheid volgens de ambitie maatstaf in de uitkeringsfase (in andere woorden: het bij kunnen houden van een gemiddelde inflatie van 2%). De voorkeur voor een projectierendement gelijk aan de risicovrije rente (DNB RTS) wordt niet belemmerd door de separate keuze voor een collectieve uitkeringsfase.

Uitkeringsfase

Het fonds kiest voor een collectieve uitkeringsfase. Een collectieve uitkeringsfase stelt PWRI in staat om de uitkering van alle pensioengerechtigden met hetzelfde percentage te laten stijgen/dalen in enig jaar. Bovendien is een bescherming vanuit de solidariteitsreserve voor nieuw-gepensioneerden vanaf het moment van pensioneren mogelijk.

Om binnen de geldende wet- en regelgeving en het SPR contract gelijke aanpassingen vast te stellen voor pensioengerechtigden zal in de administratie een zogenaamd 'collectief spreidingsvermogen' worden bijgehouden. Dit spreidingsvermogen wordt uitgedrukt in een percentage van het benodigde pensioenvermogen uitgaande van het huidige uitkeringsniveau. De (jaarlijkse) aanpassing van de uitkering volgt uit het collectief spreidingsvermogen per 30 september van enig jaar.

8.8 Solidariteitsbeleid

Een belangrijk onderdeel van de Solidaire Premiereregeling is de component solidariteit. Solidariteit is één van de onderdelen van de beleidsdriehoek waarlangs het fonds de financiële opzet van de nieuwe regeling heeft vormgegeven. Merk op dat de solidariteitsreserve niet het enige onderdeel is binnen het component solidariteit.

Doelen solidariteitsreserve

De doelstellingen van de solidariteitsreserve, op volgorde van prioriteit, zijn:

- Compenseren van een daling uitkering op jaarbasis.
- Beschermen nieuw-gepensioneerden via collectieve uitkeringsfase.
- Aanvullen eigen vermogen tot het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen als op twee achtereenvolgende jaareindes het eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen (in lijn met artikel 11a, lid 3 van het Besluit FTK).
- Voorkomen dat persoonlijke potjes van deelnemers negatief worden (deze doelstelling volgt uit de wet).

Hierbij is van belang dat doelstellingen (1) en (2) gegeven de systematiek van het uitkeringscollectief gelijktijdig plaatsvinden c.q. er geen uitvoeringstechnisch onderscheid is naar beide (het gaat om dezelfde procentuele compensatie). Zij hebben daarmee dus dezelfde prioritering.

Doelstelling (4) vindt plaats via een maandelijks proces. Doelstellingen (1) en (2) zijn verwerkt in het eindejaarsproces en vindt in de uitvoering bij APG plaats na (4). Doelstelling (3) vindt plaats na het afronden van het jaarwerk en vindt dus in de uitvoering eveneens bij APG plaats na (4). Indien de omvang van de solidariteitsreserve na (3) groter is dan de maximaal vastgestelde omvang van 7,5%, wordt het meerdere naar rato van overrendement exposure verdeeld over de persoonlijke pensioenvermogens.

Hieronder worden de (mogelijke) doelstellingen van de solidariteitsreserve besproken.

Compenseren van een daling uitkering op jaarbasis

Onderzoek laat zien dat de solidariteitsreserve effectief kan worden ingezet om het risico op een daling van de uitkering te beperken, zonder al te grote reserves aan te moeten houden. De pensioenuitkering wordt in een situatie van een daling in het betreffende jaar vanuit de solidariteitsreserve aangevuld tot

(maximaal) het niveau van het voorgaande jaar. Deze doelstelling sluit ook goed aan bij de uitkomsten van het risicopreferentie onderzoek.

Beschermen nieuw-gepensioneerden via collectieve uitkeringsfase

Het bestuur heeft geconstateerd dat de volatiliteit van de pensioenuitkering ook in de laatste jaren voor pensionering aanzienlijk kan zijn als er geen solidariteit wordt toegepast. Om de voorspelbaarheid van het pensioen voor deelnemers net voor pensionering te vergroten, heeft het bestuur besloten om de nieuw-gepensioneerden vanaf hun eerste uitkering te laten meedelen in de solidariteitsreserve. Dit gebeurt door het toekennen van een procentuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve aan deelnemers die pensioneren gelijk aan de procentuele aanvulling die andere gepensioneerden in dat jaar ontvangen. Dit loopt via de collectieve uitkeringsfase. Aangezien PWRI geen spreiding toepast is er per definitie enkel sprake van herverdelingseffecten tussen de pensioengerechtigden onderling. Er is enkel sprake van een potentiële 'geldstroom' tussen de nieuw-gepensioneerde en de solidariteitsreserve.

Aanvullen eigen vermogen tot het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen

In artikel 11a, lid 3 van het Besluit FTK is opgenomen dat een pensioenfonds dat zowel op 31 december van het lopende boekjaar als op 31 december van het voorafgaande boekjaar niet voldeed aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen, direct maatregelen neemt zodat het op 31 december voldoet aan de vereisten ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen.

Bij een te laag eigen vermogen zal het eigen vermogen worden aangevuld vanuit de solidariteitsreserve. Als deze niet toereikend is, zullen de pensioenpotjes worden verlaagd om het eigen vermogen aan te vullen tot het minimaal vereist eigen vermogen.

Micro- en macrolanglevenrisico

Zie verderop in deze paragraaf.

Voorkomen dat persoonlijke potjes van deelnemers negatief worden (wettelijke verplichting)

Tot slot is het wettelijk verplicht om eventuele negatieve vermogens aan te vullen. Aangezien PWRI ervoor gekozen heeft om de leenrestrictie niet op te heffen, is deze vorm van compensatie onwaarschijnlijk.

Vulregels solidariteitsreserve

Initiële vulling

Het bestuur is met sociale partners overeengekomen dat niet gestuurd zou moeten worden op een heel hoge solidariteitsreserve. Het fonds wenst geen onnodige buffers aan te houden, zodat het pensioen van de deelnemers in beginsel zo hoog mogelijk is. Aan de andere kant wil het fonds ook niet in een situatie belanden waarin de solidariteitsreserve leeg is en een generatie geen beroep kan doen op bescherming door de solidariteitsreserve. Daarom heeft het bestuur beoordeeld welke solidariteitsreserve benodigd is, gegeven de hierboven beschreven doelstellingen.

Een keuze voor het initieel vullen van de solidariteitsreserve met 5,0% komt in de optiek van het bestuur het beste overeen met de overtuiging om toegevoegde waarde te kunnen bieden gegeven de doelen (daling uitkering voorkomen) maar tegelijkertijd geen onnodig grote buffers aan te houden.

Vullen uit premie

Het bestuur acht het vullen van de solidariteitsreserve vanuit de premie niet evenwichtig. Dit betekent namelijk dat alleen de actieve deelnemers bijdragen aan de solidariteitsreserve. Door het vullen vanuit het positief overrendement dragen alle deelnemers bij aan de solidariteitsreserve. Dit is meer in lijn met de doelstellingen van de solidaire premiereregeling, alle deelnemers kunnen (op korte of langere termijn) profiteren van de bescherming die de solidariteitsreserve biedt. Dit omdat deelnemers gemiddeld lang in het fonds blijven, waardoor ze op termijn gaan profiteren van de solidariteitsreserve.

Vullen uit overrendement

Het vullen met 2,0% van het positieve overrendement acht het bestuur een evenwichtige afweging

tussen zorgen voor voldoende omvang in de solidariteitsreserve op termijn in slecht-weer en een niet te snel te grote buffervorming.

Een dynamische vulregel is bewust niet onderzocht, omdat het bestuur dit op kwalitatieve gronden op dit moment niet wenselijk acht. Een dergelijke inrichting zou tot extra complexiteit leiden en het bestuur geeft de voorkeur aan eerst ervaring opdoen met een vast percentage en een latere evaluatie van het beleid. Over 5 jaar wordt dit standpunt geëvalueerd.

Onttrekregels solidariteitsreserve

Maximale onttrekking

In de Memorie van Toelichting bij de WTP is opgenomen dat duidelijk moet zijn hoe vermogen uit de solidariteitsreserve verdeeld wordt en welke criteria daarbij gehanteerd worden. Dit vereist een nadere specificatie van de onttrekking uit de reserve wanneer dit nodig is voor de doelen. Het fonds kan hiervoor een 'spending rule' ontwikkelen. Deze specificeert, middels een percentage, welk deel van de aanwezige solidariteitsreserve in enig jaar gebruikt mag worden voor (in het geval van PWRI) de aanvulling van de pensioenuitkering in het geval van een daling door economische ontwikkelingen.

Het bestuur heeft de toepassing van een maximale onttrekking niet kwantitatief onderzocht, maar op kwalitatieve gronden besloten. Het bestuur is van mening dat een maximale onttrekking (<100%) niet past bij de enige doelstelling van de reserve en moeilijk uitlegbaar is aan deelnemers. Daarom heeft het bestuur besloten om geen maximale onttrekking, anders dan de omvang van de solidariteitsreserve zelf, te hanteren.

Maximale omvang

De maximale onttrekking dient in samenhang te worden beoordeeld met de keuzes voor de initiële vulling en wijze van vullen daarna.

- Gegeven dat het bestuur een initiële vulling van 5,0% optimaal acht, ligt het voor de hand de maximale omvang hoger vast te stellen.
- Gegeven een vulpercentage van 2,0% (van het positieve overrendement), acht het bestuur het anderzijds onwenselijk om de maximale omvang te hoog vast te stellen. Dit zou immers betekenen dat er gedurende een lange periode wordt 'gespaard' en sprake is van meer buffervorming – iets waar sociale partners juist niet de voorkeur aan geven.

Dit overwegende, is het bestuur van mening dat een maximale omvang van 7,5% het best passend is bij de doelen van de solidariteitsreserve en de deelnemers.

Methode uitdelen

In de Memorie van Toelichting bij de Wtp is opgenomen dat duidelijk moet zijn hoe vermogen uit de solidariteitsreserve verdeeld wordt en welke criteria daarbij gehanteerd worden. Dit vereist een nadere specificatie van de onttrekking uit de reserve wanneer dit nodig is voor de doelen.

Het bestuur kiest voor het uitdelen op basis van overrendement. Er is ook overwogen om een eventueel overschot uit te delen op basis van de hoogte van het kapitaal. Het bestuur heeft echter besloten dat het meest logisch is dat de methode voor het uitdelen van een eventueel overschot gelijk is aan de methode voor het vullen van de solidariteitsreserve.

Andere vormen van solidariteit

Microlanglevenrisico

Het microlanglevenrisico is het risico dat een individueel persoon langer leeft dan op grond van de overlevingstafels wordt verwacht. Hoe ouder iemand is, hoe groter het microlanglevenrisico (de sterftkans neemt immers toe met de leeftijd).

Het microlanglevenrisico van deelnemers die blijven leven wordt gefinancierd vanuit de persoonlijke pensioenvermogens van overleden deelnemers. Naar verwachting is deze vrijval precies voldoende om

het beschermingsrendement voor microlangleven toe te kennen aan de deelnemers die zijn blijven leven. In enig jaar kan er echter een sterfteresultaat ontstaan, bijvoorbeeld omdat meer of minder deelnemers zijn overleden dan verwacht.

Dit sterfteresultaat wordt door het fonds gezien als onderdeel van het overrendement. Als er gemiddeld meer deelnemers zijn blijven leven dan verwacht, ontstaat er een negatief overrendement (als er minder deelnemers blijven leven dan verwacht resulteert een positief overrendement). Over de jaren heen zullen de resultaten gemiddeld tegen elkaar wegvallen, maar van jaar op jaar kunnen er verschillen zijn.

Gelet op de beperkte impact van dit resultaat op de kapitalen en ter voorkoming van complexiteit in de solidariteitsreserve is besloten dit risico niet direct via de solidariteitsreserve op te vangen. Merk echter op dat als het micro langlevens resultaat leidt tot een daling van de uitkering in enig jaar, deze daling in beginsel wordt opgevangen door de solidariteitsreserve.

Macrolanglevenrisico

Het macrolanglevenrisico is het risico dat de overlevingstafels of de ervaringssterfte aangepast worden (de verwachte levensverwachting wijzigt) als gevolg van een waargenomen ontwikkeling van de levensverwachting of als gevolg van een wijziging in de prognose van de toekomstige levensverwachting. In de AG-prognosetafel wordt reeds verondersteld dat de gemiddelde levensverwachting toeneemt. Als de feitelijke levensverwachting zich echter niet volgens deze (model)verwachting ontwikkelt, ontstaat een resultaat. Dat resultaat is het macrolanglevenrisico.

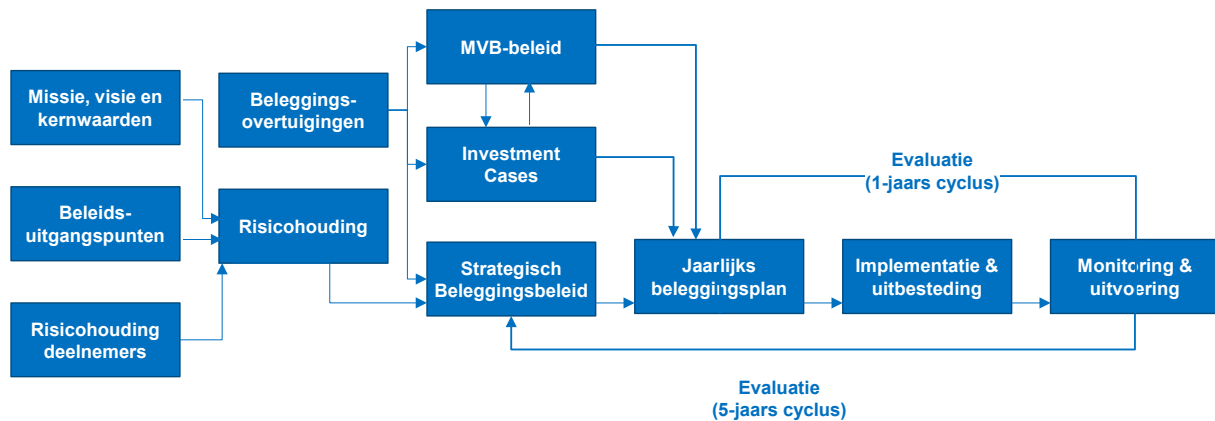
Het bestuur van PWRI kiest ervoor om het macrolanglevenrisico via het beschermingsrendement (en daarmee ook het overrendement) te laten verlopen. Dit betekent dat deelnemers volledige bescherming ontvangen tegen macrolanglevenrisico. Deze bescherming wordt door alle deelnemers gezamenlijk gefinancierd via het overrendement.

Op het moment van schrijven is er nog sprake van instroom van nieuwe deelnemers. Periodiek zal worden getoetst hoe de instroom zich ontwikkelt. Op het moment dat er langdurig geen sprake meer is van nieuwe instroom, zal het bestuur een deterministische gevoeligheids-/impactanalyse laten uitvoeren ten aanzien van het macrolanglevenrisico via het beschermingsrendement.

9. Beleggingsbeleid

9.1 Beleggingscyclus

Onze beleggingscyclus bevat de volgende elementen:

De basis van het strategisch beleggingsbeleid wordt gevormd door de risicohouding per leeftijdscohort, de ambitie van het fonds en de beleggingsovertuigingen.

Het fonds is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid om een beleggingsbeleid te voeren in overeenstemming met het prudent-personbeginsel en heeft dit dan ook verankerd in het gehele beleggingsbeleid.

Het strategisch beleggingsbeleid wordt minimaal elke vijf jaar herijkt door middel van een ALM-studie op basis van de uitkomsten van een nieuwe RPO, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. Met behulp van deze studie wordt het lange termijn beleggingsbeleid vormgegeven, waarbij het kader wordt gevormd door de risicohouding per leeftijdscohort, de beleidsuitgangspunten, de beleggingsovertuigingen en de toegestane beleggingscategorieën. De studie kent een 60-jaarshorizon, is kwantitatief van aard en behelst zowel stochastische analyses als deterministische economische (stress) scenario's. Het resulteert in een beleggingsbeleid op cohortniveau met leeftijdsafhankelijke toedelingsregels.

Voor het vaststellen van het jaarlijkse beleggingsplan worden vervolgens met behulp van een portefeuilleconstructiestudie op basis van actuele economische verwachtingen en vasthoudend aan het uit de ALM-studie verkregen risicoprofiel van de collectieve portefeuille, de match- en returnportefeuille geoptimaliseerd.

9.2 Beleggingsovertuigingen

De beleggingsovertuigingen vormen wezenlijke uitgangspunten en toetsstenen voor het beleggingsbeleid. Het fonds toetst het beleggingsbeleid en de beleggingsportefeuille voortdurend aan de beleggingsovertuigingen.

De beleggingsovertuigingen van het fonds luiden:

- **Wij nemen bewust beleggingsrisico**
Door het nemen van beloonde beleggingsrisico's realiseren wij het noodzakelijke rendement dat ons in staat stelt een zo goed mogelijk koopkrachtig pensioen te bieden.
- **Langetermijnbeleggen loont**
Als pensioenfonds met langjarige verwachte pensioenuitkeringen leggen wij de focus op de lange termijn. Dit geeft ons de mogelijkheid om te profiteren van bijvoorbeeld een illiquiditeitspremie of te beleggen in volatielere beleggingscategorieën met een hoog reëel groeipotentieel.

- **Wij beleggen alleen in categorieën die we begrijpen en uit kunnen leggen**

Wij beleggen alleen in vermogenscategorieën waarvan we de fundamenten zelf begrijpen en kunnen uitleggen en waarover de informatie transparant beschikbaar is.

- **Maatschappelijk verantwoord beleggen loont**

Wij willen vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid bijdragen aan duurzaamheid in brede zin en specifiek aan klimaatverbetering en evenwichtige sociale verhoudingen (met name het vergroten van kansen op werk voor mensen met een arbeidsbeperking). Ons inziens leidt dit tot een robuustere portefeuille met een betere risico/rendementsverhouding.

- **Wij zijn in staat binnen de vierhoek rendement, risico, kosten en ESG de optimale beleggingsbeslissingen te nemen**

Bij elke beleggingsbeslissing die het fonds neemt, wordt een gedegen afweging gemaakt tussen het verwachte (meer)rendement, de mate van risico die wordt genomen, de verwachte directe en indirecte kosten die de beslissing met zich meebrengt en of de beslissing aansluit bij ons MVB-beleid.

9.3 **Beleid maatschappelijk verantwoord beleggen**

Het fonds is zich bewust van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom houdt het fonds in zijn beleggingsbeleid bewust rekening met de invloed van milieu-, sociale en governancefactoren (ESG). Het fonds houdt verder rekening met het specifieke karakter van de bedrijfstak. Het fonds is ervan overtuigd dat verantwoord beleggen bijdraagt aan het realiseren van een goed en betaalbaar pensioen.

Uitgangspunten MVB-beleid

Het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- **Beleggingsovertuigingen ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen**
- **Voldoen aan wet- en regelgeving en aan maatschappelijk geaccepteerde uitgangspunten**
Dit betreft (Inter)nationale verdragen en gedragscodes zoals de Principles for Responsible Investment (PRI), Global Compact van de Verenigde Naties, de Nederlandse Stewardship Code en “best practice”-bepalingen van Eumedion². Het fonds onderschrijft ook de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Het fonds gebruikt het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad en verwacht van zijn dienstverleners dat zij ook conform deze internationale standaarden handelen.
- **Risico-identificatie en fonds specifieke speerpunten**
Het vaststellen van duurzaamheidsrisico's gebeurt met name op basis van:
  - ESG-rating
  - ESG-ranking binnen de sector
  - Specifieke gebieden waar een onderneming slecht op scoort
  - Controverses en schandalen

Verder heeft het fonds twee fondsspecifieke speerpunten gedefinieerd:

1. Bijdragen aan evenwichtige sociale verhoudingen en specifiek daarbinnen het vergroten van kansen op werk voor mensen met een arbeidsbeperking;
2. Klimaatverbetering.

Aan het MVB-beleid wordt invulling gegeven door middel van:

- Stemmen
- Engagement
- Uitsluiting

---

² PWRI is ondertekenaar van de PRI, de tobacco-free finance pledge, het Investor Statement on Disability Inclusion en het Klimaatakkoord en aangesloten bij Eumedion.

- Impact investing
- Integratie van ESG-criteria

Het fonds monitort periodiek de effecten van zijn MVB-beleid door middel van diverse rapportages:

- Reo-rapportage
- Insluitingsmandaat
- Integraal ESG-risicorapport

9.4 Taken en verantwoordelijkheden

Bestuur

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de beheerste en integere bedrijfsvoering over de gehele vermogensbeheerketen. Het stelt de kaders (beleid), monitort de uitvoering en draagt zorg voor een periodieke evaluatie van de bij de uitvoering betrokken partijen. Het vermogensbeheer is een van de activiteiten waarbij het bestuur ervoor kiest de werkzaamheden uit te besteden omdat daarmee de kwaliteit van de uitvoering voor deelnemers, werkgevers en bestuur het beste is gediend. Dit gebeurt volgens het uitbestedingsbeleid van het fonds.

Het bestuur stelt de uitbestedingspartijen voor vermogensbeheer (custodian/asset service provider, fiduciair manager en vermogens beheerders aan na advies van de beleggingscommissie.

Het bestuur wordt direct betrokken bij de voorbereiding van het strategisch beleggingsbeleid en het jaarlijks beleggingsplan, stelt het beleggingsbeleid vast en houdt toezicht op de uitvoering daarvan. Het beoordeelt op kwartaalbasis de ontwikkeling van de beleggingsportefeuille en de risicopositie.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie adviseert het bestuur over alle onderdelen van het beleggingsproces, waaronder de taken gerelateerd aan de uitvoering, monitoring en evaluatie inclusief de eerstelijns risicobeheersing. Desgevraagd dan wel op eigen initiatief adviseert de beleggingscommissie het bestuur met betrekking tot (onderdelen van) het beleggingsbeleid.

De beleggingscommissie is verantwoordelijk voor de voorbereiding van het beleggingsplan en het opstellen van het strategisch beleggingsbeleid. Zij draagt zorg voor de monitoring van de uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid aan de hand van het jaarlijkse beleggingsplan. De commissie bereidt eventuele wijzigingsvoorstellen voor en legt deze met een onderbouwd advies voor aan het bestuur

Externe deskundigen

De externe deskundigen van de beleggingscommissie zijn integraal onderdeel van de beleggingscommissie. De externe deskundigen hebben een bancaire of beleggingsachtergrond en beschikken over een ruime beleggingsexpertise en kennis op het gebied van assetallocatie en vermogensbeheer en de daarmee verband houdende risico's.

Bestuursbureau

Het bestuursbureau ondersteunt de beleggingscommissie door het voorbereiden van vergaderingen en vergaderstukken (secretariaat) en het verzorgen van de operationele afstemming met de fiduciairmanager en toezichtshouders. Het bestuursbureau ondersteunt de beleggingscommissie bij het geven van adviezen en bij het 'in control' zijn en blijven van het vermogensbeheer, onder meer door het toepassen van integraal risicomanagement. Het bestuursbureau kan gebruikmaken van de externe deskundigen of andere adviseurs.

Fiduciair manager

In lijn met het uitbestedingsbeleid van het fonds is het beheer van de beleggingsportefeuille is uitbesteed aan de fiduciair manager Columbia Threadneedle Investments (CTI), die zorg draagt voor

de strategische advisering, implementatie, rapportage, monitoring en compliance van de beleggingsportefeuille. De afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst.

De fiduciair manager adviseert en ondersteunt het bestuur bij het ontwikkelen en opstellen van het strategisch beleggingsbeleid van het fonds. De fiduciair manager voert bovendien dit strategisch beleid uit, inclusief het risicomanagement-, rente- en valuta-afdekkingsbeleid alsook het beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen, conform het strategisch beleidsplan en het daaruit volgende jaarlijks door het bestuur vastgestelde beleggingsplan.

De fiduciair manager heeft, binnen de overeengekomen grenzen zoals opgenomen in de beheerafspraken van het fonds (onderdeel van het jaarlijks beleggingsplan), beperkte vrijheid om te beslissen over de samenstelling van de beleggingsportefeuille.

De fiduciair manager bereidt, binnen de door het bestuur vastgestelde managersselectiecriteria, de managersselectie voor en draagt zorg voor de adequate monitoring van vermogensbeheerders en de beleggingsinstellingen. Hij meet de resultaten en bewaakt of deze binnen de beleggingsrichtlijnen blijven en voldoen aan de prestatiecriteria. De fiduciair manager legt verantwoording af aan de beleggingscommissie door middel van maandelijks- en kwartaalrapportages. De beleggingscommissie beoordeelt de dienstverlening van de fiduciair manager onder andere aan de hand van vooraf overeengekomen kritische succesfactoren en de externe monitoringrapportage.

Vermogensbeheerders

De vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor het beheer van de verschillende beleggingsportefeuilles. Daarbij dienen zij de doelstellingen en randvoorwaarden in acht te nemen die zijn vastgelegd in de door het bestuur aan hen verleende mandaten.

Custodian

De custodian is verantwoordelijk voor de bewaarneming en het settelen van transacties en het voeren van de beleggingsadministratie.

9.5 Risicomanagement binnen vermogensbeheer

De taken en verantwoordelijkheden van de risicomanagementfunctie binnen het beleggingsproces zijn uitgewerkt in een RACI-tabel. De risicomanagementactiviteiten zijn gebaseerd op het risicomanagementproces zoals vastgelegd in het integraal risicomanagement(IRM)beleid. De organisatie van het risicomanagement is gebaseerd op het 'three-lines-model' zoals omschreven in 7.1.

Het financieel risicobeheer kan onderverdeeld worden in de navolgende hoofdvormen:

Matchingrisico en renterisico

Het matchingrisico en het renterisico hebben betrekking op het niet gematcht zijn van de waardeontwikkeling van de bezittingen (zoals de rente op obligaties en leningen op schuldbekentenis) met de verwachte pensioenuitkeringen dan wel de inkomsten en uitgaven binnen een bepaalde looptijd.

Marktrisico

Het marktrisico heeft betrekking op het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen een beleggingsportefeuille.

Door portefeuillediversificatie en het afgeven van concrete risicobudgetten aan vermogensbeheerders wordt het marktrisico beheerst.

Inflatierisico

Het inflatierisico is het risico op onverwachte prijsstijgingen waardoor geld feitelijk minder waard wordt. Het fonds heeft een reële ambitie en wil de toegezegde pensioenen derhalve mee laten stijgen met de inflatie. Door het nominale renterisico maar gedeeltelijk af te dekken beperkt het fonds de impact van oplopende nominale rentes als gevolg van oplopende inflatie op de reële ambitie. Daarbij bestaat

ongeveer de helft van de beleggingsportefeuille uit reële beleggingen die het inflatierisico verder beperkt.

Kredietrisico op tegenpartijen

Het kredietrisico is het risico dat een tegenpartij op het overeengekomen moment niet kan voldoen aan zijn verplichtingen. De fiduciair manager monitort dit. De fiduciair manager voert tevens het collateral management uit. Voordat er transacties worden gedaan met de tegenpartij wordt er eerst een contract overeen gekomen. In het contract worden wederzijdse rechten en plichten vastgelegd. Hierbij valt te denken aan de omvang en aard van het onderpand alsmede de uitwisselfrequentie. Alleen onderpand van de hoogste kwaliteit is acceptabel.

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door veranderingen in valutakoersen.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Ook wordt rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten, zoals premies.

Concentratierisico

Het concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van bezittingen ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Het fonds beheerst dergelijke risico's door hoge kwaliteitseisen te stellen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn. Deze kwaliteitseisen betreffen onder meer de interne organisatie, procedures, processen, controles en de kwaliteit van geautomatiseerde systemen.

ESG-risico

Risico dat ecologische en maatschappelijke ontwikkelingen of ontwikkelingen in bedrijfsvoering c.q. besturing van invloed zijn op de waarde van de beleggingen danwel de reputatie van het fonds.

9.6 Strategisch beleggingsbeleid

Het bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen en organiseren van het strategisch beleggingsbeleid en de vastlegging van dit beleid in het strategisch beleggingsbeleidsplan en het jaarlijkse beleggingsplan.

ALM-studie

Een ALM-studie geeft het bestuur inzicht in de ontwikkelingen van het vermogen, de verwachte pensioenuitkeringen en in de huidige en toekomstige financiële risico's. Met een ALM-studie worden deze risico's en de effectiviteit van de verschillende beleidsinstrumenten, zoals premie, beleggingsbeleid op een structurele wijze geëvalueerd ten behoeve van verdere besluitvorming door het bestuur. Een externe partij (anders dan de fiduciair manager) voert de ALM-studie periodiek uit (de laatste ALM-studie dateert uit 2022/23 en een nieuwe ALM zal in 2026 worden uitgevoerd). De uitgangspunten uit de ALM-studie worden jaarlijks getoetst aan de feitelijke economische

omstandigheden in de “Strategische Thermometer”. Hierbij wordt een koppeling gemaakt met de uitkomsten van de ALM-studie.

Strategisch beleggingsbeleidsplan

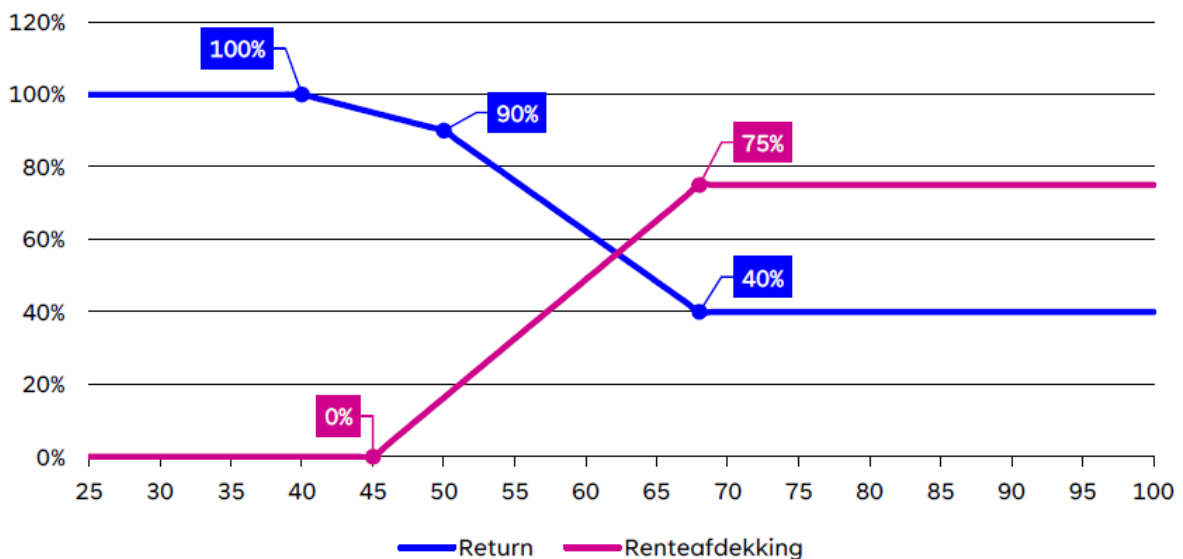
In lijn met de prudent-personregel sluit het strategisch beleggingsbeleid van het fonds aan bij de risicohouding van de deelnemers en de ambitie van het fonds. De invulling komt tot stand op basis van kwantitatieve inzichten resulterend uit de ALM-studie. Daarnaast worden kwalitatieve inzichten zoals de evaluatie van beleggingscategorieën en de beleggingsovertuigingen van het fonds betrokken. Bij de uiteindelijke vaststelling van het strategisch beleid spelen randvoorwaarden als governance, liquiditeit, regelgeving en kosten een rol. Het resulterend beleid wordt vastgelegd in het strategisch beleggingsbeleidsplan, waaronder de strategische beleggingsportefeuille op hoofdlijnen, het renteaftdeckingsbeleid en het valuta-aftdeckingsbeleid. Het strategisch beleggingsbeleidsplan beoogt daarmee een bijdrage te leveren aan de stabiliteit van de beleggingsbeslissingen van het bestuur.

Beleggingsbeleid per leeftijdscohort

Binnen het beleggingsbeleid in de solidaire premiereregeling is sprake van een collectieve beleggingsmix met leeftijdsafhankelijke toedeling van het overrendement en beschermingsrendement.

Op basis van (onder andere) de resultaten van de ALM-studie heeft het bestuur besloten tot de volgende blootstelling naar de returnportefeuille en mate van renteaftdekking, de lifecycle, per leeftijdscohort (de leeftijdsafhankelijke toedeelregels zijn ook opgenomen in de tabel in paragraaf 8.4).:

Grafische weergave strategisch beleggingsbeleid per leeftijdscohort

De toedeelregels per leeftijdscohort in combinatie met het vermogen per leeftijdscohort zijn vertaald naar een beleggingsbeleid op collectief niveau. Op collectief niveau betekent dit op basis van de deelnemerspopulatie (berekend september 2025) een verhouding match/return van 45,5/54,5 en een renteaftdekking van 41,9%.

Voor de Solidariteitsreserve en de Overige reserve (ROK-OR) geldt dat het beleggingsprofiel (allocatie naar overrendement en de hoogte van de rentebescherming gelijk zijn aan het gemiddelde profiel van alle leeftijdscohorten. Dit wordt jaarlijks herijkt in het beleggingsplan. Op basis van de standen voor begin november 2025 is de gemiddelde allocatie naar het overrendement voor alle leeftijdscohorten gelijk aan 57,3%.

Het fonds heeft bovendien reserve- en voorzieningencohorten gedefinieerd. De reservecohorten (onder andere de solidariteitsreserve) worden belegd in lijn met het collectief. De voorzieningen worden risicoarm belegd, dat wil zeggen met een allocatie van 0% naar het overrendement en 0% bescherming

tegen renteveranderingen. Voor het bepalen van de rentebeschermtng van de Solidariteitsreserve en de Overige reserve wordt voor wat betreft de verwachte toekomstige uitbetalingen gewerkt met de verwachte pensioenuitbetalingen van het cohort van een actieve 67-jarige en dan herschaald naar de omvang van het betreffende cohort. Hiervoor is gekozen omdat het uitbetalingsprofiel van het 67-jarige profiel het beste aansluit bij het profiel van de af te dekken uitbetalingen voor het gehele pensioenfonds. Aan de hand hiervan komt de hoogte van de rentebeschermtng nu uit op 48%.

Voor het cohort kostenvoorziening (ROK-CCP) geldt vanaf 1 februari 2026 een hoogte van de rentebeschermtng van 100% en een allocatie naar overrendement van 0%. Voor de verwachte toekomstige uitbetalingen wordt voor dit cohort gewerkt met het uitbetalingsprofiel van een jaarlijks door PWRI op advies van de pensioenuitvoeringsorganisatie vast te stellen leeftijdscohort. Die is voor 2026 vastgesteld op het profiel van een 53-jarige.

Voor alle overige reserves en voorzieningen geldt dat de korte (1-jaars) rente maandelijks wordt bijgeschreven (vergoeding voor het verstrijken van de tijd). De allocatie naar overrendement en de hoogte van de rentebeschermtng zijn dan ook gelijk aan 0%.

Beleggingsplan – invulling match- en returnportefeuille

Aan de hand van een portefeuilleconstructiestudie wordt jaarlijks de invulling van gewichten per beleggingscategorie van de match- en returnportefeuille bepaald, leidend tot een beleggingsplan voor het volgend kalenderjaar. Het fonds evalueert hiertoe periodiek aan de hand van zijn beleggingsovertuigingen en een aantal algemene criteria welke beleggingscategorieën ‘passend’ zijn om te worden meegenomen in deze portefeuilleconstructiestudie.

Rentebeleid

Het fonds hanteert de indirecte methode voor het bepalen van het beschermingsrendement. Dit betekent dat deelnemers precies de renteafdekking krijgen die is beoogd om de verandering van de rente op te vangen. Deze ‘beoogde matching’ wordt gerealiseerd door de matchportefeuille. De matchportefeuille bestaat niet noodzakelijkerwijs voor 100% uit ‘zuivere matching’, maar kan ook een allocatie naar andere vastrentendewaardencategorieën (zoals bijvoorbeeld bedrijfsobligaties of hypotheke) bevatten. Onder meer als gevolg van deze ‘spreadproducten’ kan het zijn dat de te behalen rendementen op de matchportefeuille niet perfect aansluiten op het uit te keren beschermingsrendement. Behalve spread(risico), zijn er ook enkele andere mogelijke oorzaken voor deze mismatch, zoals bijvoorbeeld curverisico en mismatch door ex-ante-afwijking van de normafdekking. Naar verwachting levert de matchportefeuille door het toevoegen van spreadproducten een iets hoger rendement dan nodig voor het beschermingsrendement. Dit kan echter ook negatief uitpakken. Deze mogelijke afwijking valt toe aan het overrendement en is daarmee een beloning voor het te lopen beleggingsrisico (namelijk dat het behaalde rendement op de matchportefeuille iets af kan wijken van het theoretisch toe te kennen rendement).

Inrichting matchportefeuille

In de matchportefeuille bevinden zich LDI-pools, met daarin swaps en allocaties naar veilige staatsobligaties (discretionair, Nederland, Duitsland, Frankrijk, 10+ looptijden), euro staatsleningen, global credits, green bonds, social bonds, hypotheke en WSW-leningen.

Het matchingmandaat van het fonds is een discretionair beheerd mandaat, wat betekent dat de beheerder de afdekking en curveposities binnen afgesproken bandbreedtes beheert.

Het is een passief mandaat, wat betekent dat er niet actief door de beheerder afwijkende posities mogen worden ingenomen. Afwijkingen van afdekkingsposities zullen derhalve door marktbevingen tot stand komen en zijn geen resultaat van actieve beslissingen van de beheerder.

De gedetailleerde mandaatafspraken zijn opgenomen in de meest recente versie van de beheerafspraken die onderdeel zijn van het jaarlijkse beleggingsplan van het fonds.

Renterisico's en beheersing daarvan

Binnen het renterisico zijn de volgende basisrisico's te onderscheiden:

- spreadrisico;
- curverisico;
- hedge-levelrisico;
- tegenpartijrisico;
- liquiditeitsrisico;
- operationele risico's.

De bijdragen van de spreadontwikkeling, het curverisico en het hedge-levelrisico worden in de ex-post effectiviteitsrapportage afzonderlijk gemeten.

Om het risico op grote afwijkingen te beperken heeft het fonds in de beheerafspraken opgenomen dat het fonds wanneer het verschil tussen de gerealiseerde renteafdekking en de beoogde renteafdekking gemiddeld over vier kwartalen groter wordt dan 3% zal bepalen of maatregelen noodzakelijk zijn. Dit is gedefinieerd als de mismatch in euro gedeeld door de af te dekken verwachte pensioenuitkeringen van het fonds, vormt geen harde grens maar een signaleringsgrens waarboven nogmaals beoordeeld moet worden of de restricties wel streng genoeg zijn en of aanvullende acties noodzakelijk zijn.

Het fonds acht het onwenselijk dat deze afwijking structureel te groot wordt, en hanteert daarom een bandbreedte voor de maximaal gewenste mate van afwijking tussen het renterisico dat alle leeftijdscohorten lopen en de toedelingsregels.

De rentedeling wordt jaarlijks in termen van bovenstaande maatstaf gemonitord over een periode van twaalf maanden. Indien de bandbreedte wordt overschreden, zal aan de hand van een analyse van de invulling van de matchportefeuille worden bepaald of een aanpassing van de matchportefeuille gewenst is.

Naast bovenstaande (ex-post) toetsing, stelt het fonds ook grenzen ten behoeve van de monitoring en bijsturing van de renteafdekking op frequente basis. Het gaat om de volgende ex-ante begrenzing:

- De afdeckingsdoelstelling in de solidaire premiereregeling is gelijk aan 100% van de maandelijks berekende af te dekken verwachte pensioenuitkeringen. Daaromheen gaat een bandbreedte gelden van +/- 3% ten opzichte van het totale renterisico (PV01) van de aangeleverde af te dekken verwachte pensioenuitkeringen. Er gaat daarbij met tien looptijdenbuckets van vijf jaar gewerkt worden. Ook hiervoor gaat een bandbreedte gelden van +/-3%.
- Dit betreffen dus ex-ante maatstaven waar actief op gestuurd gaat worden door de fiduciair manager. Bij de maandelijks aanlevering hiervan door de pensioenuitvoerder zal de fiduciair beheerder beoordelen of bijsturing op basis van deze limieten nodig is. In de maandelijks rapportage, en uitgebreider in de kwartaalrapportage, zal de verantwoording hiervan plaatsvinden aan het fonds. De beleggingscommissie bespreekt en beoordeelt dit.

Valutabeleid

Het fonds hanteert als uitgangspunt dat valutarisico op lange termijn onbeloond is. Dat wil zeggen dat het nemen van valutarisico geen positief of negatief rendement oplevert. Vanuit dit oogpunt, en gezien de langetermijnhorizon van het fonds, zou het valutarisico niet afgedekt hoeven worden. Daarmee worden de kosten die met de afdekking gepaard gaan vermeden.

Voor de meer reële beleggingscategorieën zoals aandelen en vastgoed heeft het niet afdekken de voorkeur, zeker als het gaat om valuta's van opkomende markten, waarvoor de kosten relatief hoog zijn. Een open valutapositie leidt bovendien tot risicoreductie door diversificatie.

Voor nominale beleggingscategorieën zoals obligaties is het valutarisico veelal van dezelfde orde van grootte als het rente- en/of kredietrisico en weegt het kortetermijnrisico daarom zwaarder. Hierdoor valt afdekken van het valutarisico voor deze categorieën te prefereren.

Dit heeft geleid tot de volgende strategische doelstellingspercentages voor de valuta-afdekking van de diverse beleggingscategorieën:

Beleggingscategorie		Afdeckingsbeleid
1	Aandelen ontwikkelde markten en beursgenoteerd vastgoed	0%
2	Aandelen opkomende markten	0%
3	Insluitingsmandaat	0%
4	Staatsobligaties, EMD hard currency en high yield	100%
5	EMD local currency	0%

Inrichting valuta-afdekking

Het afdekken van het valutarisico gebeurt op passieve wijze binnen een bandbreedte van +/- 2% van het doelafdeckingspercentage. Er wordt naar de norm geherbalanceerd indien de valuta-afdekking op maandeinde buiten de bandbreedte is geraakt.

De gedetailleerde mandaatafspraken zijn opgenomen in de meest recente versie van de beheerafspraken van het fonds.

Beleggingsplan

In het beleggingsplan wordt het beleggingsbeleid verder ingevuld en gedetailleerd binnen de strategische mix en risicohouding. De beleggingscommissie stelt het beleggingsplan op in overleg met de fiduciair manager. Het bestuur stelt het beleggingsplan vast. De doelstelling van het beleggingsplan is een verdere uitwerking van het beleggingsbeleid over de periode van een jaar.

Normportefeuille 2026

De tabel hierna toont de gedetailleerde normportefeuille van het fonds. Voor het lange termijn beleggingsbeleid wordt de in de ALM gehanteerde mix gehanteerd.

	Stand ult. Q3 2025	Als % van return of match	Lange termijn-gewichten	Als % van return of match	Normportefeuille 2026	Als % van return of match
= minder liquide						
1) Matchportefeuille						
Renteafdek	16.9%	39.1%	18.4%	40.5%	19.1%	41.9%
LDI-fondsen	4.8%		5.4%		5.6%	
Liquide middelen	1.3%		0.0%		0.0%	
Eurostaatsleningen	5.3%		6.6%		6.8%	
Langlopende eurostaatsleningen	5.5%		6.5%		6.7%	
Overig liquide	18.5%	42.8%	17.9%	39.3%	18.5%	40.7%
Global Credits	14.0%		13.6%		14.1%	
Green Bonds	3.9%		3.8%		3.9%	
Social Bonds	0.6%		0.5%		0.6%	
Minder liquide	7.8%	18.2%	9.2%	20.2%	7.9%	17.4%
WSW leningen	1.9%		2.0%		1.9%	
Hypotheke	6.0%		7.2%		6.0%	
Totaal Matchportefeuille	43.1%	100.0%	45.5%	100.0%	45.5%	100.0%
2) Returnportefeuille						
Liquide	48.6%	85.4%	46.3%	85.0%	45.8%	84.0%
Vastrentende waarden (return)						
Emerging Markets Debt HC	1.8%		1.6%		1.6%	
Emerging Markets Debt LC	2.3%		2.3%		2.3%	
High Yield	3.0%		2.8%		2.8%	
Aandelen						
Ontwikkelde markten	28.0%		27.1%		26.9%	
Opkomende markten	10.0%		9.0%		9.0%	
Vastgoed						
Beursgenoteerd vastgoed	3.4%		3.5%		3.3%	
Cash	0%		0%		0.0%	
Minder liquide	8.3%	14.6%	8.2%	15.0%	8.7%	16.0%
Niet-beursgenoteerd vastgoed	6.5%		7.0%		7.0%	
Overig minder liquide						
Private Equity	0.3%		0.0%		0.3%	
Insluitingsmandaat	1.4%		1.2%		1.4%	
Totaal Returnportefeuille	56.9%	100.0%	54.5%	100.0%	54.5%	100.0%

Portefeuillebeheer

Het portefeuillebeheer bestaat uit het beheer van de verhouding tussen de match- en returnportefeuille, de rente- en valuta-afdekking, en het beheer van de normwegingen binnen de match- en returnportefeuille.

Het portefeuillebeheer wordt uitgevoerd met de volgende overwegingen indachtig:

- maandelijks worden de nieuwe normwegingen van de match- en de returnportefeuille en de rente- en valuta-afdeckingsdoelstellingen bepaald mede op basis van de geactualiseerde cohortgegevens;
- genoemde bandbreedtes zijn gedefinieerd als vaste bandbreedtes ten opzichte van de normwegingen en doelstellingen;
- de match- en returnportefeuilles zijn onderverdeeld in diverse onderliggende portefeuilles op basis van doelstelling en mate van liquiditeit. Deze portefeuilles kennen eigen herbalanceringsregels;
- de matchportefeuille heeft als doelstelling om het totale beschermingsrendement te genereren. De matchportefeuille is onderverdeeld in een renteafdeckingsportefeuille (primair doel renteafdekking), overige liquide matchportefeuille en illiquide matchportefeuille. Ook de twee laatste sub-portefeuilles dragen bij aan de renteafdekking maar genereren naar verwachting ook extra (spread)rendement.
- De returnportefeuille heeft als doelstelling om de risicovrije rente (over de returnportefeuille) en het overrendement te genereren. De returnportefeuille is onderverdeeld in een liquide returnportefeuille en een illiquide returnportefeuille.
- Binnen de overige liquide matchportefeuille en de liquide returnportefeuille gelden de relatieve gewichten. De omvang in euro's beweegt dus mee met de omvang van de match- of returnportefeuille, zogeheten zwevende normgewichten.
- De illiquide match- en returnportefeuille worden beheerd op basis van het werkelijke gewicht van de portefeuilles. Dit betekent dat er in het portefeuillebeheer geen actief allocatiebeleid plaatsvindt tussen de illiquide en liquide portefeuilles gedurende het jaar.

- Voor de bandbreedtes van samengestelde portefeuilles binnen de onderliggende portefeuilles van de match- of returnportefeuille – bijvoorbeeld aandelen – is bij een normgewicht van meer dan 50% een bandbreedte toegestaan van +/- 10% en bij een percentage onder de 50% een bandbreedte van +/- 5%.

Vaststellen normgewichten

Columbia Threadneedle is verantwoordelijk voor het beheer van de collectieve beleggingsportefeuille overeenkomstig dit mandaat. Hiertoe worden maandelijks de normgewichten en bandbreedtes van de collectieve portefeuille geactualiseerd. Columbia Threadneedle stelt deze normgewichten als volgt vast:

- Het normgewicht van de returnportefeuille per cohort wordt gelijkgesteld aan de allocatie naar het overrendement per cohort.
- Het normgewicht van de returnportefeuille is gelijk aan de verhouding van de collectieve allocatie naar de returnportefeuille en het collectieve vermogen, waarbij
  - De collectieve allocatie naar de returnportefeuille de som is over de cohorten van de allocatie naar de returnportefeuille per cohort en
  - De allocatie naar de returnportefeuille per cohort het vermogen per cohort is vermenigvuldigd met het normgewicht van de returnportefeuille per cohort.
- Het normgewicht van de matchportefeuille wordt vastgesteld als het verschil tussen 100% en het normgewicht van de returnportefeuille.

Totdat nieuwe normgewichten bepaald zijn, gelden de laatst vastgestelde gewichten.

Herbalanceren van de normgewichten van de match- en returnportefeuille

Aansluitend op de vaststelling van de normgewichten vindt de monitoring plaats tegen de geactualiseerde normgewichten en bandbreedtes. Tabel 2 toont de bandbreedtes voor de match- en returnportefeuille. Indien op het maandelijks allocatieberekenmoment de match- en returnportefeuille buiten de toegestane bandbreedte zijn getreden zal aansluitend op het maandelijks allocatiemoment geherbalanceerd worden naar de normgewichten³.

Bij bijzondere marktomstandigheden kan besloten worden hiervan af te wijken.

Verhouding match- en returnportefeuille vanaf 1 januari 2026

Categorie	Normgewicht	Bandbreedte onderkant	Bandbreedte bovenkant
Returnportefeuille	Maandelijks berekend	-3,0%	+3,0%
Matchportefeuille		-3,0%	+3,0%
Totaal	100%		

De (maandelijks) geldstromen van/naar het fonds worden gebruikt om bij te sturen in de richting van de normgewichten van de match- en returnportefeuille.

Returnportefeuille

Normwegingen en bandbreedte returnportefeuille per 1 januari 2026

³ In principe op de laatste werkdag van de maand vindt de geldoverboeking tussen de pensioenadministrateur en de fiduciair beheerder plaats. Daarom vinden twee werkdagen daarvoor de beleggingsportefeuilletransacties plaats (settlement is op T+2). Veel trades moeten een en soms nog twee dagen daarvoor ingelegd worden. Het maandelijks allocatieberekenmoment ligt daarmee vier werkdagen voor de dag waarop de geldoverboeking plaatsvindt met de pensioenadministrateur.

Categorie	Normgewichten	Minimum	Maximum	Type norm
Aandelen	78,2%	68,2%	88,2%	Zwevende benchmark
Obligaties (HY en EMD)	14,6%	9,6%	19,6%	Zwevende benchmark
Beursgenoteerd vastgoed	7,2%	2,2%	12,2%	Zwevende benchmark
Liquide middelen	0,0%	-5,0%	5,0%	Zwevende benchmark
Totaal liquide returnportefeuille	100%			
Niet-beursgenoteerd vastgoed	80,5%	n.v.t.	n.v.t.	werkelijk gewicht ¹
Insluitingsmandaat	16,1%	n.v.t.	n.v.t.	werkelijk gewicht
Private equity	3,4%	n.v.t.	n.v.t.	werkelijk gewicht
Totaal illiquide returnportefeuille	100%			

Voor de liquide categorieën binnen de returnportefeuille worden zwevende benchmarks met vaste bandbreedte gehanteerd⁴. Indien op het maandelijkse allocatiemoment een positie buiten de toegestane bandbreedte is opgetreden, zal aansluitend op het maandelijkse allocatiemoment geherbalanceerd naar de normgewichten zoals weergegeven in bovenstaande tabel.

Aandelenportefeuille

Voor de aandelenregio's ontwikkelde en opkomende markten worden zwevende benchmarks met vaste bandbreedtes gehanteerd. Indien een positie buiten de toegestane bandbreedte is getreden, wordt op het maandelijkse allocatiemoment geherbalanceerd naar de normgewichten uit onderstaande tabel. Deze positie moet uiterlijk binnen een maand na vaststelling zijn hersteld.

Normwegingen en bandbreedtes aandelenportefeuille per 1 januari 2026

Categorie	Normgewicht	Minimum	Maximum	Type norm
Ontwikkelde markten	75,0%	65,0%	85,0%	Zwevende benchmark
Opkomende markten	25,0%	20,0%	30,0%	Zwevende benchmark
Totaal	100%			

Zowel de portefeuille aandelen ontwikkelde als opkomende markten wordt passief beheerd via twee discretionaire portefeuilles met elk een identiek mandaat. De portefeuilles hebben daarnaast specifieke ESG-doelstellingen als mandaat meegekregen.

Vastrentendewaardenportefeuille

Voor de vastrentendewaardenportefeuille binnen de returnportefeuille worden zwevende benchmarks

⁴ Een zwevende benchmark wil zeggen dat de benchmarkgewichten door marktbevingen veranderen. De bandbreedte rondom deze zwevende norm beweegt mee.

met vaste bandbreedtes gehanteerd. Indien een positie buiten de toegestane bandbreedte is getreden, wordt hergebalanceerd naar de normgewichten uit onderstaande tabel. Deze positie moet uiterlijk binnen een maand na vaststelling zijn hersteld. In de praktijk proberen we dit zo snel mogelijk na vaststelling te realiseren.

Normwegingen en bandbreedtes vastrentendewaardenportefeuille per 1 januari 2026

Categorie	Normweging	Minimum	Maximum	Type norm
Emerging Market Debt HC	23,9%	18,9%	28,9%	Zwevende benchmark
Emerging Market Debt LC	33,8%	28,8%	38,8%	Zwevende benchmark
High-Yieldobligaties	42,3%	37,3%	47,3%	Zwevende benchmark
Totaal	100%			

AOV-portefeuille

Per 1 juli 2011 is de AOV-portefeuille gesplitst in een spaarportefeuille (AOV-Sparen) en een beleggingsportefeuille (AOV-Beleggen). Ongeveer een derde van de totale portefeuille is overgeheveld naar AOV-Sparen. AOV-Beleggen continueert het beleggingsbeleid van de oorspronkelijke AOV-portefeuille.

Jaarlijks wordt een verkorte ALM-analyse uitgevoerd om het beleggingsbeleid van AOV Beleggen eventueel te herijken. Hierbij wordt rekening gehouden met de verplichtingen uit hoofde van de AOV-regeling. Het bestuur heeft op basis van de meest recente analyse besloten het beleggingsbeleid 2026 niet te wijzigen. Het risicoprofiel kan ongewijzigd blijven en de verhouding vastrentend/zakelijk blijft gelijk.

Beleggingsportefeuille

De tabel laat zien hoe het fonds de beleggingscategorieën (normgewichten) heeft ingedeeld en met welke bandbreedtes.

Beleggingscategorie	Normweging	Minimum	maximum
Eurostaatsleningen	40,0%	32,5%	47,5%
Bedrijfsobligaties	35,0%	27,5%	42,5%
High Yield	8,0%	0,5%	15,5%
Emerging Market Debt	4,0%	0,0%	11,5%
Aandelen	13,0%	5,5%	20,5%
Liquide middelen	0,0%	-5,0%	7,5%
Totaal	100%		

Spaarportefeuille

De spaarportefeuille houdt de middelen aan in deposito's en cash. De spaarportefeuille heeft geen performancedoelstelling. Zo veilig mogelijk beheer van de gelden binnen de gegeven restricties staat voorop.

9.7 Uitvoering beleggingsbeleid

Beheerafspraken

Het beheerafsprakendocument legt onder meer de uitgangspunten voor de door de fiduciair manager uit te voeren diensten in het kader van uitvoeren van het strategisch beleggingsbeleid, het beleid op het gebied van herbalancering, valuta-afdekking en rente-afdekking vast. Ook de beleggingsrestricties zijn hierin opgenomen.

Keuze vermogensbeheerders

Het bestuur verleent een mandaat aan de fiduciair manager om operationele vermogensbeheerders te

selecteren. De fiduciair manager bereidt binnen de door het bestuur vastgestelde managersselectiecriteria en de in de investment cases opgenomen gewenste richtlijnen de managersselectie voor en draagt zorg voor de adequate monitoring van vermogensbeheerders. De fiduciair manager legt derhalve deels vooraf en grotendeels achteraf verantwoording af over de managersselectie en monitoring aan de beleggingscommissie. Columbia Threadneedle kan pas tot selectie en aanstelling van een operationeel vermogensbeheerder overgaan die behoort tot de groep als daarvoor voorafgaande schriftelijke goedkeuring van het bestuur is gekregen. Het bestuursbureau en in het bijzonder de risicomanager bewaakt het proces van de managersselectie en monitoring.

Het bestuur heeft de volgende vier harde managersselectiecriteria geformuleerd:

- geen outperformance fee;
- geen securities lending;
- volledige doorkijk in de portefeuille;
- het beleid van de beheerder moet consistent zijn met het eigen MVB-beleid.

Naast deze harde managersselectiecriteria heeft het bestuur ook een aantal zachte criteria vastgesteld. De totale set van selectiecriteria is beschreven in de investment cases van het fonds welke zijn opgenomen in het 'Strategisch beleggingsbeleidsplan 2025-2027'.

Bij iedere categorie wordt een afweging gemaakt over het invullen van de mandaten: discretionair of in een fonds, met actief of passief beheer. Uitgangspunt bij de mandaatkeuze is het optimaliseren van de rendementsverwachting. Hierbij worden de uitvoeringskosten beperkt, de risico's goed gemonitord en het MVB-beleid nagestreefd en gemonitord.

Derivatenbeleid

Derivaten worden voor het fonds met name ingezet in het kader van risicomanagement en uitsluitend gebruikt voor:

- het aanpassen van de rentegevoeligheid van de beleggingsportefeuille;
- efficiënt portefeuillebeheer: het op een efficiënte manier innemen van een positie die economisch gezien kan worden gelijkgesteld aan een positie in fysieke beleggingen;
- het afdekken van valuta-exposure.

De vermogensbeheerder kan hiervoor futures, swaps (renteswaps, credit default swaps) en valutaforwards gebruiken. Derivaten kunnen zowel beursgenoteerd als 'over the counter' (OTC) zijn. Bij OTC-transacties dient de tegenpartij voldoende kredietwaardig te zijn en wordt door het fonds een collateral-managementsysteem gehanteerd.

Collateral management

Er vindt voor het pensioenfonds geen collateraluitwisseling plaats in naam van het pensioenfonds. Het beheer van rentederivaten vindt volledig plaats in LDI beleggingsfondsen. Binnen deze LDI beleggingsfondsen vindt de afwikkeling van de rentederivaten (renteswaps) plaats via central clearing. Het collateralbeheer vindt tevens binnen de LDI beleggingsfondsen plaats. Er kan binnen de LDI beleggingsfondsen circa 1% rentestijging worden opgevangen met zeer liquide collateral (cash, liquiditeitsfondsen en korte staatsleningen). Bij Liquiditeitsbeleid [hieronder] staat beschreven wat het proces is om in de LDI beleggingsfondsen bij te storten indien dit nodig (bij een herbalancering van de leveraged duration binnen de LDI beleggingsfondsen).

Voor de valuta-afdekking worden er valutaderivaten (forwards) op naam van het pensioenfonds afgesloten. Hiervoor wordt geen collateralbeheer uitgevoerd. De looptijden van de valutaderivaten zijn dermate kort (in principe één maand, maximaal drie maanden) dat de risico's beperkt zijn. Daarbij worden er meerdere tegenpartijen voor de valutaderivaten gebruikt die onderworpen zijn aan een streng selectie- en monitoringbeleid. Door geen collateralbeheer voor de valutaderivaten toe te passen voorkomt het pensioenfonds onnodig liquideitenbeslag.

Tegenpartijbeleid

Er kan alleen worden gehandeld met een tegenpartij indien deze is goedgekeurd door de Credit and Counterparty Committee (CCC) van de fiduciair. Alle nieuwe tegenpartijen worden onderworpen aan een proces waarbij de wettelijke en bestuursrechtelijke status, financiële kracht, operationele capaciteit en anti-witwaswetgeving zijn gecontroleerd en alle contractuele documentatie is goedgekeurd.

De beoordeling van de kredietwaardigheid vindt in ieder geval plaats op basis van de volgende factoren:

1. ratings van Moody's, Fitch en Standard & Poor's;
2. eigendomsstructuur en mogelijke garantied;
3. kapitaaltoereikendheid.

Bij de selectie van tegenpartijen door de CCC wordt een zogenaamd stoplichtsysteem, op basis van bovenstaande factoren, gebruikt. 'Rood' betekent niet handelen en bestaande posities afwikkelen, 'oranje' geen nieuwe posities opbouwen en 'groen' betekent dat er met deze partij gehandeld kan worden. Als een tegenpartij niet langer aan de kredietwaardigheidscriteria kan voldoen (score 'rood') neemt de fiduciair contact op met PWRI en wordt een voorstel uitgewerkt om het afbouwen te specificeren.

Liquiditeitsbeleid

Het fonds meent (zie beleggingsovertuigingen van het fonds) dat er een extra rendement bestaat voor minder liquide beleggingen. Echter de voorziene afnemende liquiditeit (als gevolg van het krimpen van het fonds) noodzaakt het fonds het liquiditeitsrisico continu te monitoren. Hiertoe is een signaalfunctie voor het moment van risicoafbouw vastgesteld: Bij een liquiditeitsbehoefte groter of gelijk aan 3% van het vermogen acht het bestuur het noodzakelijk om risico af te gaan bouwen en te gaan onderzoeken in welke mate dit dient plaats te vinden⁵.

Volledigheidshalve onderscheiden we hieronder drie soorten liquiditeitsrisico's:

- **Liquiditeitsrisico uit hoofde van lopende verplichtingen**

De jaarpremie van het fonds is momenteel nog net groter dan de jaaruitkeringen. Daarnaast heeft het fonds het overgrote deel van het vermogen belegd in vermogenscategorieën die relatief snel liquide kunnen worden gemaakt. Het fonds heeft daarmee voldoende mogelijkheden om aan zijn lopende verplichtingen te kunnen voldoen

- **Liquiditeitsrisico uit hoofde van rentederivaten**

Een stijgende rente zal de waarde van de swaps binnen de LDI-pools doen dalen. Dit leidt tot een bijstortverplichting.

Het liquiditeitsrisico wordt in dit verband gedefinieerd als het risico dat de rente dermate stijgt dat er niet genoeg liquide middelen en onderpand aanwezig zijn om aan de bijstortverplichtingen in de LDI-pools te kunnen voldoen.

Er is berekend wat de gevolgen zijn van een renteschok van 200 bps. In dat geval neemt de leverage van de LDI-pools toe waardoor voor alle looptijduckets tezamen moet worden bijgestort. Indien de liquide middelen niet voldoende zijn op het moment dat bijstorting benodigd is, dan is het fonds genoodzaakt beleggingen uit de matchportefeuille te verkopen. De matchportefeuille is (met uitzondering van de hypotheekproducten) zeer liquide. De staatsobligaties lijken het meest geschikt om te verkopen op het moment dat dit nodig mocht zijn. Indien nodig kan vervolgens een beroep worden gedaan op de liquide onderdelen van de returnportefeuille.

- **Liquiditeitsrisico uit hoofde van valutaderivaten**

---

⁵ Een tweede signaalfunctie is een duratie kleiner of gelijk aan 14 jaar.

Naast renteschokken kunnen ook valutaschokken leiden tot een verplichting om bij te storten. Voor een deel van de beleggingen worden de valutatermijncontracten afgesloten binnen de beleggingsfondsen en daar bestaat voor het fonds dan ook geen direct liquiditeitsrisico. Voor de buiten de beleggingsfondsen afgesloten termijncontracten bestaat wel een potentieel liquiditeitsrisico.

Het liquiditeitsrisico kan in dit verband worden gedefinieerd als het risico dat de niet-eurovaluta dermate in waarde toenemen, dat er niet genoeg liquide middelen aanwezig zijn om aan de verplichtingen uit hoofde van de valuta termijncontracten waarmee het valutarisico wordt afgedekt te voldoen. Er is gekeken naar de gevolgen van de grootste eurowaardeafname op 1-maandbasis (1 maand is gelijk aan de termijn van de valutacontracten) sinds 1975. Deze grootste schok is 14% geweest. De matchportefeuille bevat voldoende liquide instrumenten om deze schok op te kunnen vangen.

In aanvulling hierop worden roodstanden in liquide middelen alleen tijdelijk en niet structureel toegestaan.

Security lending

Het fonds heeft als beleid dat het geen security lending toestaat.

Prudent person

Bij de uitvoering van het beleggingsplan staat de 'prudent person'-regel centraal. De 'prudent person'-regel rust op de volgende pijlers:

- deskundig vermogensbeheer;
- er wordt belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers;
- er wordt zodanig belegd dat de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel worden gewaarborgd. Dit betekent onder andere dat het risico- en rendementsprofiel van de totale portefeuille afgestemd moet zijn op de verplichtingenstructuur van het fonds en dat de beleggingen voldoende moeten zijn gespreid (diversificatie). Binnen het beleggingsplan wordt gewerkt met benchmarks om de relatieve performance te meten. Daarnaast wordt met behulp van tracking errors de toegestane afwijking van de benchmarks gedefinieerd. Het vaststellen van de benchmarks en de tracking errors heeft als doel om een koppeling te maken tussen het beoogde rendement en de risicoacceptatie van het fonds en de performances en risico's van de geselecteerde vermogensbeheerders.

9.8 Monitoring en evaluatie

Monitoring

Monitoring vindt zowel plaats bij het bestuursbureau, bij de fiduciair manager, als bij de externe adviseur Sprenkels. Het bestuursbureau verricht de kwalitatieve monitoring (processen en teams) de fiduciair manager. Daarnaast verricht het bestuursbureau werkzaamheden om inzicht te krijgen in de risico's van beleggingsmandaten.

Sprenkels monitort de kwantitatieve ontwikkeling en risico's van het fonds per kwartaal in het risicodashboard. Daarin zijn in ieder geval de volgende onderdelen opgenomen:

- ontwikkeling benodigd rendement;
- evaluatie renteafdekking;
- evaluatie strategisch beleid;
- evaluatie actief beleid;
- peer-groupanalyse;
- toekomstprojectie huidig beleggingsbeleid;
- marktvisie vermogensbeheerindustrie.

De fiduciair manager rapporteert op kwartaalbasis aan de beleggingscommissie over de vermogensbeheerders in de portefeuille. Dit rapport bestaat onder andere uit een overzicht van het gerealiseerde rendement en risico, het vermogen onder beheer en een beschrijving van de gevolgde strategie. Het behaalde rendement wordt berekend door de custodian. Daarnaast ontvangt de

beleggingscommissie een geïntegreerde risicorapportage. Deze bevat de beleggingsresultaten, performance-attributie en risicomonitoring op portefeuilleniveau.

De beleggingscommissie beoordeelt periodiek of de beleggingsportefeuille in overeenstemming is met het vastgelegde strategisch beleggingsbeleidsplan en het beleggingsplan. De risicomanager van het bestuursbureau toetst periodiek of de gekozen vermogensbeheerders binnen de kaders van hun mandaten hebben geopereerd en rapporteert hierover via de commissie Interne Beheersing aan het bestuur. Het bestuur houdt toezicht op de uitvoering van het beleggingsbeleid en stelt dit ten minste eenmaal per jaar opnieuw vast.

Evaluatie en rapportage

De fiduciaire manager (Columbia Threadneedle) dient zorg te dragen voor de volledige administratie van de beleggingsportefeuille exclusief vastgoed en hypotheke en alle transacties die daarop betrekking hebben. Voor de vastgoed- en hypothekeportefeuilles geldt deze verplichting voor de desbetreffende portefeuillemanagers. Het bestuur evalueert periodiek de begrote vermogensbeheerkosten en toetst deze aan de gerealiseerde kosten.

Waarderingsgrondslagen

De beleggingen worden in principe gewaardeerd tegen actuele waarde, aangepast met de daaraan toewijsbare vorderingen, schulden, transitoria en liquide middelen. Indien mogelijk wordt de beurswaarde als actuele waarde gehanteerd. De gehanteerde waarderingsmethodiek is gedetailleerd vastgelegd in het "Valuation and pricing policy"-document van Columbia Threadneedle. Voor vastgoedbeleggingen geldt dat er wordt gewerkt met taxaties per kwartaal, waarbij geldt dat in enig boekjaar het gehele vastgoed tenminste eenmaal is getaxeerd.

9.9 Crisisbeleid

Het (financieel) crisisplan is opgenomen als bijlage in de ABTN.

10. Communicatie

10.1 Communicatiebeleid

Het bestuur stelt elke drie jaar een communicatiebeleidsplan op. Hierin legt het fonds voor die periode op strategisch niveau zijn visie vast op de communicatie met zijn doelgroepen en omgeving. PWRI zorgt ervoor dat de communicatie altijd correct, duidelijk, evenwichtig en tijdig is. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in de Pensioenwet. Een deel daarvan bestaat uit open normen. De AFM heeft beleidsregels vastgesteld waarin deze open normen zijn uitgewerkt.

Het bestuur heeft begin 2025 zijn communicatiebeleidsplan 2025-2027 vastgesteld. In deze periode, waarin samen met de deelnemers het pensioen volgens de nieuwe regels voor pensioen wordt ervaren, wil PWRI een pensioengids zijn voor zijn deelnemers en gepensioneerden. Daarvoor wil PWRI dat:

- Zijn deelnemers vinden dat PWRI ze zorgzaam gidst bij alles over hun pensioen;
- PWRI samenwerkt met de steunstructuur van zijn deelnemers, dat wil zeggen de mensen die ze helpen om de pensioeninformatie te begrijpen.

Dat zijn de ambities van PWRI.

Met zijn communicatie richt PWRI zich op het vertrouwen van zijn deelnemers in een eerlijk pensioen. Om aan zijn ambitie te voldoen heeft PWRI drie pijlers voor deze communicatie:

- PWRI communiceert rust & houvast om vertrouwen te behouden in de periode van overgang;
- PWRI maakt beschermende keuzes voor zijn deelnemers;
- PWRI versterkt de steunstructuur van zijn deelnemers voor een efficiënte en effectieve communicatie.

Als onderdeel van ons communicatiebeleid heeft PWRI eind 2025 een beleid (voorgenomen) vastgesteld voor de begeleiding van zijn deelnemers bij het maken van keuzes. PWRI wil ervoor zorgen dat zij keuzes maken die bij hun passen. PWRI volgt de komende periode hoe dit beleid werkt. Dit beleid is nog onder voorbehoud van een positief advies van het Verantwoordingsorgaan. Jaarlijks wordt een apart communicatieplan opgesteld dat concreet invulling geeft aan het geldende beleidsplan in die periode.

10.2 Fondskompas

PWRI heeft een fondskompas. Met het fondskompas wordt richting gegeven aan de dienstverlening en de uitvoering van de communicatie (aansprekend, herkenbaar en persoonlijk). Daarmee wordt waarde toegevoegd aan de klantbediening/-beleving. Het fondskompas vormt een stevig fundament voor de profilering van PWRI, waardoor onze doelgroepen een krachtiger en consistent beeld hebben van en meer vertrouwen en binding voelen met PWRI.

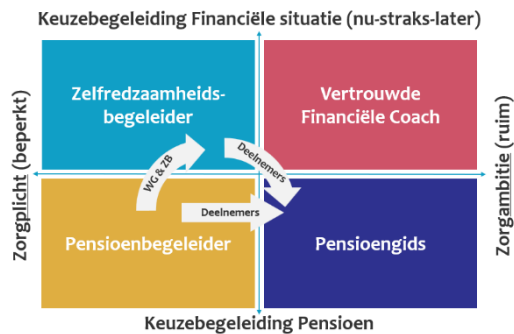
Het Fondskompas van PWRI

Identiteit	Visie Onze deelnemers vormen het hart van ons pensioenfonds. PWRI is actief betrokken op haar deelnemers en laat zien dat zij een betrouwbare partner is die eerlijk is naar alle betrokkenen. In alles wat PWRI doet is ze zich bewust van de leefomgeving van haar deelnemers. PWRI is benaderbaar én bereikbaar. Op de momenten die er toe doen, in alle levensfasen. PWRI is dan de gids bij het maken van individuele pensioenkeuzes.				
	Missie wil het pensioen uitvoeren voor alle werknemers die vallen onder de doelgroep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en die niet onder een andere pensioenregeling vallen. De pensioenen van ongeveer 200.000 mensen – actieve deelnemers, voormalige deelnemers en gepensioneerden – zijn aan PWRI toevertrouwd. Zij mogen rekenen op een goed bestuur en beheer van hun pensioen. PWRI wil een zo goed mogelijk pensioen bieden tegen zo verantwoord mogelijke kosten.				
	Ambitie PWRI wil het noodzakelijke rendement halen om de ambities rondom pensioenen te realiseren voor haar deelnemers. De ambitie is een koopkrachtig pensioen en een jaarlijkse verhoging. Verhoging is echter altijd afhankelijk van de financiële positie van PWRI. Daarbij is PWRI maatschappelijk verantwoord, sociaal bewust en transparant in haar keuzes en beleid. Omdat onze (voormalige) deelnemers en gepensioneerden het sociale aspect belangrijk vinden, kijken we extra of bedrijven goed omgaan met hun mensen.				
Merk	Rol De Pensioengids	Waarden Betrouwbaar Betrokken Eerlijk Bewust		Persoonlijkheid Benaderbaar Optimistisch Geduldig Behulpzaam Helder	Tone of voice Invoelend Persoonlijk Geruststellend Duidelijk Gidsend
	Fondsbelofte PWRI. Zorgt voor jouw pensioen		Doelgroepen De deelnemer staat voor ons voorop. Daarom betrekken we het steunnetwerk om hem heen: werkgevers en zaakbehartigers		Stakeholders Naast werkgevers, vakbonden en zaakbehartigers hebben we ook de steun van de sector nodig en een uitvoerder die de bijzondere positie van ons fonds en de deelnemers begrijpt.
Bewijs	Emotionele voordelen Onze zorgzaamheid geeft houvast en een gerust gevoel	Instrumentele voordelen We zorgen voor je pensioen We zorgen voor jou We zorgen voor elkaar	Ondersteunend bewijs Zie uitwerking pluspunten	Grootste valkuil Onze zorgzaamheid moet de rust en houvast bieden die onze deelnemers zo nodig hebben. We kunnen echter niet iedereen altijd persoonlijk bereiken en begeleiden bij te maken keuzes. Hun 'doenvermogen' is vaak erg laag.	

10.3 De pensioengids; onze zorgambitie

Ook heeft PWRI bepaald welke rol het inneemt bij de begeleiding van deelnemers bij het maken van keuzes. Deze is vastgelegd in de zorgambitie, deze luidt: zorg dat de deelnemer niet voor verrassingen komt te staan. Door de dienstverlening van het fonds en wat hulp van werkgevers, zaakbehartigers (en misschien pensioenambassadeurs), krijgt de deelnemer altijd een gerust gevoel over z'n pensioen. Zo zijn we samen de beschermende pensioengids voor een passend pensioen voor al onze deelnemers.

- PWRI focust op begeleiding bij keuzes binnen de eigen regeling
- Het belangrijkste is dat we deelnemers erop attenderen wanneer bepaalde pensioenkeuzes negatieve invloed kunnen hebben op het bredere financiële plaatje.
- PWRI faciliteert het netwerk rondom de deelnemer om zelfredzaam te kunnen zijn, zodat zij de impact van het bredere financiële plaatje op pensioenkeuzes kunnen meenemen
- Daarbij wil PWRI de keuzebegeleiding graag zo persoonlijk mogelijk maken. Ook hiervoor wordt in eerste lijn het netwerk rondom DN geactiveerd en zelfredzaam gemaakt.
- Daardoor kan PWRI in gevallen dat dit netwerk ontbreekt, of tekort schiet, de deelnemer ook persoonlijke begeleiding aanbieden als het gaat om pensioenkeuzes.

10.4 Evaluatie van de communicatie

PWRI zet een aantal middelen in om zijn communicatie te evalueren en verbeteren, namelijk: Onderzoek bij (voormalig)deelnemers/gepensioneerden

- Driejaarlijks klanttevredenheidsonderzoek
- Klankbordgroep deelnemers
- Klankbordgroep werkgevers
- Klankbordgroep zaakbehartigers
- Webdata analyse
- Klachtenprocedure

11. Vaststelling

Het bestuur heeft deze ABTN op 13 februari 2026 vastgesteld.

Stichting Pensioenfonds Werk en (re)Integratie

D. de Boer

Voorzitter

C.P.M. Teunissen

Vicevoorzitter

Bijlage 1 Verklaring inzake beleggingsbeginselen

1. Inleiding

Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is voor zowel de veiligheid als de betaalbaarheid van het pensioen van cruciaal belang. Tegen die achtergrond heeft het fonds deze verklaring opgesteld. Deze 'verklaring inzake de beleggingsbeginselen' ('verklaring') beschrijft beknopt de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van het fonds.

Het fonds realiseert voldoende spreiding in de beleggingen en houdt steeds rekening met het effect van een belegging op de totale portefeuille in relatie tot de verwachtepensioenuitkeringenstructuur. Het bestuur sluit op voorhand geen enkele afzonderlijke beleggingscategorie, beleggingsinstrument of beleggingstechniek uit. Het fonds weegt telkens af of het gebruik van de aan de beleggingen verbonden zeggenschapsrechten kan bijdragen aan de realisatie van de beleggingsdoelstelling. Het fonds heeft het vermogensbeheer volledig uitbesteed. Het bestuur ziet erop toe dat de kosten die verband houden met het beleggingsbeleid redelijk en proportioneel zijn.

2. Doelstelling beleggingsbeleid

Het doel van het beleggingsbeleid van het fonds is om binnen vooraf bepaalde risicogrenzen een optimaal rendement te behalen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers in het fonds.

PWRI wil de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide manier beleggen. Daarbij houdt het rekening met de opbouw van het deelnemersbestand, de vereiste solvabiliteit en de wenselijkheid van stabiele premies en spelen risicodiversificatie, kwaliteit en veiligheid een belangrijke rol.

Het bestuur houdt bij het beleggingsbeleid rekening met evenwichtige belangenafweging. Hoewel het rendement op de portefeuille een hoge prioriteit heeft, staan een risicobewust karakter van het beleggingsbeleid en een weloverwogen afweging van risico en rendement voorop.

Bij het vaststellen van het beleggingsbeleid baseert het fonds zich op zijn beleggingsovertuigingen en de risicopreferentie van zijn deelnemers.

3. Organisatie

Beleggingsproces

Onder beleggingsproces wordt verstaan het geheel van regels dat toeziet op de voorbereiding en de uitvoering van het beleggingsbeleid en het beheer van de beleggingen. In het beleggingsproces worden strategische (meerjaren)plannen en jaarlijkse beleggingsplannen opgesteld. Dat gebeurt op basis van grondige economische analyses en een integraal financieel en risicobeleid. Dit resulteert in een samenhang tussen het beleggingsbeleid en de overige financiële sturingsinstrumenten.

Rol bestuur en beleggingscommissie in beleggingsproces

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het gehele beleggingsproces en neemt beleidsmatige en strategische beslissingen. De beleggingscommissie bereidt deze beslissingen voor. De beleggingscommissie adviseert het bestuur over alle onderdelen van het beleggingsproces. In de beleggingscommissie hebben naast bestuursleden twee onafhankelijke adviseurs zitting. De medewerker vermogensbeheer van het bestuursbureau ondersteunt de beleggingscommissie. Het bestuur heeft het daadwerkelijk beleggen van de beschikbare gelden direct of indirect via de fiduciaire manager uitbesteed. De fiduciaire manager is binnen het mandaat van het bestuur en onder toezicht van de beleggingscommissie en het integraal risicomangement belast met de dagelijkse uitvoering van het beleid.

Rapportage en verantwoording

De fiduciaire manager brengt ieder kwartaal verslag uit aan het bestuur over de manier waarop het beleggingsplan wordt uitgevoerd en over de behaalde beleggingsresultaten. De beleggingscommissie en het bestuur leggen ieder jaar in de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af over het door

hen gevoerde beheer van het pensioenvermogen. Zij geven daarbij inzicht in de financiële toestand van het fonds.

[Integraal financieel en risicobeleid](#)

Het fonds geeft op integrale wijze inhoud aan het financiële en risicobeleid. Het bestuur neemt daarbij alle sturingsinstrumenten in acht waarover het fonds beschikt. Hierbij bestaat een functioneel onderscheid tussen sturing (ex ante risicomangement), risk control en (intern) toezicht. In het kader van de sturing wordt het beleggingsbeleid periodiek, met een jaarlijkse update, in samenhang met de overige financiële sturingsinstrumenten geanalyseerd tegen de achtergrond van verschillende economische scenario's. Belangrijk analyse-instrument hierbij is de Asset Liability Management (ALM), waarbij ontwikkelingen in de beleggingen in hun onderlinge samenhang worden beschouwd.

[Strategisch beleggingsbeleid en strategische assetallocatie](#)

Het fonds maakt onderscheid tussen het strategisch beleggingsbeleid en het jaarlijkse beleggingsplan. Het bestuur stelt de eerste voor meerdere jaren en de tweede jaarlijks vast.

Binnen het strategisch beleid definieert het bestuur de uitgangspunten voor de lange termijn voor risico, beleggingsmix en beheersing van het renterisico. Op basis van de uitkomsten van een risicopreferentieonderzoek, wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken worden aan de hand van resultaten van een ALM-studie de verhouding match/return en het rentebeleid per cohort bepaald. Vermenigvuldigd met het vermogen per cohort, volgt hieruit het collectief strategisch beleggingsbeleid. Dit strategische kader geldt voor de lange termijn. Op basis van deze ALM-studie heeft het bestuur inzicht verkregen in de mogelijke gevolgen van de strategische portefeuille ofwel het strategische beleggingsbeleid voor het solvabiliteitsrisico dat het fonds loopt onder uiteenlopende economische omstandigheden.

De meer gedetailleerde strategische portefeuille, die jaarlijks wordt bepaald door middel van een portefeuilleconstruïestudie bevat de verschillende gewichten van de beleggingscategorieën: vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen met een zekere bandbreedte.

Uitgangspunt van het strategisch beleggingsbeleid is de relatie tussen de bezittingen en de verwachte pensioenuitkeringen van het fonds. Het strategisch beleggingsbeleid bevat de belangrijkste beleggingskeuzes die het fonds moet maken. Dat zijn:

- de gewenste vermogenssamenstelling ('strategische allocatie') naar beleggingscategorieën. Het risicoprofiel van deze vermogenssamenstelling wordt geanalyseerd in het licht van alle rechten én verwachte pensioenuitkeringen op fondsniveau, zowel op korte als op lange termijn;
- de rendementsdoelstelling per beleggingscategorie. Dit wordt uitgedrukt in één of meer vergelijkingsmaatstaven ('benchmarks');
- in hoeverre het fonds bereid is de feitelijke beleggingsportefeuille (tijdelijk) te laten afwijken van de strategisch gewenste portefeuille;
- het valutabeleid.

[Afdekking renterisico](#)

Het fonds hanteert de indirecte methode voor het bepalen van het beschermingsrendement. In de matchportefeuille bevinden zich LDI-pools (met daarin swaps en allocaties naar veilige staatsobligaties) euro staatsleningen, global credits, green bonds, social bonds, hypotheekleningen en WSW-leningen.

[Afdekking valutarisico](#)

PWRI hanteert als uitgangspunt dat valutarisico op lange termijn onbeloofd is. Dat wil zeggen dat het nemen van valutarisico geen positief of negatief rendement oplevert. Vanuit dat oogpunt, en gezien de langetermijnhorizon van het fonds, zou het valutarisico niet afgedekt hoeven worden. Daarmee worden de kosten, die met de afdekking gepaard gaan, vermeden.

Voor de meer reële beleggingscategorieën heeft het niet afdekken de voorkeur, zeker als het gaat om valuta's van opkomende markten, waarvoor de kosten relatief hoog zijn. Een openvalutapositie leidt bovendien tot risicoreductie door diversificatie.

Voor nominale beleggingscategorieën is het valutarisico veelal van dezelfde orde van grootte als het rente- en/of kredietrisico en weegt het kortetermijnrisico daarom zwaarder. Hierdoor valt het afdekken van het valutarisico voor deze categorieën te prefereren.

PWRI heeft gekozen voor het beleid om het valutarisico van aandelen en beursgenoteerd vastgoed en van EMD local currency niet af te dekken en het valutarisico van de overige vastrentendewaardencategorieën geheel af te dekken. Van de resterende allocatie naar private equity wordt alleen de GBP-exposure voor 100% afgedekt.

Het afdekken van het valutarisico gebeurt op passieve wijze binnen een bandbreedte van +/-2% van het doelafdekkingspercentage. Voor het bepalen van het af te dekken bedrag wordt gebruik gemaakt van de feitelijke exposure. Voor het afdekken van het valutarisico kan gebruik gemaakt worden van FX-Spots, FX Forwards, FX Swaps en NDFs met looptijden van 1 tot 3 maanden. Er wordt naar de norm geherbalanceerd indien de valuta-afdekking op maandeinde buiten de bandbreedte is geraakt.

[Jaarlijks beleggingsplan](#)

Het jaarlijks beleggingsplan zet uiteen hoe het fonds in het desbetreffende jaar het strategisch beleggingsbeleid zal uitvoeren inclusief de gedetailleerde invulling van de match- en returnportefeuille.

[Deskundigheid](#)

Het fonds draagt er zorg voor dat het in alle fasen van het beleggingsproces beschikt over de vereiste deskundigheid voor:

- een optimaal beleggingsresultaat;
- een professioneel beheer van de beleggingen; en
- de beheersing van de aan beleggingen verbonden risico's.

[Scheiding van belangen](#)

Bij de uitvoering van het beleggingsplan wordt gewaakt voor belangenverstremgeling. Met het oog daarop zijn bestuur en medewerkers van het fonds gebonden aan een gedragscode.

[Markt-, krediet- en operationeel risico](#)

Voor de generieke sturing van het mismatchrisico zijn de 'exposures' naar de strategische assets in de beleggingsportefeuille van groot belang. Specifieke sturing op marktrisico's vindt plaats met behulp van onder andere standaarddeviatie, tracking error en 'value at risk' (VAR) methodieken. Voor kredietrisico's wordt gewerkt met exposurelimieten en credit ratings. Voor de beheersing van operationele risico's is een aantal maatregelen geïmplementeerd. Dit zijn onder meer de bevoegdhedenregeling, uitwijkbeleid en incidentenmanagement.

[Risicohouding](#)

De risicohouding vormt het kader voor het beleid in de solidaire premiereregeling. Het vaststellen van de leeftijdsafhankelijke risicohouding is de verantwoordelijkheid van het bestuur van het fonds.

Risicohouding per leeftijdscohort – wettelijke maatstaven

Vastgestelde wettelijke maatstaven per leeftijdscohort														
<i>Actieven (tot 68) en pensioengerechtigden (vanaf 68)</i>														
Leeftijd	≤ 30	31 - 35	36 - 40	41 - 45	46 - 50	51 - 55	56 - 60	61 - 65	66 - 67	68	69 - 75	76 - 80	81 - 85	≥ 86
Verwachting	130%	100%	75%	60%	50%	45%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	5%	2%
Leeftijd	< 30	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 - 66	67	68 - 74	75 - 79	80 - 84	≥ 85
Risico opbouwfase	70%	70%	70%	65%	65%	60%	55%	45%	40%	35%				
Risico uitkeringsfase											10%			
Lange termijn											30%	25%	20%	15%
<i>Gewezen deelnemers (tot 68)</i>														
Leeftijd	≤ 30	31 - 35	36 - 40	41 - 45	46 - 50	51 - 55	56 - 60	61 - 65	66 - 67					
Verwachting	170%	115%	75%	50%	50%	45%	35%	25%	20%					
Leeftijd	< 30	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 - 66	67				
Risico opbouwfase	90%	90%	85%	80%	75%	70%	60%	55%	40%	35%				

Het bestuur heeft de risicohouding vastgelegd via drie wettelijke maatstaven (zie de tabel hierboven): een risicomaatstaf, een verwachtingsmaatstaf en een langetermijnrisicomaatstaf. De toetsing van het beleggingsbeleid aan de vastgestelde risicohouding (in termen van wettelijke maatstaven) vindt minimaal jaarlijks plaats op basis van een scenarioanalyse. Indien de vastgestelde grenzen worden overschreden zal het fonds acteren conform wettelijke voorschriften.

Het beleid wordt daarnaast periodiek getoetst aan de hand van eigen maatstaven (zie de tabel hieronder) via een ALM-studie. Daarbij zal het fonds gebruik maken van een eigen scenarioset of een door DNB gepubliceerde set, zij het geen risiconeutrale set.

Risicohouding - richtinggevende eigen maatstaven

Risicohouding – richtinggevende eigen maatstaven												
Leeftijd	≤ 30	31 - 35	36 - 40	41 - 45	46 - 50	51 - 55	56 - 60	61 - 65	66 - 67	68 - 74	75 - 79	≥ 80
Opbouwfase												
Ambitie	<ul style="list-style-type: none"> Bij de vaststelling van de pensioendoelstelling wordt uitgegaan van een premie van 26,0% over de pensioengrondslag. De feitelijke premie voor Sociale partners van PWRI is gelijk aan de premie in de huidige regeling (23,8% over de pensioengrondslag). Het verschil wordt aangevuld vanuit de reserve en de cumulatieve inning. Bij de vaststelling van de pensioendoelstelling wordt uitgegaan van 43 deelnemersjaren. Als pensioendoelstelling wordt vooralsnog een vervangingsratio van 73% (=eerste uitkering / laatste pensioengrondslag voor pensioering) gehanteerd. Dit is een "eindloon-benadering". 73% o.b.v. eindloon is ongeveer gelijk aan 84% van het middelloon. Indien de mediane vervangingsratio uitkomt tussen de grenswaarden 70% en 76% wordt de pensioenuitkering als passend beschouwd. 										N.v.t.	
Risico*	Minimum pensioenresultaat op de pensioendatum bedraagt 30-35% van de laatste pensioengrondslag.										N.v.t.	
Volatiliteit*	Lange horizon en lastige voorspelbaarheid. Geen strakke grenzen.						Aflopend naar 10% (65)			N.v.t.		
Uitkeringsfase												
Ambitie	N.v.t.										In de mediaan stijgt de uitkering jaarlijks met de inflatie (uitgaande van een gemiddelde inflatie van 2%**).	
Risico*	N.v.t.										Cumulatieve daling uitkering op langere termijn (20jr) cumulatief maximaal 30%.	
Volatiliteit*	N.v.t.										Daling uitkering in enig jaar bedraagt max. 3%.	

*) Bij de toetsing van het risico en de volatiliteit in de uitkeringsfase kijkt het bestuur naar 95% zekerheid. Het Bestuur heeft gekozen voor een slecht-weer percentiel van 5%, omdat dit: (i) conceptueel een algemeen aanvaard 'slecht-weer' percentiel is, maar nog steeds een realistische kans betreft en (ii) rekening houdend met de gehanteerde scenarioset ook overeenkomt met een zeer negatief economisch regime, met op 60-jaars horizon slechts een marginaal positief geannualiseerd cumulatief rendement op ZW van +0,9%.

De risicohouding wordt ten minste eenmaal per vijf jaar geëvalueerd. De evaluatie van de risicohouding wordt voorafgegaan door een risicopreferentie-onderzoek onder de deelnemers. Daarbij worden ook wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken betrokken. De vastgestelde risicohouding wordt aangepast indien de toetsing hier aanleiding toe geeft. De huidige risicohouding is in 2023 vastgesteld, rekening houdend met de uitkomsten uit het risicopreferentie-onderzoek 2021.

In het kader van het prudent-personprincipe wordt jaarlijks de aansluiting van het beleggingsbeleid op de risicohouding getoetst. De uitkomsten die volgen uit een doorrekening op basis van de URM-projectiemethode met een uniforme scenarioset (P-set) worden getoetst aan de vastgestelde wettelijke maatstaven voor de risicohouding per leeftijdscohort. De uitkomsten die volgen uit een doorrekening op basis van ofwel dezelfde scenarioset of een eigen scenarioset (keuze pensioenfonds). Het vastgestelde beleggingsbeleid (inclusief verdeelregels) wordt aangepast, indien de toetsing hier aanleiding toe geeft.

4. Uitvoering

'Prudent person'

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid staat de 'prudent person'-regel centraal.

De 'prudent person'-regel rust op de volgende pijlers:

- deskundig vermogensbeheer;
- er wordt belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers;
- er wordt zodanig belegd dat de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel worden gewaarborgd. Dit betekent onder andere dat het risico- en rendementsprofiel van de totale portefeuille afgestemd moet zijn op de verwachte pensioenuitkeringenstructuur van het fonds en risicohouding van de deelnemers en dat de beleggingen voldoende moeten zijn gespreid (diversificatie).

Beleggingsvrijheid

Het fonds beoordeelt elke belegging conform de beleggingsovertuigingen op grond van risico-, rendements-, kosten- en ESG-overwegingen. Volgens de 'prudent person'-regel is daarbij op voorhand geen enkele afzonderlijke beleggingscategorie, beleggingsinstrument of beleggingstechniek uit te sluiten.

Uitbesteding

De beleggingen komen tot stand via uitbesteding aan derden die het fonds daartoe heeft gecontracteerd. Zo wordt optimaal gebruikgemaakt van de beschikbare deskundigheid, schaalvoordelen en flexibiliteit. De selectie van vermogensbeheerders en de beoordeling van hun prestaties vinden plaats op basis van objectieve criteria. De gemaakte afwegingen en de daarbij gehanteerde argumenten blijken uit een systematisch opgebouwd selectie- en evaluatiedossier. Ook beschikt het fonds over afdoende controlemechanismen om uitbestedingsrisico's te beheersen.

Kosten

Bij de uitvoering van het beleggingsplan maakt het fonds alleen kosten die redelijk en proportioneel zijn in relatie tot de omvang en de samenstelling van het belegd vermogen en de doelstellingen van het fonds.

Waardering

De beleggingen worden in principe gewaardeerd tegen actuele waarde, aangepast met de daaraan toewijsbare vorderingen, schulden, transitoria en liquide middelen. Indien mogelijk wordt de beurswaarde als actuele waarde gehanteerd. De gehanteerde waarderingmethodiek is gedetailleerd vastgelegd in het "Valuation and pricing policy"-document van Columbia Threadneedle. Voor vastgoedbeleggingen geldt dat er wordt gewerkt met taxaties per kwartaal, waarbij geldt dat in enig boekjaar het gehele vastgoed in dat boekjaar tenminste eenmaal is getaxeerd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) is gebaseerd op de volgende drie uitgangspunten: Beleggingsovertuigingen ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen.

- Voldoen aan wet- en regelgeving en aan maatschappelijk geaccepteerde uitgangspunten
Dit betreft (Inter)nationale verdragen en gedragscodes zoals de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties (VN Principles), Global Compact van de Verenigde Naties, "best practice"-bepalingen van Eumedion⁶.
- Risico-identificatie en fondsspecifieke speerpunten te weten:
  - Bijdragen aan evenwichtige sociale verhoudingen en specifiek daarbinnen het vergroten van kansen op werk voor mensen met een arbeidsbeperking;

---

⁶ PWRI is ondertekenaar van de PRI, het IMVB-convenant, de tobacco-free finance pledge, het Investor Statement on Disability Inclusion en het Klimaatakkoord en aangesloten bij Eumedion.

- Klimaatverbetering.

Aan het MVB-beleid wordt invulling gegeven door middel van:

- Stemmen
- Engagement
- Uitsluiting
- Impact investing
- Integratie van ESG-criteria

Het fonds monitort periodiek de effecten van zijn MVB-beleid door middel van diverse rapportages:

- Reo-rapportage
- Insluitingsbeleid
- Resultaten integreren ESG-criteria in de aandelenportefeuilles
- Integraal ESG-risicorapport

Het uitgewerkte MVB-beleid is opgenomen in het Strategisch beleggingsbeleidsplan 2025-2027.

Nevenactiviteiten

Het fonds ontwikkelt activiteiten waardoor het zijn maatschappelijke functie – de verzorging van (gewezen) deelnemers voor de financiële gevolgen van overlijden of pensionering op basis van solidariteit en collectiviteit – zo goed mogelijk kan uitvoeren. Voor zover die activiteiten niet behoren tot de kerntaken van een pensioenfonds, voert het fonds deze niet uit.

Verantwoording

Het fonds is zich bewust van de maatschappelijke rol die het als belegger vervult. Die rol dwingt het fonds tot grote zorgvuldigheid in zijn handelen. Het fonds is altijd bereid verantwoording af te leggen over zijn beleggingsgedrag.

Bijlage 2   Financieel Crisisplan

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Werk en (re)Integratie (hierna: het fonds) heeft een financieel crisisplan opgesteld conform het bepaalde in artikel 145 PW en artikel 29b Besluit ftk. Het financieel crisisplan vormt een bijlage bij de ABTN.

De doelstelling van het fonds is te zorgen voor een goed (betrouwbaar) en betaalbaar pensioen (tegen een acceptabele premie) voor zijn (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden op de lange termijn. Het financieel crisisplan is een richtlijn voor hoe te handelen in geval van een financiële crisis. Het beschrijft de maatregelen die het fonds zou kunnen inzetten, wanneer het realiseren van de doelstelling van het fonds in gevaar komt.

Een financiële crisis als geschetst in dit financieel crisisplan kan op ieder moment ontstaan. Of het bestuur de in dit plan beschreven maatregelen toepast, hangt af van de omstandigheden van dat moment. Het bestuur zal in een situatie van financiële crisis altijd het gezond verstand blijven gebruiken. Situationeel handelen moet altijd mogelijk blijven.

Het financieel crisisplan is daarom een routebeschrijving en geen vastomlijnd spoorboekje hoe het bestuur voornemens is te handelen. Het fonds laat zich vooral leiden door het lange termijn beleid en de lange termijn verwachtingen inzake financiële opzet en beleggingsbeleid. Tegelijkertijd kan een ongunstige financiële positie van het fonds om maatregelen vragen die op de korte termijn effect sorteren.

Het bestuur actualiseert het financieel crisisplan jaarlijks als onderdeel van de actualisatie van de ABTN.

Er zijn vele redenen denkbaar, met name ook buiten het financiële kader, waardoor het bestuur zou kunnen besluiten dat er sprake is van een crisis. Andere triggers welke kunnen leiden tot een crisis dan financiële triggers zijn vastgelegd in het Business Continuity Plan van het fonds.

In dit financieel crisisplan wordt op de volgende elementen ingegaan:

1. wanneer is er sprake van een crisis;
2. besluitvorming bij een crisis;
3. welke maatregelen heeft het fonds ter beschikking in geval van een crisis;
4. hoe realistisch is de inzet van deze maatregelen;
5. wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen;
6. hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging;
7. hoe en wanneer wordt met de belanghebbenden (doelgroepen) gecommuniceerd in een crisissituatie?
8. hoe wordt het financieel crisisplan periodiek getoetst en wanneer treedt het in werking.

Wanneer is er sprake van een crisis?

Het bestuur is van mening dat er in onderstaande situaties en/of bij onderstaande signaalwaarden er mogelijk sprake is van een financiële crisissituatie:

- Wanneer een bestuurslid formeel aan het DB aangeeft dat zijns inziens sprake is van een crisissituatie waarbij het DB deze opvatting deelt;
- Wanneer financiële signaalwaarden optreden, zoals (niet limitatief):
  - Marktcorrectie: meer dan 10% daling, maar minder dan 20% daling van aandelenmarkten (MSCI World). Tijdspanne: binnen 1 maand.
  - Bear market: meer dan 20% daling van aandelenmarkten. Tijdspanne: binnen 3 maanden.
  - Recessie: twee aaneengesloten kwartalen waarin de economie (GDP) krimpt
  - Rentedaling: Een verandering van de 30-jaarsrente die +/-1%-punt verandert binnen 1 maand.
- Wanneer de liquiditeitspositie van de beleggingsportefeuille onvoldoende is om aan de verplichtingen jegens tegenpartijen te kunnen voldoen dan wel het beleggingsmandaat uit te voeren;
- Wanneer de solidariteitsreserve (SR) en het eigen vermogen⁷ niet langer toereikend dreigen te worden (wettelijk of conform fondsbeleid) en tekorten niet door onderlinge onttrekkingen aangevuld kunnen (of wettelijk mogen) worden, waardoor:
  - De SR niet langer toereikend is om in enig jaar de lopende uitkeringen te compenseren als gevolg van negatieve rendementen waardoor uitkeringen mogelijk gekort moeten worden;
  - Het eigen vermogen aangevuld dient te worden tot de wettelijke grens (het minimaal vereist eigen vermogen - MVEV) en deze aanvulling gefinancierd moet worden door onttrekkingen uit de individuele pensioenvermogens;
- Grenswaarden van maatstaven van het verwacht pensioen overschreden worden, waardoor het realiseren van de opdracht van sociale partners (en de doelstelling van het fonds) in gevaar komt⁸.

Indien het bestuur besluit dat er sprake is van een financiële crisissituatie wordt een crisisteam geformeerd. Indien het bestuur besluit dat de crisis voorbij is wordt het crisisteam van zijn taak ontheven.

---

⁷ Het eigen vermogen wordt ook wel 'overige reserve' genoemd

⁸ Het fonds berekent periodiek, uiterlijk iedere vijf jaar, de kans dat met de premie de beoogde pensioendoelstelling wordt behaald aan de hand van een uniforme scenario-analyse. Het fonds informeert sociale partners hierover.

Besluitvorming bij een crisis

In geval van een crisis wordt een crisisteam geformeerd uit, in beginsel, de volgende leden (de samenstelling kan wijzigen afhankelijk van het soort crisis). Tevens zijn de plaatsvervangers aangewezen:

Naam en functie lid crisisteam	Vervanging door functie
Bestuursvoorzitter	plv voorzitter
Vicevoorzitter	plv. vicevoorzitter
voorzitter beleggingscommissie	vicevoorzitter beleggingscommissie
directeur bestuursbureau	bestuurssecretaris bestuursbureau
riskmanager bestuursbureau	controller bestuursbureau
communicatie-adviseur bestuursbureau	adviseur vermogensbeheer bestuursbureau
bestuurssecretaris bestuursbureau	secretaris pensioencommissie

De bestuursleden hebben een beslissende rol, de overige leden hebben een ondersteunende/adviserende rol. Indien nodig wordt het crisisteam aangevuld met additionele leden. Het crisisteam kan advies inwinnen bij externe adviseurs.

Taak crisisteam

Ten aanzien van de crisis monitort het crisisteam in principe wekelijks de noodzakelijk informatie. De vergaderfrequentie is ter beoordeling aan het crisisteam.

Op basis van hiervan kan het crisisteam het bestuur tijdig informeren en het reguliere besluitvormingsproces versnellen, zodat het bestuur tijdig de noodzakelijke beslissingen kan nemen. Het crisisteam vraagt bij uitzondering een mandaat aan het bestuur.

Bij elk overleg staat het crisisteam stil bij welke organen en stakeholders geïnformeerd dienen te worden.

Dat betekent dat:

- het crisisteam de verslagen van zijn vergaderingen binnen twee dagen naar het gehele bestuur en bestuursbureau stuurt.
- het crisisteam in een nader te bepalen frequentie het VO en de RvT schriftelijk informeert over de stand van zaken.
- de voorzitter als de situatie significant wijzigt na afloop van de vergadering direct contact opneemt met de voorzitters van het VO en de RvT en eventueel ook van sociale partners en hen informeert hierover.
- het crisisteam per keer bekijkt of er voor de deelnemers en werkgevers een websitebericht moet komen.

Welke maatregelen heeft het fonds ter beschikking in geval van een crisis?

In een crisissituatie zal het bestuur bestaande sturingsmiddelen inzetten om de crisissituatie het hoofd te bieden. Het aantal sturingsmiddelen dat het bestuur in geval van een financiële crisissituatie ter beschikking heeft is onder de solidaire premiereregeling beperkt. Een aantal belangrijke correctiemechanismen is namelijk 'by design' reeds ingebed in de solidaire premiereregeling door middel van toedeelregels waardoor het risico voornamelijk bij deelnemers en uitkeringsgerechtigden ligt.

Daarnaast geldt voor enkele van onderstaande sturingsmiddelen dat het bestuur niet zelfstandig kan besluiten het sturingsmiddel in te zetten. Zo ligt voor het aanpassen van de pensioenregeling de bevoegdheid bij sociale partners. Het bestuur zal hierin alleen een adviserende rol richting nemen naar sociale partners.

Het bestuur is van mening dat het zich in geval van een crisis ten eerste moet richten op de sturingsmiddelen die het bestuur op basis van de opdrachtaanvaarding zelfstandig kan inzetten, zonder overleg of medewerking van derden zoals de sociale partners. Zo wordt ook het meeste recht gedaan aan de onafhankelijke positie en de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur. Aan de andere kant wordt de volgorde van de in te zetten sturingsmiddelen bepaald door de gewenste inzet van ieder van die sturingsmiddelen.

De sturingsmiddelen die het bestuur, rekening houdend met zijn fondsdocumenten, zelfstandig tot zijn beschikking heeft, zijn de sturingsmiddelen 1 en 2 uit onderstaande opsomming. Bij deze opsomming zet het bestuur de maatregelen – in principe - in de genoemde volgorde in.

1. Het herijken van -of het nemen van tijdelijke maatregelen binnen- het beleggingsbeleid;
2. Het aanvullen – of op peil houden- van het eigen vermogen zodat het verlagen van individuele pensioenvermogens en/of pensioenuitkeringen (als gevolg van een tekort in het eigen vermogen) niet nodig is;
3. Sociale partners verzoeken tot het wijzigen van de premie;
4. Sociale partners verzoeken tot aanpassing van de pensioenregeling (versoberen zonder premie te verlagen).

Hoe realistisch is de inzet van deze maatregelen?

- Het herijken-of tijdelijk afwijken- van het beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid wordt minimaal elke vijf jaar herijkt door middel van een ALM-studie op basis van de uitkomsten van een nieuwe RPO, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. Met behulp van deze studie wordt het lange termijn beleggingsbeleid vormgegeven, waarbij het kader wordt gevormd door de risicohouding per leeftijdscohort, de beleidsuitgangspunten, de beleggingsovertuigingen en de toegestane beleggingscategorieën. In het beleggingsplan wordt het strategisch beleggingsbeleid verder ingevuld en gedetailleerd binnen de strategische mix en risicohouding. De doelstelling van het beleggingsplan is een verdere uitwerking van het beleggingsbeleid over de periode van een jaar. Columbia Threadneedle is verantwoordelijk voor het beheer van de collectieve beleggingsportefeuille overeenkomstig dit mandaat. Hiertoe worden maandelijks de normgewichten en bandbreedtes van de collectieve portefeuille geactualiseerd. Bij bijzondere marktomstandigheden kan hier – in overleg tussen CTI en PWRI – van afgeweken worden. Te denken valt aan wijziging van:

- Herbalanceringsbeleid
- Renteafdekkingbeleid
- Tegenpartijbeleid
- Liquiditeitbeleid

- Het verlagen van individuele pensioenvermogens en/of pensioenuitkeringen

PWRI heeft een beleid om de persoonlijke pensioenvermogens aan te passen op basis van de behaalde rendementen. Binnen een solidaire premieregeling wordt het totaal rendement opgesplitst in het beschermingsrendement en het overrendement. Een daling van ingegane pensioenuitkeringen wordt zoveel mogelijk voorkomen door het inzetten van de (collectieve) solidariteitsreserve (SR). Daarnaast is er een eigen vermogen.

Ondanks het feit dat in een slecht weer scenario (met een jaarlijks rendement op de returnportefeuille -5%) de solidariteitsreserve pas na jaar 11 leeg raakt⁹ kan een situatie ontstaan dat de SR negatief dreigt te worden waardoor ultimum remedium het (resterende) tekort aangevuld dient te worden vanuit de persoonlijke pensioenvermogens. Dit betekent voor reeds ingegane pensioenuitkeringen een verlaging van de pensioenuitkering. Voordat persoonlijke pensioenvermogens worden verlaagd om een tekort in het eigen vermogen aan te vullen, zal eerst het premiedepot worden ingezet.

Om bovenstaande te voorkomen kan het fonds de volgende maatregelen nemen:

- Het (tijdelijk) wijzigen van de vul- en toedeelregels zoals vastgelegd in de financiële opzet

- Het wijzigen van het premiebeleid of aanpassen van de pensioenregeling

Bij de opdrachtaanvaarding van sociale partners heeft het bestuur de pensioenambitie (vervangingsratio van 73%) getoetst op basis van de verschillende scenariosets. Wanneer de grenswaarden van het verwacht pensioen overschreden worden, kan op lange termijn het realiseren van de opdracht van sociale partners (en de doelstelling van het fonds) in gevaar komen. Het bestuur kan, om de pensioenambitie te realiseren, sociale partners verzoeken de premie te wijzigen of de pensioenregeling op onderdelen aan te passen.

---

⁹ Scenarioanalyse solidariteitsreserve zoals vastgelegd in de Financiële opzet van PWRI

Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen?

Bij onderstaande voorgenoemde maatregelen is in de tweede kolom aangegeven of het bestuur deze maatregel zelfstandig kan nemen of dat sprake is van advies of instemming van andere belangengroepen, zoals de verantwoordingsorgaan of sociale partners. Als er ten tijde van crisis snel maatregelen moeten worden genomen en gezond verstand zegt dat er op basis van de gegeven crisis weinig tot geen tijd is om te overleggen, kan het bestuur besluiten de volgorde van de maatregelen aan te passen en eerder te kiezen voor maatregelen die zelfstandig kunnen worden genomen.

	Maatregel	Inzetbaar ja/nee	Effect op vermogenspositie	Belangengroep
1	<i>Het herijken-of tijdelijk afwijken-van het beleggingsbeleid</i>	Ja, mits binnen het beleggingsplan	Voorkomen verdere daling.	Alle (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden
2	<i>Het wijzigen van vul- en toedeelregels</i>	Ja, mits evenwichtigheid onderbouwd	Voorkomen negatieve collectieve reserves	Alle (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden
3	<i>Het verlagen van individuele pensioenvermogens</i>	Ja, onvermijdelijk bij een tekort van de collectieve reserves	Collectieve reserves op wettelijk vereiste of vastgesteld beleid	Alle (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden
4	<i>Het aanpassen van de pensioenregeling</i>	Ja, na besluitvorming sociale partners.	Hangt af van de aanpassing.	Alle (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden, afhankelijk van de aanpassing.
5	<i>Het wijzigen van het premiebeleid</i>	Te bepalen door sociale partners	Niet direct, kan op termijn de pensioendoelstelling binnen bandbreedte brengen/verbeteren	Actieve deelnemers en werkgevers

Hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging?

Het bestuur zal in zijn afwegingen als uitgangspunt hanteren dat de belangen van de betrokken (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden en de werkgevers op evenwichtige wijze moeten worden behartigd.

1. Het herijken -of tijdelijk afwijken- van het beleggingsbeleid

Het herijken van het beleggingsbeleid kan voor verschillende (leeftijds-)cohorten verschillend uitpakken. Het herijken-of tijdelijk afwijken- van het beleggingsbeleid zal voor jongere (gewezen) deelnemers meer invloed hebben dan voor oudere (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden met een kortere horizon.

2. Het wijzigen van vul- en toedeelregels

Het wijzigen van vul- en toedeelregels als gevolg van een tekort in de collectieve reserves heeft effect op (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden.

3. Het verlagen van individuele pensioenvermogens

Het verlagen van individuele pensioenvermogens als gevolg van een tekort in de collectieve reserves heeft effect op (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden.

4. Het wijzigen van de premiebeleid of anderszins aanpassen van de pensioenregeling

Het wijzigen van de premie heeft effect voor actieve deelnemers en voor werkgevers. Geen effect voor gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden.

De pensioenregeling kan door sociale partners worden aangepast voor wat betreft de in de toekomst op te bouwen pensioenvermogens. Bij het aanpassen van het pensioenreglement worden de voorschriften hiervoor gevolgd als vastgelegd in het uitvoeringsreglement van het fonds. Van aanpassing van de pensioenregeling kan met name sprake zijn als de premie voor de pensioenregeling hoger dreigt te worden dan acceptabel is voor de sociale partners in de bedrijfstak.

Hoe en wanneer wordt met de belanghebbende gecommuniceerd in een crisissituatie?

Deze paragraaf beschrijft de communicatie in het geval van een financiële crisis. Deze communicatie is gericht op en relevant voor de belanghebbenden.

We onderscheiden diverse belanghebbenden (doelgroepen) binnen deze communicatie: actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden, werkgevers, zaakbehartigers, verantwoordingsorgaan, raad van toezicht, sociale partners, toezichthouders en de pers. De volgorde van informeren wordt afgestemd op het belang van de verschillende doelgroepen.

De in de Pensioenwet opgenomen uitgangspunten duidelijkheid, begrijpelijkheid en tijdigheid vormen de basis voor deze communicatie. Uiteraard worden ook overige wettelijke vereisten in acht genomen.

In geval van een crisissituatie zal het dagelijks bestuur het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht, de sociale partners en de toezichthouders informeren en op de hoogte houden als de situatie hierom vraagt. De voorzitter van het fonds treedt als woordvoerder naar de pers op, tenzij het crisisteam hierover andere afspraken maakt.

De crisiscommunicatie bevat twee onderdelen:

1. De communicatie over het crisisplan zelf

PWRI informeert belanghebbenden via de website over het financieel crisisplan: www.pwri.nl. Het crisisplan is als download beschikbaar op de website, als bijlage bij de ABTN.

Als nodig (bij wijzigingen), kan aandacht besteed worden aan het crisisplan in de digitale nieuwsbrieven aan actieve en gewezen deelnemers/gepensioneerden, zaakbehartigers en werkgevers.

2. Hoe communiceert PWRI als zich een crisis voordoet

Het is in geval van een crisis van belang dat het crisisteam proactief communiceert met alle relevante belanghebbenden over het probleem en de maatregelen die het fonds gaat nemen om dit op te lossen. Daarom wordt bij elke crisismaatregel vastgesteld met wie, hoe en wanneer gecommuniceerd wordt.

Een ander aspect is het tegengaan van negatieve beeldvorming door te reageren op onjuiste berichtgeving in de pers, op sociale media of anderszins online. Het is belangrijk dat deze beeldvorming voortdurend wordt gemonitord zodat het crisisteam daar snel op kan reageren en voortdurend de feiten worden weergegeven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen communicatie over besloten maatregelen waarvoor al een vast communicatieproces is ingericht (zoals bijvoorbeeld bij de jaarlijkse pensioenaanpassing of als het economisch tegenzit) en waarvoor dit niet het geval is. Indien van dit laatste sprake is, wordt een apart communicatieplan opgesteld met een meer op maat gesneden aanpak.

Op de website van PWRI staan formele documenten van het fonds, zoals statuten, pensioenreglementen, jaarverslagen en de abtn. Deze formele documenten zijn voor iedere bezoeker van de website te vinden, te raadplegen en af te drukken.

Het pensioenfonds informeert de actieve deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, zaakbehartigers en werkgevers regelmatig via haar website over actuele ontwikkelingen.

Hoe wordt het crisisplan periodiek getoetst

Dit financiële crisisplan zal telkens worden geactualiseerd wanneer de situatie hiertoe aanleiding geeft. Een financieel crisisplan is geen statisch geheel, maar maakt onderdeel uit van het continue risicomanagement van het fonds. Het financieel crisisplan van het fonds is dan ook onlosmakelijk verbonden met het risicomanagement van het fonds en de hiermee verband houdende bepalingen in de ABTN. Ook worden financiële opzet en beleggingsbeleid periodiek getoetst aan de hand van ALM studies en scenario analyses. Het crisisplan wordt ten minste 1 maal per jaar op actualiteit beoordeeld als onderdeel van de actualisatie van de ABTN.

Ten slotte zal de effectiviteit van het financieel crisisplan worden beoordeeld, nadat zich een crisis heeft voorgedaan en het crisisplan ten uitvoer is gebracht. Als gevolg van de ervaring die in een dergelijke situatie wordt opgedaan, kan het financieel crisisplan verder worden geactualiseerd.